

Vilniaus universitetas
Komunikacijos fakultetas
Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų institutas

Roma Dusevičienė,
Muziejininkystės magistrantūros studijų programos studentė

**DRUSKININKŲ MIESTO MUZIEJAUS DRUSKININKŲ ISTORIJOS
INFORMACINIO CENTRO POREIKIS IR STEIGIMO PROJEKTAS**

Baigiamasis magistro darbas

Vadovė doc. dr. N. Keršytė

Vilnius, 2010

MAGISTRO DARBO LYDRAŠTIS

Roma Dusevičienė

Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro poreikis ir steigimo projektas

Requirement and establishment project of Druskininkai town museum's Druskininkai history information centre

Patvirtinu, kad magistro baigiamasis darbas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių, visas baigiamasis magistro darbas ar jo dalys nebuvo panaudoti kitose aukštosiose mokyklose.

Sutinku, kad magistro baigiamasis darbas būtų naudojamas neatlygintinai 5 metus Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studijų procese.

Pildo magistro baigiamojo darbo vadovas

Magistro baigiamąjį darbą ginti _____

(įrašyti – leidžiu arba neleidžiu)

(data)

(magistro baigiamojo darbo vadovo parašas)

Pildo instituto/katedros, kuriojančios studijų programą, reikalų tvarkytoja

Magistro baigiamasis darbas įregistruotas

(instituto/katedros, kuriojančios studijų programą, pavadinimas)

(data)

(instituto/katedros reikalų tvarkytojos parašas)

Pildo instituto/katedros, kuriojančios studijų programą, vadovas

Recenzentu skiriu _____

(recenzento vardas, pavardė)

(data)

(instituto/katedros vadovo parašas)

Pildo recenzentas

Darbą recenzuoti gavau. _____

(data)

(recenzento parašas)

REFERATO LAPAS

Dusevičienė, Roma

Du 387 Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro poreikis ir steigimo projektas: magistro darbas / Dusevičienė, Roma; mokslinis vadovas dėst. doc. dr. Nastazija Keršytė; Vilniaus universitetas.

Komunikacijos fakultetas. Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų institutas.- Vilnius, 2010. – 79 lap.: lent. – Maš. inr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 72-78 (106 pavad.).

UDK 069(474.5):908-Druskininkai
001.82

Raktiniai žodžiai: *bendruomenės muziejus, vietos muziejus, lokalinės istorijos tyrimai, kraštotyra, informacijos centras, istorijos informacinis centras, fizinė prieiga, interaktyvi prieiga, tradicinė laikmena, skaitmeninė laikmena, duomenų bazė, istorijos informacijos sklaida, eksponatų skaitmeninimas, Druskininkų miesto muziejus.*

Magistro darbo **objektas** – Druskininkų istorijos informacinio centro sukūrimo prielaidų Druskininkų miesto muziejuje analizė. Pagrindinis darbo **tikslas** – atliktus Druskininkų istorijos informacinio centro steigimo poreikio analizę, pateikti priemonių kompleksą – projektą, kurio įgyvendinimo rezultatas - Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro įsteigimas. Darbo **uždaviniai:** nagrinėti informacinių centrų sampratas; analizuoti ir vertinti Lietuvoje muziejų informacinių centrų pobūdį; analizuoti informacijos apie Druskininkų miesto istoriją poreikio bei formavimo tendencijas; atlikti Muziejaus lankytojų anketinę apklausą ir interviu metodu 3 ekspertų apklausą, Druskininkų miesto muziejaus oficialių dokumentų analizę; pateikti tyrimo rezultatai – Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro steigimo projektą; pateikti baigiamojo darbo išvadas.

Baigiamajame darbe autorė aptaria vietos istorijos muziejaus, atitinkančio naujosios muzeologijos bendruomeninio muziejaus paradigmą (Peter van Mensch), istorijos informacijos sklaidos organizavimą, pasitelkus naują muziejaus struktūrą - Istorijos informacinį centrą. Šiandienos informacinė visuomenė muziejui priskiria misiją - suteikti pilną **vietos istorijos informacijos sąvada** bei sukurti ne tik fizinę, bet ir interaktyvią muziejaus saugomo tezauro duomenų bazės prieigą. Darbe autorė nagrinėja Druskininkų miesto muziejų, kuris ir kilme, ir misija atitinka bendruomeninio muziejaus sampratą, atvejį. Druskininkų miesto muziejuje įrengta vienintelė nuosekli Druskininkų istorijos ekspozicija, kaupiami ir saugomi Druskininkų eksponatai, kopijuota archyvinė dokumentinė Druskininkų istorijos informacija, organizuojamos Druskininkų

lokalinės istorijos mokslinės konferencijos, vykdomos edukacinės programos ir kita kultūrinė veikla. Druskininkų miesto muziejus disponuoja solidžiu Druskininkų istorijos informacijos išteklių rinkiniu. Problema iškyla, kaip organizuoti šios informacijos produktyvesnį valdymą ir vadybą. Tyrime aptariamos informacinio centro definicijos, pristatoma esamų informacijos centrų klasifikacija, analizuojama Lietuvos muziejų informacijos centrų veikla, jų turimų išteklių valdymas informacijos kokybės ir prieinamumo vartotojui prasme. Empiriniai Druskininkų istorijos informacijos poreikio tyrimo duomenys gauti, darbo autorei atliktus oficialių dokumentų turinio analizės, anketinės apklausos, bei interviu metodu. Druskininkų istorijos informacijos formuotojai ir jų turimi Druskininkų istorijos informacijos ištekliai išanalizuoti, norint nustatyti ir įvertinti naudingus išteklius steigiamam Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informaciniam centrui. Darbe pateikiama Druskininkų miesto muziejaus SSGG analizė, padedanti įvardinti Druskininkų miesto muziejaus – kaip pagrindinį Druskininkų istorijos informacijos formuotoją. Magistro darbe, išanalizavus Druskininkų istorijos informacijos poreikį ir Druskininkų istorijos informacinio centro Druskininkų miesto muziejuje steigimo prielaidas, kaip **darbo rezultatas** pateikiami Druskininkų miesto muziejaus **Druskininkų istorijos informacinio centro steigimo poreikio tyrimo duomenys** ir šio **centro steigimo projektas**.

TURINYS

ĮVADAS.....	6
1. MUZIEJŲ INFORMACINIAI CENTRAI. POBŪDŽIO TENDENCIJOS.....	14
1. 1. Informacinių centrų samprata, misija, klasifikacija.....	14
1. 2. Muziejų informacinių centrų Lietuvoje pobūdis, statistika.....	20
2. DRUSKININKŲ ISTORIJOS INFORMACIJA. POREIKIS IR FORMUOTOJAI.....	29
2.1. Druskininkų istorijos informacijos poreikio bendrieji bruožai.....	29
2.2. Druskininkų istorija Druskininkų savivaldybės kultūros ir turizmo politikos strategijoje.....	38
2.3. Druskininkų istorijos informacijos formuotojai.....	43
2.4. Druskininkų miesto muziejaus misija: Druskininkų istorijos sklaida.....	50
3. PROJEKTAS „DRUSKININKŲ MIESTO MUZIEJAUS DRUSKININKŲ ISTORIJOS INFORMACINIS CENTRAS“.....	61
3.1. Druskininkų miesto muziejaus apibūdinimas.....	61
3.2. Bendras projekto apibūdinimas: tikslas, uždaviniai, tikslinės grupės ir viešinimas.....	67
3.3. Druskininkų istorijos informacinio centro organizacinė struktūra ir finansavimas.....	68
3.4. Projekto įgyvendinimo rezultatas ir reikšmė.....	70
IŠVADOS.....	71
Bibliografinių nuorodų sąrašas.....	72
Requirement and establishment project of Druskininkai Town Museum's Druskininkai History Information Centre (summary).....	79
<i>1 priedas.</i> Druskininkų miesto muziejaus statusas.....	80
<i>2 priedas.</i> Lietuvos muziejų situacijos apžvalga apie informacijos sklaidą.....	83
<i>3 priedas.</i> Savivaldybių muziejų informacijos sklaidos ar edukacijos skyrių sąvadas.....	92
<i>4 priedas.</i> Druskininkų miesto muziejaus fondų lankytojų prašymų suvestinė.....	95
<i>5 priedas.</i> Druskininkų miesto muziejaus koncepcija.....	102
<i>6 priedas.</i> Anketos pavyzdys.....	105

IVADAS

Šiuolaikinė informacinė visuomenė savaip koreguoja muziejininkystės raidą. Savo lūkesčius su muziejumi, kaip atminties institucija, ji sieja su savo tapatumo, kolektyvinio identiteto paieškomis. Naujosios muzeologijos teorijos ir praktikos pozicijuoja visuomeninės muzeologijos bei muziejaus poreikio iš visuomenės kilimo nuostatas, t.y. vietos muziejaus, kaip vietos bendruomenės kultūros, švietimo, informacinio centro naują sampratą, koncepciją ir misiją. Muziejaus socialinės paskirties reikšmę Peter Van Mensch nusako kaip <...> *socialinės regeneracijos priemonę, kurios tikslas – pagerinti individo gyvenimo kokybę, pvz.: didinant žmonių savigarbą.* <...> , - ir kaip veiklos sritį, kuri gali padėti žmogui rasti *savo vietą pasaulyje* bei padėti sukurti geresnę ateitį [1].

Bendruomeninio muziejaus modulio sureikšminimą nūdienai pabrėžia savo veiklos strategijose Tarptautinė muziejų taryba (International Council of Museum, ICOM), ypač keli jos tarptautiniai komitetai: Regioninių muziejų (Regional Museums, ICR) bei Miestų muziejų (Museums of Cities, CAMOC). CAMOC nuo 2005 m. rengia konferencijas, skirtas miesto muziejų koncepcijoms, misijoms, organizacijai.

Luiz Antonio Bolcato Custodio (ICOM BRAZIL vadovas) mano, kad muziejai privalo būti savotiški multikultūriniai centrai, tarpininkaujantys tarp *grupių ir kultūrų*, jį kūrusios *visuomenės, jos kultūros raidos ir praeityje, ir dabartyje veidrodys*. Į muziejų jis žvelgia kaip į socialinę instituciją, kuriai priskirta teisingo atspindžio, pagrįsto *dokumentiniais liudijimais*, atlikėjo rolė ir su kuria visuomenė sieja savo svajones, troškimus ir problemas [98].

Bendruomenės muziejams Lietuvoje pagal tipą artimiausi regioninių, kraštotyros, miesto, krašto istorijos, kultūros istorijos muziejai. Bendruomenės vietos istorijos muziejai, kaupdami autentiškus kultūros paminklus ir įvairiapusišką informaciją apie regioną užima istorinės informacijos monopolio poziciją regione ir turi potencialių galimybių tapti, ką istorikas Alfredas Bumblauskas vadina muziejumi - „informaciniu mazgu“, „aktyviu kultūros centru“, „istorinės kultūros ir vizualinės istorijos centru“ [2].

Dalyvaudama kiekviename muziejaus organizavimo etape (planavimo, kūrimo, atidarymo ir funkcionavimo), bendruomenė muziejui priskiria tarnavimo tai bendruomenei misiją, kuri nusakoma funkcijomis:

socializacijos (bendruomenės kolektyvinės patirties, socialinių normų, kultūros vertybių simbolių perėmimas);

inkultūracijos (anksčiau gyvavusių kultūros elementų, būdingų gimtajai kultūrai, perėmimas);

integracijos (žmonių vienybės palaikymas, ankstesnių kartų sukauptos patirties palaikymas);

kūrybinės (naujų vertybių, žinių, tradicijų atskleidimas, išgalėjusių kultūros vertybių ir

simbolių atnaujinimas);

pažintinės (žinių susistemimas ir pateikimas);

komunikacijos, informacijos, vertybine ir t. t... [4].

Pažintinės ir komunikacijos, informacijos organizavimo funkcijos – tampa prioritetinėmis bendruomenei: miestuose ir miesteliuose aktyviai kuriasi ir veikia kraštotyrininkų draugijos, rašančios savo kaimo, sodžiaus, dvaro, miestelio, gatvės, giminės ar šeimos istorijas. Sukurtas pačios bendruomenės muziejus suvokiamas kaip bendruomenės nuosavybė, kuriame saugomo paveldo savininkai – tos bendruomenės nariai. Regioninis muziejus yra tarsi *kolektyvinė regiono atmintis* [4], kurios gaivinimas, formavimas ir saugojimas yra glaudžiai susijęs su lokalsios istorijos tyrimais ir jai artima sritimi – kraštotyra.

Lokalsios istorijos ir kraštotyros sampratos vis dar yra sociologų, istorikų, kultūros komunikacijos mokslininkų diskusijų objektas. Sociologas Romualdas Grigas lokalumą, kuris, anot jo, žmonėms teikia bendrumo, tikrumo, saugumo jausmą, nusako 2 pagrindiniais požymiais: a) požymiai, susiję su istorine atmintimi ir kultūriniu paveldu. <...> Tai žmonių istorinį ir kultūrinį socialumą bei sąmoningumą ugdantys požymiai; b) požymiai, susiję su žmogaus pragmatine, utilitarine veikla ir tos veiklos nulemtu gyvenimo bei elgsenos būdu [5]. Istorikas Alvydas Nikžentaitis lokalsios istorijos apibūdinimui naudoja Vakarų istoriografijoje priimtą terminą *mikroistorija*, o jos pagrindiniam objektui nusakyti pasitelkia italų istoriko Giovanni'o Levi'o žodžius: *mikroistorikas ne rašo apie kaimą, tačiau tiria kaime*. <...> bei jį konkretina: *šiuolaikinės lokalsios istorijos tyrimo objektas yra lokali vietovė, kasdienis gyvenimas, tiesiogiai besisiejantis su šeimos istorija bei tos šeimos ar žmonių grupės socializacijos procesais* [6]. Istorikė Ingė Lukšaitė lokalsios istorijos tyrimuose neatmeta ir kraštotyros vaidmens. Kraštotyrą apibūdina kaip įvairaus pobūdžio medžiagos kaupimą apie lokalsios visuomenės, lokalsios grupės arba tiesiog tam tikros vietovės gyventojų gyvenimą ir iškelia tokios veiklos sėkmės sąlygą: *Jeį rašant kraštotyrinį veikalą šis darbas atliekamas nuosekliai, aprėpiamos įvairios kultūros sritys, jis gali tapti konceptualių tyrimų šaltiniu, išteklių kaupimu* [7]. Kaip pagrindinį lokalsios istorijos tyrimus ir kraštotyrinę veiklą skiriantį požymį mokslininkai nurodo lokalsios istorijos darbų platesnį istorijos, kultūros tyrimų lauko kontekstą, kurio paprastai nebūna formuluojama kraštotyrinėje medžiagoje: *Darbai, kuriuose aprašoma kaimo, miestelio ar vienos <...> šeimos istorija, vargu ar gali sudominti platesnį skaitytojų ratą. Kitas dalykas, jei tyrinėjant vieno kaimo istoriją, konkrečių žmonių gyvenimo istorijas siekiama platesnių problemų sprendimo. <...> galbūt <...> mikroistorijos smulkmena ir neapverčia mūsų žinojimo „aukštyn kojom“, tačiau suteikia mūsų pažinimui kitą perspektyvą, o mūsų bendrą pažinimą daro multiperspektyvų* [6].

Bendruomenės vietos istorijos muziejus, kurio misija apibrėžiama kaip kraštotyrinės veiklos vykdymas, pajėgus išpildyti I.Lukšaitės nusakytą sąlygą kraštotyrai, o kartu su mokslo

institucijomis vykdyti ir lokaliai istorijos tyrinėjimus.

Lietuvos Respublikos regionų plėtros programoje pabrėžiamas krašto (vietos) muziejų plėtros prioritetas: atvira ir visiems prieinama duomenų bazė; ypač skatintinas muziejų ryšys su švietimo institucijomis bei turizmu; muziejų modernizavimo politikos įgyvendinimas. Šios programos gairės skatina iniciatyvą regioninių, krašto, miesto muziejus tapti savo vietos istorijos ir kultūros paveldo centrais [8].

Druskininkų miesto muziejaus statute šis muziejus yra apibūdinamas kaip vietos istorijos ir paveldo centras: <...> *Druskininkų savivaldybės biudžetinė įstaiga, kaupianti, sauganti, eksponuojanti, tirianti, restauruojanti ir populiarinanti susietus su Druskininkais istorijos paminklus, kultūros palikimą, meno kūrinius* (1 priedas). Druskininkų miesto muziejus – vietos muziejus, įsteigtas 1997 m. (Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos įregistruotas 1999 m. gegužės 26 d.) bendruomenės ir Druskininkų savivaldybės tarybos valia. Muziejaus atsiradimą lėmė ir specifinis aspektas, kuris susijęs su kurortu, kaip laisvalaikio praleidimo vieta. Druskininkų miesto muziejus įsteigtas pačiame miesto centre pastate, kuris yra kultūros paveldo objektas. Čia praeina dideli žmonių srautai. Jame įrengta vienintelė mieste nuosekli kurorto istorijos ekspozicija, kaupiama vertinga ikonografinė, archyvinė, bibliografinė medžiaga apie miestą, vyksta edukaciniai užsiėmimai moksleiviams, renginiai, koncertai, susitikimai, išnaudojamos renginiams ir muziejaus aplinkos erdvės.

Per dešimtmetį Druskininkų miesto muziejus sukaupe nemaža leidinių apie Druskininkus, įvairių laikotarpių miesto vaizdų, renka duomenis apie įžymius asmenis, gyvenusius, kūrusius, dariusius įtaką vietovės gyvenimui; saugoma kompiuterinėse laikmenose nukopijuota archyvinė miesto istorijos dokumentinė medžiaga. Druskininkų miesto muziejus istorinio – kultūrinio ir gamtos paveldo tematika rengia Druskininkų miesto ir lokaliai istorijos mokslines konferencijas su Lietuvos istorijos instituto mokslininkais, Lenkijos, Baltarusijos, Lietuvos archyvais, Lietuvos Geologijos institutu. Visa konferencijų medžiaga saugoma ir yra prieinama visuomenei: veikia biblioteka – skaitykla, lankytojų reikmėms išskirtas kompiuteris, kuriame jie gali peržiūrėti kompiuterinėse laikmenose saugomą kopijuotą archyvinę – dokumentinę medžiagą. **Problema iškyla, kaip organizuoti šios informacijos produktyvesnį valdymą ir vadybą.**

Medžiagos apie Druskininkus rinkimo, sisteminimo ir pateikimo gerinimą, plėtimo poreikius ir galimybes galėtų vykdyti speciali Druskininkų miesto muziejaus struktūros dalis – Druskininkų istorijos informacinis centras. Jo turinį sudarytų nuorodos (informacijos katalogas, bibliografinės rodyklės) bei tekstai, dokumentai, leidiniai, vaizdai (originalai, popierinės ir skaitmeninės kopijos), bei nuorodos apie dokumentus, tekstus, vaizdus (pastarieji gali būti saugomi Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo) bei muziejaus eksponatus, naudojimąsi kuriais reglamentuoja Muziejuose esančių rinkinių apsaugos, apskaitos ir saugojimo

instrukcija [9].

Istorijos informacinis centras paslaugų teikimo formos atžvilgiu veiktų kaip konglomeratinis (bet vieningas) darinys: archyvas ir biblioteka bei edukacinis – informacinis ir kultūrinis –vizualinis (pateikiantis vaizdo ir garso įrašus iš įvairių miesto istorinių – kultūrinių tekstų ir kontekstų) centras. Informacinio centro (virtualaus su integralia duomenų baze ir fizinio), teikiančio informaciją istorijos, kultūros tema, įkurdinimas Druskininkų miesto muziejuje, kaip atskiro padalinio ar skyriaus, atrodytų logiškas ir perspektyvus. Tokia struktūra būtų atsakinga už teisingos, moksliskai pagrįstos informacijos sklaidą, ne tik savos institucijos turimų resursų, vadinamo tezauro, populiarinimui. Jis galėtų teikti ir susistemintą tekstinę bei vaizdinę informaciją, išreikštą kompiuterine duomenų baze, tam tikra tema. Istorijos informaciniame centre lankytojas galėtų <...> *ieškoti jį dominančio objekto, susieto su vietoje, kur jis buvo pagamintas ar rastas, gauti istorinių žinių apie jį* <...> [10], nuoseklų tekstą su nurodytais šaltiniais ar moksline literatūra.

„Tikslios informacijos su kontekstu“ platinimo prioritetą išskiria ir užsienio muziejininkai. Stokholmo miesto muziejuje Dokumentų kambarys [99] veikia kaip Istorijos informacijos centras. Tinklapyje skelbiama informacija lankytojams sako: *Dokumentų kambarys yra muziejaus patalpa, skirta tyrimams, informacijos šaltiniams ir žmonėms, kurie nori sužinoti daugiau apie Stokholmą ir jo istoriją. Mūsų kompetentingas personalas yra visuomet čia pat po ranka. Mes galime jums padėti ieškoti skirtingos medžiagos ir padėti Jums išmokti naudotis ta medžiaga Jūsų tyrime. Savo kompiuteriuose mes turime daug fotografijų ir dokumentų* <...> [99]. Muziejaus strategija nusakoma taip:

1. *Suteikti vartotojams galimybę naudotis viešoje duomenų bazėje esančiais suskaitmenintais rinkiniais, pateikiant aukštos techninės kokybės medžiagą ir tikslią informaciją su kontekstu;*
2. *kiek leidžia galimybės suteikti prieigą mokslininkams ir entuziastams naudotis analoginės fotografijos rinkiniais;*
3. *saugoti ir tvarkyti skaitmeninės bei analoginės fotografijos rinkinius, kad ateityje juos būtų galima tirti ir jais naudotis* [100].

Informacijos organizavimas yra susijęs su fizinės struktūros sudarymu (iš kur bus atrenkama, tvarkoma, pateikiama, pildoma informacija) bei informacijos sklaidos būdais (tradicinis skaityklos modelis bei interaktyvi, skaitmeninė informacijos forma, pateikiama kompiuteryje ir prieinama internetu).

Druskininkų miesto muziejus, organizuodamas Druskininkų istorijos ir miesto kultūros informacijos platinimą, turėtų įvykdyti šiuos uždavinius:

1. visa siūloma medžiaga turi būti susisteminta (t.y. sukurtos kompiuterinės¹ ir (ar) fizinės duomenų bazės (bibliografijos² ir katalogai), ji nuolatos turi būti pildoma bei pateikiama su moksliskai aprobuotu kontekstu;

2. informacija turi būti viešai prieinama;

3. lankytojus turi aptarnauti kompetentingas muziejaus konsultantas.

Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro objekto samprata apimtų Druskininkų miesto istorijos interesų lauką, kuriame sureikšminamos sritys:

1. Svarbūs Druskininkų istoriniai įvykiai, asmenys;

2. Druskininkų miesto kilmė ir raida;

3. Druskininkų paveldo objektai;

4. Druskininkų vaizdų rinkinys;

5. Druskininkų legendos³;

6. Druskininkų bibliografija.

Druskininkų istorinio informacinio centro vystymo teminės sritys pasirinktos pagal Druskininkų miesto muziejaus misiją, turimus rinkinius, jų kaupimo kryptis, istorijos medžiagą, didžiausio interesantų susidomėjimo sulaukiančios Druskininkų istorinės informacijos pobūdį. Šios temos nėra baigtinės ir ateityje pasipildytų naujomis sritimis.

Druskininkų istorijos informacinio centro Druskininkų miesto muziejuje įsteigimas išspręstų:

1. profesionalaus informacijos apie Druskininkų miesto istoriją kaupimo ir jos prieigos, platinimo formavimo problemą (istorijos informacinio centro Druskininkų miesto muziejuje veikla užpildytų neišnaudotą Druskininkuose nišą - koncentruotą ir sistemintą istorinę, ikonografinę, mokslinę, kraštotyrinę bei bibliografinę medžiagą bei ruošų nuoseklų žinyną apie vietovę bei plėstų jų prieinamumą, pasitelkus šiuolaikines technologijas);

2. atsakomybės už paskleistos informacijos teisingumą bei teisėtumą klausimus;

3. saugotų ir populiarintų krašto paveldą bei taip prisidėtų prie turizmo plėtros regione, o tuo pačiu ir šalies įvaizdžio gerinimo.

Miesto įvaizdžio gerinimo, į kurį įeina kultūrinis ir istorinis miesto konteksto galimybių

¹ Kompiuterinė duomenų bazė, kuri <...> yra nusakoma kaip struktūriškas duomenų rinkinys <...> ir kurioje <...> saugomi duomenys yra greitai surandami ir atkuriami kompiuteriu – yra paprasčiausias elementų rinkinys <...>. Duomenų bazė, būdama kultūrine forma, reprezentuoja pasaulį elementų rinkinio pavidalu ir atsisako šį rinkinį sutvarkyti. O naratyvas kuria priežasties – pasekmės trajektoriją tarp iš pažiūros netvarkingai išsidėsčiusių elementų (įvykių) <...> Duomenų bazės/naratyvo poroje duomenų bazė yra nežymimasis terminas. Nepaisant to, ar naujųjų medijų objektai reprezentuoja linijinius ar interaktyviuosius naratyvus, duomenų bazes ar ką nors kita, tačiau materialiosios struktūros lygmenyje visi jie yra duomenų bazės <...> [3]. Kaip dominuojančią naujosiose medijose duomenų bazės formą Lev Manovich išskiria multimedijų enciklopedijas, <...> kurios, kaip jau sako pats pavadinimas, yra duomenų rinkiniai <...> [3].

² Bibliografiją Lev Manovich priskiria <...> jau egzistavusiems duomenų bazės žanrams <...> [3].

³ <...> Stereotipai, klišės, mitai, politinė propaganda ir plačiai paplitusios legendos taip pat sudaro kolektyvinio paveldo dalį, netgi yra raktas į dinamikos ir visuomenės pokyčių supratimą <...> [101].

išnaudojimas, klausimams tarptautinėje praktikoje skiriamas ypatingas dėmesys. Kultūros vaidmens bendruomenės, miesto įvaizdžiui ir raidai svarbą nagrinėjo ir Tarptautinės muziejų tarybos (ICOM) Miesto muziejų komitetas (CAMOC) konferencijų pranešėjai. John Haworth, Nacionalinio muziejaus Amerikos indėnų George Gustav Heye Centro direktorius, pranešime „Kultūra stato bendruomenę. Bendradarbiavimas, aptarnavimas, dvasios pakilimas“ sako: *Darbas muziejinėse veiklos srityse šiandien reikalauja pasišventimo savo bendruomenei ir daug kryptingo darbo, jeigu norima efektyviai dirbti su jomis. Tai - didelė strateginė svarba, stimuliuojanti miestuose ekonomikos vystymąsi meno pagalba. Kaip mes galėtume stiprinti pozicijas, pritraukdami turistus? Kokia mūsų pačių, įskaitant ir mūsų lyderius, politika gali būti remiamasi ir kokių veiksmų gali būti imamasi, kad vieta taptų puikesne gyventi ir dirbti?* [102].

Mokslininkų diskusija suponuoja išvadą: vienaip ar kitaip formuluojant strateginius prioritetus, galima gauti skirtingą vietos įvaizdžio portretą. Teisingai išnaudotas krašto istorinis kontekstas gali būti sėkmės garantu verslui, t.y. veikti regiono ekonominę situaciją. Aptariamuoju Druskininkų atveju, akcentuojant kurorto kultūros paveldo ir istorinės kultūrinės praeities stiprybes⁴, tokias, kaip: „Druskininkai – seniausias Lietuvos kurortas, kuriame prasidėjo Lietuvos kurortinė kultūra“ arba „Druskininkuose visais laikais poilsiaavo, dirbo inteligentija, šviesuomenė ir aristokratija, gimė ir augo pasaulinio garso skulptorius Žakas Lipščicas (Jacques Lipchitz), gyveno ir kūrė Lietuvos genijus M.K. Čiurlionis“, - būtų plėtojamas darnios, meniškos ir patrauklios vietos paveikslas, kuris „įkvėptų meilę“⁵ miestui.

Darbo autorė kaip tyrimo rezultatą kelia tokią **hipotezę**: Druskininkų miesto muziejaus istorijos informacinio centro įsteigimas ir integralios kompiuterinės šio centro duomenų bazės sukūrimas būtų naudingas informacijos sklaidai apie muziejaus veiklą, rinkinius bei Druskininkų miesto istoriją, kultūrą, taip pat leistų muziejui aktyviau, intensyviau plėtoti švietėjišką veiklą, ypač orientuotą vietos visuomenei, jos besimokančiajai daliai. Muziejui padidėtų galimybės užsidirbti papildomų pajamų už suteiktas Druskininkų miesto istorijos konsultavimo ir miesto istorijos bibliografinių ir vizualių šaltinių paieškos, kopijavimo paslaugas. Svarbiausi šios muziejaus produkcijos užsakovai būtų: gidai, turistai, mokiniai, verslininkai, žiniasklaida, kraštotyrininkai, mokslininkai.

Darbo **objektas** – Druskininkų istorijos informacinio centro sukūrimo prielaidų Druskininkų miesto muziejuje analizė.

Darbo **problema** – nepakankamai panaudojama Druskininkų istorinė informacija Druskininkų miesto bei regiono unikalumui propaguoti, trūksta vieningos, susistemintos istorinių,

⁴ <...> *Nostalgija – svarbiausias turizmo ir miesto reklamos veiksnys* <...> [101].

⁵ Max Henditch posakio: <...> muziejus vykdo savo misiją – įkvėpti meilę Londonui <...>,- perifrazė [103].

moksliškai apibūtinant duomenų informacinės bazės.

Pagrindinis darbo **tikslas** – atlikus Druskininkų istorijos informacinio centro steigimo poreikio analizę, pateikti priemonių kompleksą – projektą, kurio įgyvendinimo rezultatas - Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro įsteigimas.

Darbo uždaviniai:

1. Nagrinėti informacinių centrų sampratas;
2. Analizuoti ir vertinti Lietuvoje muziejų informacinių centrų pobūdį;
3. Analizuoti informacijos apie Druskininkų miesto istoriją poreikio bei formavimo tendencijas, sureikšminant kitų Druskininkuose esančių Druskininkų istorijos informacijos skleidėjų teikiamų paslaugų bei Druskininkų miesto muziejaus misijos vertinimus;
4. Atlikti muziejaus lankytojų anketinę apklausą ir interviu metodu 3 ekspertų apklausą, Druskininkų miesto muziejaus oficialių dokumentų analizę, kuria norima numatyti, ar reikalingas Druskininkų istorijos informacinis centras, ir nustatyti šio centro informacijos vartotojų tikslines grupes;
5. Pateikti tyrimo rezultatą – Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro steigimo projektą;
6. Pateikti baigiamojo darbo išvadas.

Metodai naudojami darbo tikslui pasiekti:

1. Šaltinių analizė – studijuota naujausia muzeologinė literatūra, pateikianti šiuolaikinio muziejaus organizavimo ir jų misijų teorinius ir praktinius aspektus, ICOM CAMOC konferencijų, skirtų miesto muziejų koncepcijoms, misijoms, organizacijai, medžiaga, komunikacijos disciplinos mokslininkų darbai kultūros paveldo duomenų tvarkymo klausimais, mokslinė literatūra ir normatyviniai šaltiniai, kuriuose nusakomos informacinių centrų definicijos bei Lietuvos informacinių centrų situacija ir pobūdžio aspektai.
2. Dokumentų ir duomenų analizė – analizuoti Druskininkų miesto muziejaus steigimo dokumentai, Druskininkų miesto muziejaus lankytojų prašymai leisti naudotis muziejaus fondais, Druskininkų savivaldybės plėtros strateginiai planai, Druskininkų miesto muziejaus lankytojų, Druskininkų švietimo įstaigų bei Druskininkų turizmo firmų statistikos.
3. Anketinė apklausa siekta išsiaiškinti Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro paklausą.
4. Interviu metodu apklausti 3 ekspertai, kurių darbui yra svarbūs istoriniai – kultūriniai duomenys apie Druskininkus ir jo apylinkes.
5. Atlikta SSGG analize išsiaiškinti planuojamos veiklos stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes.

Tiksliui pasiekti darbas suskirstytas į tris dalis.

Pirmoje dalyje nagrinėjama informacinių centrų samprata teoriniu aspektu, apibūdinama jų misija, klasifikacija bei Lietuvos muziejuose veikiančių informacinių centrų pobūdžio pagrindiniai bruožai, statistika.

Antroje darbo dalyje analizuojama informacijos apie Druskininkų istoriją, kultūrą, paveldą poreikio bei formavimo bendri bruožai bei atskiri momentai: informacinių centrų Druskininkuose teikiamos paslaugos, Druskininkų miesto muziejaus misija, Druskininkų savivaldos sąveikos su Druskininkų istorine informacija aspektai: kultūros ir turizmo politikos strategijoje skirtas dėmesys vietos istorijos, kultūros, paveldo sklaidai, istorinės informacijos poreikis paveldo apsaugai bei nekilnojamojo turto, teritorijų planavimui.

Trečioje darbo dalyje pateikiami Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro steigimo poreikio tyrimo rezultatai bei šio centro steigimo projektas.

Darbo pabaigoje pateikiamos išvados.

Baigiamuoju darbu siekta šių profesinių kompetencijų:

1. Gebėti įvertinti įstaigos aplinką, atlikti tyrimus;
2. Gebėti analizuoti, sisteminti ir vertinti tyrimų duomenis bei mokėti pritaikyti jų rezultatus praktikoje;
3. Gebėti priimti sprendimus ir pateikti racionalius būdus šių sprendimų įgyvendinimui;
4. Gebėti naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, informacinėmis technologijomis;
5. Gebėti kurti konkurentabilų informacinių paslaugų teikimo produktą;
6. Gebėti profesionaliai pristatyti ir apginti darbą.

1. MUZIEJŲ INFORMACINIAI CENTRAL. POBŪDŽIO TENDENCIJOS

1.1. Informacinių centrų samprata, misija, klasifikacija

Informacinio centro koncepcijos raidą atspindi mokslininkų Clinton E. White, Jr., David P. Christy 1987 metų publikacija „Informacinio centro koncepcija: Norminamasis modelis ir šešių kompiuterinių sistemų analizė“ (The Information Center Concept: A Normative Model and Study of Six Installations). Joje autoriai nurodė integruoto informacinio centro atsiradimo genezę. Tuo metu dabar nebuvo visaapimančio interneto ryšio ir toks centras buvo suprantamas ir tobulinamas kaip Informacinis centras, esantis organizacijos viduje, paprastai tarnaujantis tų, kurie naudoja kompiuterinę informaciją, reikmėms. Autoriai pažymi, kad informaciniai centrai atsirado iš nesugebėjimo ISV (informacinių sistemų valdymo centro) departamentų susidoroti su išaugusiais šios informacijos paslaugos vartotojų poreikiais. 1970-tųjų viduryje IBM (International Business Machines) pradėjo steigti informacinius centrus kaip priemonę su iš anksto paruoštais paieškos įrankiais, padedančiais vartotojams susirasti reikalingą informaciją. Tų laikų informaciniai centrai jau atliko panašias funkcijas, ką ir šiandieniniai interaktyvūs informaciniai centrai. Jų misija apima šias kategorijas:

<...>informaciniai centrai skatina reklamą;

remia duomenų apdorojimo valdymą, peržiūrėdami ir aprobuodami reikalavimus (užklausas) duomenų šaltiniams;

apmoko galutinį vartotoją;

prižiūri, išlaiko duomenų išskleidimo ir priėjimo mechanizmus;

koordinuoja duomenų naudojimo projektavimą;

sprendžia problemas <...> [104].

Informacinio centro apibrėžčiai, dviejų tarptautinių, struktūros pavadinimą sudarančių žodžių reikšmių išaiškinimui, atskleisti pasitarnautų ir normatyviniai šaltiniai. Tarptautinių žodžių žodyne informacija (lot. *Informatio* – išaiškinimas, pranešimas) - tai:

1. *Žinios, perduodamos vienu asmenų kitiems žodžiu arba per spaudą, radiją, televiziją, kiną;*

2. *Kurių nors duomenų visuma;*

3. *Kurios nors įstaigos informacijos biuras.*

4. *Komp.: (...) atmintyje laikomi, kompiuteriu apdorojami ir vartoti teikiami apdoroti duomenys [11].*

Centro artimiausia nagrinėjamam atvejui reikšmė – <...> vieta, kur sukoncentruota veikla arba valdymas [11].

Glaustenį *informacijos* apibrėžimą, nusakydamas *išorinę komunikaciją*, yra pateikęs profesorius Gediminas Beržinskas: <...> *Sąvoka informacija (lot. Informatio –išaiškinimas, pranešimas) reiškia įvairiausių duomenų (tai informacijos dėmenys), faktų, naujienų, patirties, žinių perdavimą vienu asmenų kitiems žodžiu ar raštu, tiesiogiai ar naudojant gausybę techninių priemonių <...> [42].*

Mokslinėje literatūroje *informacinio centro* sąvokos apibrėžimai nėra universalūs, daugiausiai pritaikyti turint galvoje konkretų veiklos barą: švietimo sistemą, verslą ar mokslą bei daugiausiai nusakantys integruoto informacinio centro (toliau IIC) koncepciją, pvz. Amerikos mokslininkai (Straub, W.Detmar, Beath ir Cynthia Mathis) IIC apibrėžia <...> *kaip intensyvią naujųjų informacinių technologijų aplinką, kuri apima, sujungia ir suteikia mokymo departamento išteklių informaciją <...> Integruotas informacinis centras yra suvokiamas kaip atsakas į fragmentavimą medijoje ir informacijos šaltiniuose bei susijęs su prasilaužimu informacinėse tarnybose, ypač tarp Informacinių sistemų ir bibliotekos [105].*

Muziejaus informacinio centro sąvokai paaiškinti svarbu išsiaiškinti, kas yra informacijos šaltinis paveldo komunikacijoje. *Informaciniu požiūriu bet kurį tikrovėje egzistuojantį objektą galime traktuoti kaip informacijos laikmeną ir šaltinį, ženklą, dokumentą ar tekstą. Ženklas yra pavienis objektas – minimalus (atominis) informacijos pranešimo vienetas. Dokumentas yra bet koks realybės objektas, kuriame užfiksuoti, perduodami ir galimi saugoti duomenys ar informacija. Tekstas – bet kuri tvarkinga ženklų sistema, kuri yra skirta komunikacijai ir kurios aiškų skirtumą nuo kitų sistemų galime fiksuoti. Tikrovės objektas taip pat komunikuoja su aplinka ir medija, kuria perduodami duomenys, informacija ar žinios. <...> visus, žmonių visuomenėje sukurtus materialiuosius ir nematerialiuosius objektus galime traktuoti kaip informacijos šaltinius, o žmonių informacinę sąveiką (informaciją kaip procesą, informavimo veiksmą, pranešimų perdavimą) su jais bei žmonių tarpusavio santykius ir santykį su aplinka (informacinės sąveikos prasmėmis) – kaip komunikaciją [12].*

Informacinių šaltinių definicija paveldo komunikacijoje padeda apibrėžti ir tų informacinių šaltinių saugotojų ir skleidėjų - šiuolaikinių atminties institucijų, tarp jų bibliotekų bei muziejų, vieną iš pagrindinių veiklų - informacijos perdavimą.

Naujoji bibliotekos kultūros sąvoka yra orientuota į vartotoją ir nusakoma šiais bruožais:

<...> apibrėžtais tikslais pagrįsta vadyba;

plačia dokumento ir paslaugų samprata;

aukštu segmentavimo laipsniu;

suvokimu, kad biblioteka yra bendruomenės, organizacijos, firmos funkcionalus elementas;

profesionalumas siejamas su informacijos vadyba;

aukščiausios vertybės yra lankstumas, atvirumas naujovėms ir pokyčiams, profesionalumas;

požiūriai į pareigas ir vartotojus yra suinteresuoti ir atsakingi [14].

Bendri tradicinio ir modernaus muziejaus tikslai:

<...> reprezentuoti laimėjimus;

skleisti pažinimo, mokslo žinias, atspindėti, interpretuoti tikrovę;

propaguoti idėjas ir ideologijas, talkinti švietimo, auklėjimo procesams;

teikti informaciją, paslaugas [2].

Tai atviros bibliotekos ir šiuolaikinio muziejaus prioritetai. *Biblioteka gali derinti tradicinius kultūros ir žinių informacijos išteklius, jos atveria vartotojams galimybes naudotis ir globaliais, ir lokaliais informacijos ištekliais <...> bei įgyvendina vieną svarbiausių žmogaus teisių – teisę į informaciją <...> [14].* Viena iš bibliotekos ir muziejaus pareigų visuomenei – tai išteklių, kuriuos saugo, įvairovės atskleidimas ir vieša prieiga: *<...> įvairių tipų bibliotekose galima nemokamai gauti ir oficialią vyriausybinių informaciją, ir žinybinius leidinius, garso ir vaizdo dokumentus, per bibliotekas susisiekti su kitų bibliotekų katalogais, duomenų bazėmis, kitų organizacijų ir informacijos tiekėjų ištekliais [14].*

Informaciniams šaltiniams, turintiems materialią išraišką, priskiriami tradiciniai istorijos ir vizualinės informacijos objektai: knygos, laikraščiai, rankraščiai, fotografijos, iliustracijos, paveiksiai ir pan. Šios rūšies išteklių prieiga būtų skirta tik fiziniam lankytojui ir tai reikštų ribotą panaudą, reikalaujančią didesnių laiko sąnaudų. Skaitmeninimo (fizinių tikrovės duomenų objektų *<...> fiksavimą skaitmeniniu formatu ir analoginiu būdu sukauptos informacijos apie tikrovės objektus vertimas skaitmenine <...>*) [13] teikiami privalumai⁶ leidžia muziejams tapti lankstesniais informacijos skleidėjais.

Išplėtos skaitmeninės technologijos, *<...> kurios suteikia naujas komunikacijos galimybes, taip pat galimybes kurti naujus eksponatų dokumentavimo, saugojimo, tyrimo metodus ir praktinės*

⁶ R.Laužikas išskiria šiuos skaitmeninimo privalumus:
galima viena forma pateikti visus kultūros paveldo objekto aspektus;
didelės duomenų mobilumo galimybės;
skaitmeninės laikmenos yra ilgaamžės ir atsparios fizinės aplinkos poveikiams;
didelis informacijos kiekis fiziškai užima mažai vietos;
kopijuojant išsaugoma visa pirminės informacijos kokybė;
paprastesnis dokumentų atsiradimo, judėjimo, realizacijos valdymas;
aukštesnis darbų reglamentavimo ir standartizacijos lygis;
žmonių resursų, skirtų procesų administravimui, taupymas;
biurokratinių procesų supaprastinimas ir pagreitinimas;
procesų kontrolės didėjimas;
greitas antrinių dokumentų pagal jau esamus dokumentus kūrimas;
galimybė daugeliui vartotojų tuo pat metu dirbti su tuo pačiu dokumentu;
aukštesnis dokumentų saugumo (nuo praradimo, sugadinimo) lygis;
dokumentų paieškos laiko trumpėjimas;
efektyvi esminės informacijos prieiga;
kūrybiškumo ir inovacijų gerinimas;
nuotolinis darbas;
įvairių dokumentų prieinamumas (tekstai, foto, vaizdo ir t.t.);
didesnė diferenciacija pagal lankytojų poreikius. [13]

veiklos modelius <...> [13], keičia šiuolaikinių muziejaus išteklių pasiekiamumą. Šiandien muziejus - tai <...> individualaus pavidalo mokslinio – švietėjiško pobūdžio institucija, kurios tikslas – tapti išskirtine, prestižine institucija, formuojančia universalias visuomenės idėjas <...> bei idealų, idėjų ir vertybių atpažinimo kriterijus. Tokių muziejaus tikslų kėlimas glaudžiai siejasi su žinių visuomenės plėtra ir muziejaus vieta tokios visuomenės struktūroje. Galime teigti, kad dabarties Lietuvos muziejuose yra problemiška situacija, kada rezultatai, pasiekti nenaudojant skaitmeninių technologijų, nebetenkina, o ankstyvesni uždavinių sprendimo būdai (be skaitmeninių technologijų) ne visai atitinka naujas sąlygas. Problemą spręsti skatina visuomenės interesai, muziejaus, kaip institucijos, poreikiai <...> [13].

1996 metais JAV priimtas Muziejų ir bibliotekų paslaugų aktas ir juo pasirinktas sukurtas Muziejų ir viešųjų bibliotekų institutas, kurio pagrindiniai uždaviniai: <...> *diegiant technologijas, gerinti informacijos prieinamumą. 2000 metais Didžiojoje Britanijoje įsteigta Muziejų, archyvų ir bibliotekų taryba <...> taip pat siekia panašių tikslų. Vienas jos programos prioritetų – tinkamomis technologijomis plėsti Pasaulio kultūrinį paveldą <...> [2]. Čia kalbama ir apie kompiuterines duomenų bazines (duomenų rinkinius) ir jų viešas prieigas.*

Skaitmeninio duomenų sąvado naudą pagrindžia sociologė Nerutė Kligienė, remdamasi medžiaga 2006 m. Kipre vykusios konferencijos, skirtos problemoms informacijos apie kultūros paveldą plėtrai šiuolaikinių technologijų dėka diskutuoti. Ji pabrėžia <...> *visus informacinių technologijų (IT) taikymo kultūros paveldui žingsnius: pradinį duomenų kaupimą-skaitmeninimą, jų dokumentavimą, duomenų apdorojimą, virtualių objektų atkūrimą, vizualizaciją ir rezultatų sklaidą mokslo ir kultūros paveldo specialistams bei platesnei visuomenei. <...> Integruojant visą turimą medžiagą ir tyrinėjant, kaip kito nagrinėjamas paveldas bėgant amžiams, gaunamas labai informatyvus vaizdas <...> [10], - kuris gali būti sėkmingai panaudotas įvairiais istorijos, mokslo, pažintiniais, kultūros paveldo išsaugojimo, atkūrimo bei teritorijų planavimo tikslais.*

Informacinio centro apibrėžimą padeda nusakyti muziejų srityje veikiančių informacinių centrų misijos. Kaip pavyzdį autorė darbe pristato UNESCO-ICOM muziejų informacijos centrą.

UNESCO-ICOM informacijos centro misija - **tarnauti ICOM nariams ir UNESCO darbuotojams, teikti informaciją apie ICOM veiklą.** UNESCO-ICOM muziejų informacinį centrą administruoja ICOM. UNESCO-ICOM informacijos centro paslaugos: bibliografija, bibliografinė paieška; informacijos paslaugos; ICOM leidinių straipsnių kopijavimas; reikalingos nuorodos į kitus informacijos šaltinius. UNESCO-ICOM informacijos centro kolekcijas sudaro: Tarptautinis muziejų leidinių biuro archyvas; UNESCO leidiniai, susiję su kultūros paveldo apsauga; nacionalinių teisės aktų, susijusių su kultūros paveldo apsauga, dokumentai, tarptautinių, nacionalinių ir specializuotų muziejų katalogai; leidiniai ir kompiuterinės bylos apie nykstančius paveldo objektus ir skubos atvejus; UNESCO-ICOM nuotraukos ir skaidrės [106].

Integruoto istorinio informacinio centro modelį yra sukūrusios kai kurios Lietuvos bibliotekos, pvz.: sąvadą „Jonavos rajono istorijos datos“ [15] paruošė Jonavos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Informacijos ir kraštotyros skyrius. Šioje svetainėje yra išskirta rubrika (nuoroda) „Kraštiečiai“, kuri suskirstyta į tris temas: „Kraštiečiai“, „Jonavos krašto datos“, „Bibliotekos leidiniai“ (jonaviečių išleistos knygos).

Kauno apskrities viešosios bibliotekos (toliau – KAVB) Kaunistikos grupė nuo 2007 m. pradėjo kurti elektroninį žinyną (toliau - EŽ) „Kaunas: datos ir faktai“. Jo tikslas – <...> *sukurti visiems prieinamą elektroninį žinyną, patraukliai pateikiantį susistemintą tekstinę ir vaizdinę informaciją apie Kauną nuo ištakų iki šių dienų. EŽ kuriamas bendradarbiaujant su istorijos mokslo tyrimų institucijomis bei specialistais, muziejais, archyvais, kolekcijų savininkais. EŽ skirtas pirmiausia tiems, kurie dėl įvairių priežasčių negali tiesiogiai pasinaudoti bibliotekų, muziejų, gidų paslaugomis. Jo vartotojai – įvairių socialinių grupių ir veiklos sričių atstovai, atvykę į Kauną mokyti ir dirbti užsieniečiai, Lietuvos emigrantai ir pan.*[16].

Kauno apskrities viešosios bibliotekos elektroniniame žinyne „Kaunas: datos ir faktai“ informacija pateikiama labai išsamiai. Išskiriamos tokios temos:

1. „Kauno istorijos apžvalga“ (vientisas, nuoseklus istorijos tekstas);
2. „Laikotarpiai“ (nuo „Kaunas nuo ištakų iki LDK žlugimo (iki 1795 m.), „Kaunas Rusijos carų valdžioje (1795-1915 m.)“, „Vokiečių okupacija (1915 -1918 m.) iki „Antrosios Lietuvos Respublikos laikotarpis (nuo 1990 m.)“). Konkretus laikotarpis charakterizuojamas to meto Kauno vaizdu, pateikiama istorinė informacija, kuri turi išsklaidą į išsamesnį tekstą su nurodyta literatūra ir šaltiniais;
3. „Amžininkai apie Kauną“ (žmonių atsiminimai);
4. „Datos, sukaktys“;
5. „Kauno vaizdai“ (miesto ikonografija suskirstyta į laikotarpius).

Be šių nuorodų yra ir paieškos pagal raktinį žodį laukas.

Elektroninis žinynas sukurtas kaip savarankiškas interneto puslapis, o rubrikoje „kontaktai“ nurodyti sąvado sudarytojai ir kontaktiniai duomenys rodo, kad informacija nėra baigtinė, yra taisoma ir pildoma. Šis žinynas tapo nugalėtoju Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės kasmet organizuojamo konkurso „Naujasis knygnešys 2007“ skirto informacinės visuomenės plėtros iniciatyvoms paskatinti ir įvertinti, už informacinių ir technologijų naudojimą švietime ir suaugusiųjų mokyme.

Bibliotekų sukurti elektroniniai žinynai turiniu ir informacijos sklaida panašūs į informacinius centrus. Tai yra **savarankiškos įstaigos arba jos padalinio** (Jonavos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Informacijos ir kraštotyros skyriaus, o Kauno atveju – Kaunistikos grupės) sukurtas

skaitmeninis produktas, kurio pirminiai fiziniai šaltiniai gali būti prieinami bibliotekoje⁷.

Informacinių centrų klasifikaciją galima suskirstyti pagal šiuos kriterijus:

1. juridinę priklausomybę, statusą;
2. valdomų išteklių informacijos rūšį;
3. informacijos prieinamumo pobūdį (1 lentelė).

1 lentelė. Informacinių centrų klasifikacija

Modelio klasifikacijos numeris	Priklausomybė, statusas	Valdomų išteklių rūšis		Informacijos prieinamumo pobūdis				Pavyzdys
		Kompiuterinė duomenų bazė	Materialūs ištekliai	Pusiau uždaras, apribojamas (Prieinamas tik registruotiems vartotojams)	Atviras, neribojamas (yra tik fizinė prieiga)	Atviras, neribojamas (yra ir interaktyvi, ir fizinė prieiga)	Atviras, neribojamas (yra tik interaktyvi prieiga)	
1	Specializuotas įstaigos padalinys	+	-	-	-	-	+	LDM filialas Lietuvos muziejų informacijos, skaitmeninio ir LIMIS centras http://www.emuziejai.lt/LIMIS/index.html
2	Struktūros, susijungusios į tinklą pagal valdomų išteklių rūšį	+	+	+	-	-	-	UNESCO-ICOM informacijos centras www.icom.museum/centre.html
3	Savarankiška įstaiga arba atskiras įstaigos fizinis padalinys	+	+	-	-	+	-	Nacionalinės dailės galerijos Informacijos centras http://ic.ndg.lt/
4	Savarankiška įstaiga arba atskiras įstaigos fizinis padalinys	+	+	-	+	-	-	M.K.Čiurlionio informacijos centras http://www.ciurlionis.lt/index.php?f=center&lg=lt
5	Savarankiška įstaiga arba atskiras įstaigos fizinis padalinys	-	+	-	+	-	-	Sovietinių skulptūrų muziejaus <i>Grūto parkas</i> Informacinis centras - muziejus

Galima apibendrinti, kad informacinis centras atminties institucijose - struktūra, ieškanti, kokybiškai kaupianti, sisteminanti, apdorojanti, valdanti ir disponuojanti susisteminta tam tikros

⁷ Bet nebūtinai, nes žinynai yra paruošti (tas pabrėžta KAVB tinklapyje), bibliotekai bendradarbiaujant su kolekcininkais, archyvais, muziejais – *aut. pastaba*.

rūšies informacija bei pajėgi teikti tradicinėmis ir šiuolaikinėmis informacinėmis priemonėmis turimą valdomų išteklių: materialių ir intelektualinių, - informaciją vartotojui, paslaugos gavėjui, bei šiame darbe atsižvelgianti į informacijos vartotojų išsakytus poreikius.

1.2. Muziejų informacinių centrų Lietuvoje pobūdis, statistika

Steigti muziejuose informacinius centrus Lietuvoje nėra populiariu - tai nauja, dar neužpildyta muziejų veiklos niša. Tai susiję su finansiniais ir žmogiškaisiais ištekliais bei priklauso nuo to, kaip muziejus suvokia informacijos sklaidą, kokios informacijos išteklius gali ir turi valdyti.

Struktūros, kaip muziejaus informacinis centras (fizinio ar virtualaus), galinčios suteikti susistemintos informacijos sąvadą apie vietos, lokaliai istorijos įvairius aspektus ar specialią sritį (pagal muziejaus koncepciją, tyrinėjimo, interesų objektą) bei ikonografinę, dokumentinę, kraštotyrinę, memuarinę medžiagą, ir pavadinime įvardiję save *centru*, Lietuvoje tėra trys⁸ (2 lentelė):

1. M.K.Čiurlionio informacijos centras;
2. Nacionalinės dailės galerijos Informacijos centras;
3. Sovietinių skulptūrų muziejaus *Grūto parkas* Informacinis centras – muziejus.

Savo misijose šie centrai yra apibrėžę pagrindinę struktūros paskirtį – rinkti, sisteminti ir skleisti informaciją apie muziejuje sukauptą pilną informaciją pagal savo specialiąją sritį. Ši informacija apima ne tik muziejaus medžiagą apie saugomus eksponatus bei papildomą informacinę medžiagą apie kuruojamą sritį, bet ir sistemina (įtraukia į bendrą duomenų bazę) apie kitose atminties institucijose, privačiose kolekcijose (kaip duomenų nuorodas) surinktą tradicinių laikmenų ir skaitmeninio kultūros paveldo medžiagą, kuri yra informacinio centro tyrimų objektas.

Panagrinėjus Lietuvoje veikiančių muziejų informacinių centrų internetines svetaines, jų veiklą galima būtų vertinti pagal 6 pagrindinius kriterijus:

1. Išteklių atranka⁹ (ar atitinka konkretaus muziejaus informacinio centro koncepciją, tyrinėjimo, interesų objektą);
2. Išteklių sisteminimas (bibliografija, katalogai, kompiuterinės duomenų bazės, nuorodos į kitų institucijų duomenų bazes);
3. Išteklių forma (tradicinė, skaitmeninė laikmena);

⁸ Muziejų informacijos centrų pobūdžio tyrimas rėmėsi muziejų internetinių svetainių analize – *aut. pastaba*.

⁹ *Ribotas biudžetas, neleidžiantis rinkti visko, ir skirtinga kultūros paveldo objektų vertė bei pačios organizacijos profilis lemia atrankos kriterijaus būtinybę.<...> Universalijų kriterijų, tinkančių visiems atvejams, rasti neįmanoma ir turbūt beprasmiška ieškoti.<...> Skaitmeninio projektų raidos procese susiformavo du požiūriai į atrankos kriterijų formavimą: a) kolekcijos požiūris, kai pagrindinis kriterijus yra fiziniai objektai, jų būklė ir savybės; b) vartojimo požiūris, kai atsižvelgiama į institucijos vartotojų grupių poreikius <...> [21]. Darbo autorės nuomone, antrasis požiūris svarbesnis, organizuojant įstaigos informacijos sklaidą, ir ne tik vykdant skaitmeninius projektus.*

4. Išteklių prieiga : interaktyvi, fizinė;
5. Interaktyvios prieigos valdymas¹⁰ (pagrindinis požymis – informacija paskelbta, ar ne);
6. Konsultacijų teikimas.

2 lentelė. Lietuvos muziejų informacinių centrų statistika

Informacinio centro pavadinimas, internetinės svetainės adresas	Isteigimo metai	Statusas	Misija	Informacijos prieinamumo pobūdis		Saugomų išteklių forma		Pastatas
				Interaktyvi prieiga	Fizinė prieiga	Tradicinė laikmena	Skaitmeninė laikmena	
M.K.Čiurlionio informacijos centras http://www.ciurlionis.lt/index.php?f=center&lg=lt	2003	Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus struktūrinio padalinio dalis	Skirta visiems besidomintiems apie M.K.Čiurlionį . 1. Saugomi leidiniai apie M.K.Čiurlionį, jo laikmetį, mokytojus ir amžininkus; 2. Saugomi muzikos įrašai, parodų, katalogai; 3. Interneto paslauga; 4. Specialisto konsultacijos.	- +	+	+	+	-
Nacionalinės dailės galerijos Informacinis centras http://ic.ndg.lt/	1993 2000 2008	George Soroso šiuolaikinio meno centras - Atviros Lietuvos fondo Kultūros programos dalis Šiuolaikinės dailės informacijos centras (Lietuvos dailės muziejuje) Nacionalinės dailės galerijos struktūrinis padalinys	Prisideda prie šiuolaikinės dailės procesų plėtojimo ir kompleksiškai įgyvendina informacijos apie juos kaupimą bei sklaidą, skatina Lietuvos šiuolaikinės dailės specialistų ir institucijų tarptautinį bendradarbiavimą, inicijuoja šiuolaikinės dailės projektus Lietuvoje ir užsienyje.	+	+	+	+	-
Sovietinių skulptūrų muziejaus <i>Grūto parkas</i> Informacinis centras – muziejus http://www.grutoparkas.lt/	2001	Sovietinių skulptūrų muziejaus <i>Grūto parkas</i> padalinys	1. Įrengta ekspozicija; 2. Sukaupta ir demonstruojama garso, kino, foto dokumentinė medžiaga, atskleidžianti demaskuojanti ideologizuotą sovietinę propagandinę kultūrą, pseudomokslą, sovietinės ideologijos ir propagandos tikslus, mechanizmą, priemones ir formas.	-	+	+	-	+

¹⁰ Rūpinimasi saugomų tradicinių materialiu <...> objektų išlikimu ir prieinamumu nutolusiam vartotojui juos skaitmeninant <..> A.Glosienė ir Z.Manžuch nurodo kaip vieną iš esminių šiandienos atminties institucijų iššūkių [21].

Panagrinėjus Lietuvoje veikiančių muziejų informacinių centrų internetines svetaines, jų veiklą galima būtų vertinti pagal 6 pagrindinius kriterijus:

1. Išteklių atranka¹¹ (ar atitinka konkretaus muziejaus informacinio centro koncepciją, tyrinėjimo, interesų objektą);
2. Išteklių sisteminimas (bibliografija, katalogai, kompiuterinės duomenų bazės, nuorodos į kitų institucijų duomenų bases);
3. Išteklių forma (tradicinė, skaitmeninė laikmena);
4. Išteklių prieiga : interaktyvi, fizinė;
5. Interaktyvios prieigos valdymas¹² (pagrindinis požymis – informacija paskelbta, ar ne);
6. Konsultacijų teikimas.

M.K.Čiurlionio informacijos centras. Pagal centro pavadinimą ir skelbiamą misiją (< Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje 2003 m. liepos 1 d. duris atvėrusiame informacijos centre <...> galėsite susipažinti su ilgus metus kaupia literatūra apie Čiurlionį ir jo laikmetį, mokytojus ir amžininkus, pasiklausyti muzikos įrašų, pavartyti parodų, kuriose eksponuoti M. K. Čiurlionio kūriniai, katalogus, peržiūrėti kompaktines plokšteles ar susirasti informacijos internete. Skyriaus darbuotojai visuomet pasiruošę konsultuoti jus rūpimais klausimais <...> [18], Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus M.K.Čiurlionio informacinio centras kaupiamos, skleidžiamos informacijos atrankos kriterijų yra apsibrėžęs labai konkrečiai: medžiaga susijusi su M.K.Čiurlioniu.

Skelbiama informacija apie M.K. Čiurlionį suskirstyta temomis: „Gyvenimas“, „Biografija“, „Genealoginis medis“ (informacija ruošiamą), „Vietovių žemėlapis“ (informacija ruošiamą), „Amžininkų atsiminimai“, „Fotoalbumas“ (informacija ruošiamą), „Kūryba“ (informacija ruošiamą), „Dailė“ (tik tekstas), „Muzika“, „Fotografija“ (informacijos nėra), „Čiurlionio fotografija“, „Fotografijų galerija“ (skaitmeniniai vaizdai), „Žodžio kūryba“, „Pasaka“ (tekstas - Čiurlionio žodžio kūryba?), „Rudens sonata“ (informacija ruošiamą), „Jūra“ (informacija ruošiamą), „Dingę kūriniai“ (informacija ruošiamą), „Kūrybinio palikimo istorija“, „Leidiniai“ (informacija ruošiamą), „Straipsniai“ (informacija ruošiamą), „Natų leidiniai“ (nuoroda veda į skyrių „Pasaka“), „Parodos“ (surašyta M.K.Čiurlionio parodų chronologija).

Virtualiai prieinama šio centro informacija apie M.K.Čiurlionį su keliomis išimtimis apsiriboja tekstine medžiaga, kurios nenurodytas nei autorius, nei šaltinis. Tai galima vertinti kaip

¹¹ Ribotas biudžetas, neleidžiantis rinkti visko, ir skirtinga kultūros paveldo objektų vertė bei pačios organizacijos profilis lemia atrankos kriterijaus būtinybę.<...> Universalių kriterijų, tinkančių visiems atvejams, rasti neįmanoma ir turbūt beprasmiška ieškoti.<...> Skaitmeninio projektų raidos procese susiformavo du požiūriai į atrankos kriterijų formavimą: a) kolekcijos požiūris, kai pagrindinis kriterijus yra fiziniai objektai, jų būklė ir savybės; b) vartojimo požiūris, kai atsižvelgiama į institucijos vartotojų grupių poreikius <...> [21]. Darbo autorės nuomone, antrasis požiūris svarbesnis, organizuojant įstaigos informacijos sklaidą, ir ne tik vykdant skaitmeninius projektus.

¹² Rūpinimasi saugomų tradicinių materialiu <...> objektų išlikimu ir prieinamumu nutolusiam vartotojui juos skaitmeninant <...> A.Glosienė ir Z.Manžuch nurodo kaip vieną iš esminių šiandienos atminties institucijų iššūkių [21].

trūkumą, nes nėra aišku, kiek paskleista informacija yra patikima. Kitas trūkumas – nepildomos temos, kai nuoroda nuveda į užrašą „informacija ruošama“, arba temos pavadinimas, kuris vartotoją gali klaidinti (pvz.: nuoroda „Pasaka“ pristato teksto dalį, kurios autorius nenurodytas ir tik kiek labiau praprusęs vartotojas atpažins M.K.Čiurlionio literatūrinio palikimo fragmentą). Gali iškilti klausimas, o kodėl nepristatomas M.K.Čiurlionio dailės darbas „Karalių pasaka“ ir ką tuo pateiktu teksto fragmentu norima pasakyti?

Apibendrinant galima teikti, kad Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus internetinėje svetainėje M.K.Čiurlionio informacijos centro skelbiama tik bendro informacinio-reklaminio pobūdžio informacija, pristatanti muziejaus renginius ir kai kurią tekstinę ir vizualią medžiagą, susijusią su dailininku.

Nors M.K.Čiurlionio informacijos centras ir skelbiasi, kad yra interaktyvus, bet jame nėra prieigos prie skaitmeninių centro išteklių ir nuorodų bei duomenų kaupyklos. Tai – struktūra, atitinkanti įstaigos su fizine būstine modelį, neturinčios interaktyvios kompiuterinės duomenų bazės. Jis daugiau atlieka Ryšių su visuomene padalinio funkcijas (3 lentelė).

3 lentelė. M.K.Čiurlionio informacijos centras. Įvertinimas

Išteklių atrankos kriterijai	Išteklių sisteminimas	Išteklių forma		Išteklių prieiga		Interaktyvios prieigos valdymas	Konsultacijų teikimas
		Tradicinė laikmena	skaitmeninė laikmena	interaktyvi	fizinė		
+	- (bibliografijos ir straipsnių temos nepildomos)	+	+	- + (labai ribota)	+	-	+

Savo veikla artimo muziejui, nuo 1993 m. veikiančio Nacionalinės dailės galerijos Informacinio centro skelbiamos misijos ir uždavinių gairės skelbia: **Nacionalinės dailės galerijos Informacijos centras** (4 lentelė) <...> prisideda prie šiuolaikinės dailės procesų plėtojimo ir kompleksiskai įgyvendina informacijos apie juos kaupimą bei sklaidą, skatina Lietuvos šiuolaikinės dailės specialistų ir institucijų tarptautinį bendradarbiavimą, inicijuoja šiuolaikinės dailės projektus Lietuvoje ir užsienyje [18].

Struktūriškai savo veiklą šis informacinis centras išskaido į 3 pagrindines sritis:

<...> info platformą (informacija apie XX – XXI a. Lietuvos daile ir Nacionalinės dailės galerijos veiklą; informacija apie Lietuvoje ir užsienyje rengiamas parodas, konkursus, stažuotes ir edukacines programas; Lietuvos ir užsienio dailės specialistų konsultavimas);

šiuolaikinės dailės archyvą (Lietuvos ir užsienio dailės istorijos, kritikos ir teorijos skaitykla; šiuolaikinių Lietuvos dailininkų kūrinių ir parodų dokumentikos videoteka; informacijos apie XX a. II p. – XXI a. Lietuvos dailininkų kūrybą archyvas);

kūrybinę platformą (Nacionalinės dailės galerijos koncepcijos rengimas ir įgyvendinimas; šiuolaikinės dailės projektų Lietuvoje ir užsienyje organizavimas; bendradarbiavimas tarptautiniuose šiuolaikinės dailės projektuose; informacinių – edukacinių projektų rengimas) <...> [18].

Nacionalinės dailės galerijos Informacijos centro struktūra: tai ir dailės archyvas, kuriame dailėtyrininkų parengtos informacinės monografijos apie žymiausius Lietuvos dailininkus, literatūros apie dailininkų kūrybą sąrašas, svarbiausių kūrinių iliustracijos ir aprašymai bei dailininkų kūrybą analizuojantys straipsniai, bei skaitykla, kurioje - informacija apie šiuolaikinius Lietuvos dailininkus (CV, kūrinių reprodukcijos ir kt. nuo 1995 m.), yra interaktyvios priegios prie Lietuvos ir užsienio šiuolaikinės dailės istorijos, kritikos ir teorijos skaityklos; šiuolaikinių Lietuvos dailininkų kūrinių ir parodų dokumentikos videotekos; XX a. II p. – XXI a. Lietuvos dailininkų kūrybos.

Šio informacijos centro pagrindinis trūkumas – koncepcijoje nurodytas išteklius atrankos kriterijus labai nekonkretus ir platus, kuriuo užsimojama rinkti informaciją ne tik apie Lietuvoje vykstančias parodas, bet ir užsienio parodas, nėra aišku, koks yra XX a. II p. – XXI a. Lietuvos dailininkų kūrybos archyvo sisteminimo objektas ir apie kokių Lietuvos dailininkų (pvz., ar yra į šį archyvą įtraukiami ir išeiviai iš Lietuvos, ar turima galvoje visi Lietuvos dailininkai?) kūrybą, pagal kokius kriterijus atrenkamos personalijos į šiuolaikinių dailininkų kūrybos duomenų bazę?

Nacionalinės dailės galerijos Informacijos centro stiprybė - pristatoma informacija apie naujus centro skaityklos leidinius, yra nuorodos į šiuolaikinio meno tarptautines duomenų bazes internete:

Artfacts.Net™ - internetinį tarptautinio modernaus, šiuolaikinio ir kylančio meno galerijų ir muziejų gidą (www.artfacts.net);

Tarptautinę menininkų duomenų bazę – (www.culturebase.net);

Nepriklausomų Europos kultūros centrų tinklą – (www.teh.net);

Arts on Film Archive – (www.artsonfilm.wmin.ac.uk);

PILOT - Tarptautinį archyvą menininkams ir kuratoriams (www.pilotlondon.org/news);

UbuWeb - nepriklausomą internetinį avangardinio meno archyvą (www.ubu.com);

Transitland - videomeno iš Centrinės ir Rytų Europos 1989-2009 sąvada.

4 lentelė. Nacionalinės dailės galerijos Informacijos centras. Įvertinimas

Išteklių atrankos kriterijai	Išteklių sisteminimas	Išteklių forma		Išteklių prieiga		Interaktyvios prieigos valdymas	Konsultacijų teikimas
		Tradicinė laikmena	skaitmeninė laikmena	interaktyvi	fizinė		
-	+ (su trūkumais: nėra kompiuterinės duomenų bazės)	+	+	+	+	-	+

3. Sovietinių skulptūrų muziejaus *Grūto parkas* Informacinis centras - muziejus įkurdintas pastate, primenančiame XX amžiaus 5-tajame, 6-tajame dešimtmetyje statytus kultūros namus. Centro internete svetainės informacija skelbia: *Informacinio centro muziejaus ekspozicija, čia sukaupta ir demonstruojama garso, kino, foto dokumentinė medžiaga parodo ir demaskuoja ideologizuotą sovietinę propagandinę kultūrą, pseudomokslą, sovietinės ideologijos ir propagandos tikslus, mechanizmą, priemones ir formas, atskleidžia vykdytą lietuvių tautos genocidą. Tai – gyva dokumentika, pasakojanti, kaip rafinuotai, karinėmis, politinėmis, ideologinėmis, meninėmis ir kitomis priemonėmis buvo vykdoma sovietinė politika, slepiami nusikaltimai, išaukštinami nusikaltimų vykdytojai* [20].

Šio centro koncepcija atsispindi pavadinime – „informacinis centras – muziejus“. Pats buveinės eksterjeras nurodo apie valdomų išteklių laikotarpį ir jų turinį (XX a. 5 – 6 dešimtmetis, kultūros namai). Didžiausias šio informacinio centro trūkumas - neturi interaktyvios prieigos prie saugomos informacijos (5 lentelė).

5 lentelė. Sovietinių skulptūrų muziejaus *Grūto parkas* Informacinis centras – muziejus.

Įvertinimas

Išteklių atrankos kriterijai	Išteklių sisteminimas	Išteklių forma		Išteklių prieiga		Interaktyvios prieigos valdymas	Konsultacijų teikimas
		Tradicinė laikmena	skaitmeninė laikmena	interaktyvi	fizinė		
+	? (iš paskelbtos informacijos internete nėra aišku)	+	-	-	+	-	? (iš paskelbtos informacijos internete nėra aišku)

Muziejų informacinių centrų užuomazgomis galima traktuoti muziejų struktūrose esančių Ryšių su visuomene centrų (skyrius) ar Edukacinius skyrius. Pagal analizės medžiagą (2 priedas)

galime apibendrintai nusakyti Ryšių su visuomene centrų ar skyrių pagrindines orientacijas – pateikti informaciją apie savo muziejines vertybes ar savo muziejuje laikinai rodomas kitų atminties institucijų, kolekcininkų vertybes. Edukaciniuose užsiėmimuose informacija apie vertybes pateikiama platesnio konteksto (istorinio, menotyrinio, siejant su epocha, globaliais ir lokaliais kontekstais ir t.t.), panaudojant verbalinį pasakojimą bei vaizdus, daiktų kopijas fiziškai bei interaktyviai. Vis dėlto šie centrai (skyriai) daugiau orientuojasi edukaciniam darbui pagal specialias temas, kurios formuojamos pagal muziejaus rinkinius, ekspozicijas bei didaktinius tikslus.

Šioje suvestinėje išsiskiria Žemaičių vyskupystės muziejaus Informacijos skyrius [22], kuris nors ir nesivadina *informaciniu centru*, atlieka informacinio centro funkcijas. Informacija Žemaičių vyskupystės muziejuje skelbia:

<...> 1. Informuoti visuomenę apie Muziejaus veiklą, parodas, ekspozicijas bei vykstančius renginius;

2. Kaupti, analizuoti ir atnaujinti informaciją apie Muziejaus paslaugų vartotojus;

3. Rengti edukacines programas, vesti apžvalgines bei temines ekskursijas po Muziejų, Varnių miestą ir Žemaitijos regioną

4. Teikti informaciją klientams ir Muziejaus lankytojams;

5. Bendradarbiauti su mokymo įstaigomis, derinti su jomis Muziejaus lankytojų aptarnavimo planus ir programas;

6. Teikti metodinę paramą turistinių organizacijų gidams, konsultuoti pavienius lankytojus Muziejaus ekspozicijų temomis;

7. Formuoti ir kataloguoti Muziejaus biblioteką;

8. Kurti ir prižiūrėti Skaitmeninį vaizdo archyvą;

9. administruoti Viešąjį interneto centrą ir Turizmo informacijos centrą, Muziejaus interneto svetainę <...> [22].

Pagal kriterijus (ištekliaus atrankos kriterijų, išteklių sisteminimą, turimas išteklių laikmenas, išteklių prieigą, virtualios prieigos valdymą ir konsultacijų teikimą), kuriais vadovaujantis buvo įvertinti Lietuvos muziejuose esantys informaciniai centrai, Žemaičių vyskupystės muziejaus Informacinis skyrius atitinka informacinio centro funkcijas (6 lentelė).

6 lentelė. Žemaičių vyskupystės muziejaus Informacijos skyrius. Įvertinimas

Ištekliaus atrankos kriterijai	Išteklių sisteminimas	Ištekliaus forma		Ištekliaus prieiga		Interaktyvios prieigos valdymas	Konsultacijų teikimas
		Tradicinė laikmena	Skaitmeninė laikmena	Interaktyvi	fizinė		
+	+	+	+	+	+	+	+

Savivaldybės priklausomybėje esantys vietos muziejai, turintys dažniausiai struktūrą be skyrių, dalių, gamina ir skleidžia panašią informaciją kaip ir Ryšių su visuomene centrai ar edukaciniai skyriai nacionaliniuose bei respublikiniuose muziejuose (3 priedas). Pagal gaminamą muziejų produkciją (virtualios parodos, katalogai, sudaryta bibliografija, įvairūs sąvada, naudojami kompiuteriniai terminalai, kompaktinės plokštelės, pristatančios miesto istoriją, pvz., Kėdainių krašto muziejaus - „Kėdainiai. Istorija“) muziejai atlieka informacinio centro funkciją.

Nors muziejai savo internetinėse svetainėse skelbia daugiausiai informaciją apie ekspozicijas, turimus rinkinius (bendrus apibūdinimas, ar fragmentiškus sąrašus), vykstančius renginius ir jau įvykusių archyvą, muziejų leidinius, bet ir šiame darbe galime aptikti integralaus centro užuomazgą, pvz., Alytaus kraštotyros muziejaus sukurta virtuali paroda „Alytus vakar ir šiandien“ [23]. Parodos rengėjai skelbia: *Fotografijų parodą „Alytus vakar ir šiandien“ surengėme minėdami Alytaus miesto magdeburginių teisių suteikimo 425-ąsias metines. Ji nepretenduoja į meninės fotografijos parodą, o siekia parodyti ir supažindinti su istorinių kataklizmų veikiamu miesto veidu. Fotografijos pateikiamos palyginimo principu, t. y. ta pati vieta ar objektas užfiksuoti skirtingu laikotarpiu* [23]. Tokios parodos koncepcija nusako pačių muziejūninkų siekį – viešinti turimus rinkinius, susietus su krašto populiarinimu, ir pateikti miesto vizualinį istorinį naratyvą.

Prie istorinio informacinio centro pagal valdomų išteklių rūšį galima priskirti ir muziejus, kurių darbo organizavime yra numatyta galimybė naudotis muziejaus archyvu ir biblioteka “ieškantiems istorinės-kultūrinės informacijos” bei internetinėje svetainėje paskelbti neribotą prieigą turintys vietos (lokalios) istorijos sąvadas ir vietos istorijos chronologija, žinios apie išymius kraštiečius, kultūros paveldo objektus, svarbius istorinius įvykius. Išsiskiria Kaišiadorių muziejus [24], kuris neturi pastovios ekspozicijos, nes neturi tinkamų patalpų, tačiau gamina apie savo apylinkių istoriją, paveldą labai profesionaliai, kaip koks paveldo ar mokslo tiriamojo instituto padalinys [24]. Kaišiadorių muziejus misijai įgyvendinti nusako tikslus:

1. Pateikti informaciją apie muziejų, rinkinius, veiklą;
2. Pateikti istorinę – kultūrinę informaciją apie miestą ir regioną;
3. Pradėti kurti Kaišiadorių kultūros paveldo informacinę sistemą <...> [24].

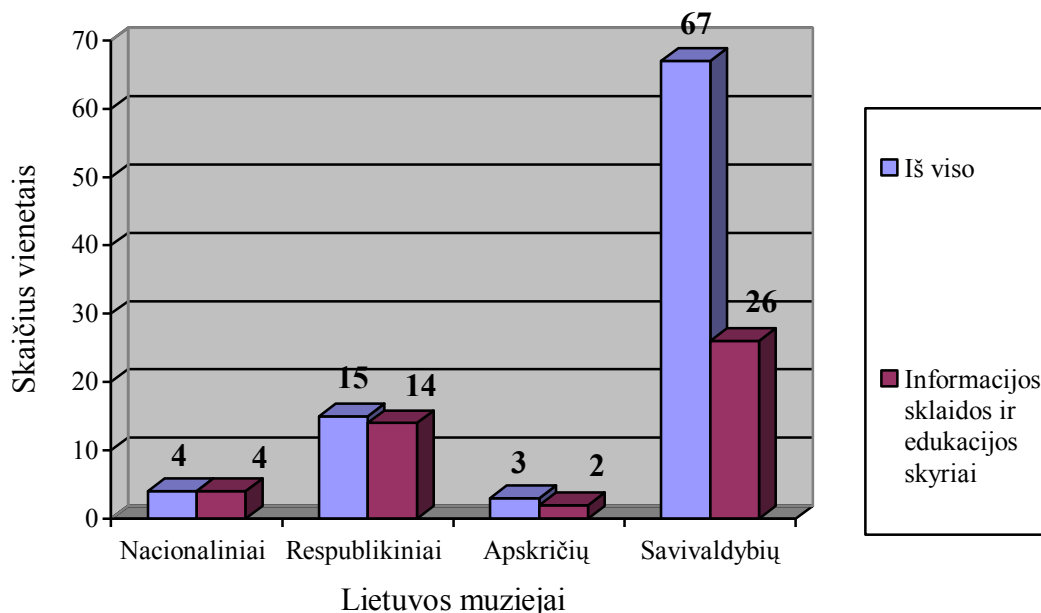
7 lentelė. Kaišiadorių muziejus. Informacinės sklaidos įvertinimas

Išteklių atrankos kriterijai	Išteklių sisteminimas	Išteklių forma		Išteklių prieiga		Interaktyvios prieigos valdymas	Konsultacijų teikimas
		Tradicinė laikmena	Skaitmeninė laikmena	Interaktyvi	Fizinė		
+	+	+	+	+	+	+	+

Galima būtų teigti, kad informacinis centras muziejuje – dar visiškai naujas darinys, išgyvenantis kūrimosi stadiją (1 paveikslas).

1 paveikslas. Lietuvos muziejų informacijos sklaidos ar edukacijos skyrių suvestinė.

Grafinė išraiška.

Lietuvos muziejų pirmieji žingsniai rodo, kad šiandienos visuomenės keliami reikalavimai institucijoms dėl paveldo saugojimo ir prieinamumo yra išaugę: *Paveldo objektas pradedamas vertinti kaip daugiaaspektės, reikšmingos, vertos tyrimo, išsaugojimo ir tolesnio panaudojimo kultūroje informacijos laikmena ir pernešėjas. Kokybiškas šios informacijos valdymas tampa svarbiu kultūros objektų atrankos, įpaveldinimo, apsaugos, mokslo tyrimų, ilgalaikio išsaugojimo veiksmu. Paveldo komunikacija aprėpia ne mažiau kaip tris komunikacinės veiklos lygius: paveldo objektą kaip dalį sistemos, kurią konkrečios kultūros nariai nemažiau kaip taikė tarpusavio komunikacijai; paveldo objektą kaip šaltinį, kurį išskoduodamas šiuolaikinis mokslininkas gali pažinti praeities visuomenės; paveldo objektą kaip tolesnio masinio panaudojimo šių laikų kultūroje objektą jau kaip archyve saugomą dokumentą, muziejaus eksponatą, materialiąją ar nematerialiąją kultūros vertybę (proceso, institucijos, technologijos, socialine prasmėmis) [12].*

Vietos muziejui, kurio genezėje svarbiausią vaidmenį atliko visuomenės poreikiai ir lūkesčiai, yra labai svarbus geras istorinis – kultūrinis vietos konteksto pažinimas, jo populiarinimas, prezentavimas. Šią veiklą gali organizuoti bei talkinti organizavimui vietos muziejus, ypač tam pasitelkęs sudarytą savo struktūroje specialų padalinį – Istorijos informacijos centrą.

2. DRUSKININKŲ ISTORIJOS INFORMACIJA. POREIKIS IR FORMUOTOJAI

2.1. Druskininkų istorijos informacijos poreikio bendrieji bruožai

Kuriamo produkto vartojimo poreikio nustatymas – vienas svarbiausių projektavimo etapų. *Europos Sąjungos penktosios bendros programos finansuotų ir negavusių finansavimo kultūros paveldo projektų analizė rodo, kad atminties institucijoms trūksta vizijos, pagrįstos verslo modeliu, jos ryšio su globalios ir šalies ekonomikos bei visuomenės raidos kontekstu <...> Jos mažai atlieka rinkos tyrimų, vartotojų segmentacija yra menka, o tai ir yra viena iš projektų atmetimo priežasčių [21]. Kiekviena atminties institucija aptarnauja tam tikrą vartotojų auditoriją, todėl privalo atsižvelgti į jos poreikius. Įvertinti dokumentų vartojimą padeda statistiniai duomenys [21].*

Darbo autorė, išskirdama Druskininkų istorinės informacijos galimo poreikio adresatus, pirmiausia atsižvelgia į:

- a) Druskininkų miesto muziejaus oficialių verbalinių dokumentų¹³ analizę;
- b) Druskininkų miesto muziejaus lankytojų 2007-2009 m. statistiką;
- b) Druskininkų švietimo įstaigų statistiką;
- c) turizmo sektoriuje dirbančių įstaigų statistiką.
- d) Druskininkų gyventojų ir svečių anketinės apklausos duomenis.

Buvo atlikta kokybinė Druskininkų miesto muziejaus oficialių dokumentų (Druskininkų miesto muziejaus Fondų lankytojų prašymai ir Įstaigų bei organizacijų raštai leisti naudotis Druskininkų miesto muziejaus fondų medžiaga, Druskininkų miesto muziejaus eksponatų kopijų užsakymo lapai bei Druskininkų miesto muziejaus bibliotekos Naudojimosi knygomis registracijos žurnalas) turinio analizė. Jie nagrinėti pagal 3 kriterijus:

1. nustatyti vartotojo tipus (asmenys, įstaigos, firmos ir pan.);
2. iširti naudojimosi muziejaus fondais ir biblioteka tikslus;
3. išskirti naudojamos medžiagos pagal turinį prioritetines rūšis.

Druskininkų miesto muziejaus fondų lankytojų prašymai naudotis muziejaus fondais dokumentų analizė (8 lentelė ir 4 priedas)

¹³ Dokumentai <...> gali būti skirstomi pagal tokius kriterijus: 1) pagal dėstymo formą – statistiniai ir verbaliniai; 2) pagal bendrą reikšmę – oficialūs ir neoficialūs <...> Oficialūs dokumentai – tai tarnybinio pobūdžio dokumentai, t.y. tie, kurie buvo surinkti, parengti ir patvirtinti valstybinių ar visuomeninių organizacijų. Jie gali būti statistiniai, verbaliniai arba mišrūs [25].

8 lentelė. Druskininkų miesto muziejaus naudojimosi muziejaus fondais duomenų suvestinė

Fondų lankytojų prašymai leisti naudotis fondų medžiaga. Įstaigų ir organizacijų raštai				Ekspонатų kopijų užsakymo lapai			
Metai	Tikslas			Užsakovas		Medžiagos rūšis	
	Mokslui, studijoms	Pažintinis, reprezentacinis	Komeracinis, įvaizdžiui	Privatus asmuo	Įstaiga, organizacija	Vaizdo	teksto
2001			+		+	+	
2002		+		+		+	
2003	+			+			+
2003			+	+			+
2003			+	+			+
2004			+	+			+
2004	+			+			+
2004	+			+		+	+
2004			+		+	+	
2004		+		+		+	
2004			+	+		+	
2004			+		+	+	
2004		+			+	+	
2004	+			+			+
2004		+		+			+
2005		+			+	+	+
2005		+			+	+	
2005		+		+		+	
2005	+			+			+
2005	+			+			+
2005			+		+	+	
2005	+			+		+	+
2005	+			+			+
2005			+		+	+	
2005	+			+		+	+
2005	+			+			+
2005			+	+		+	
2006			+		+	+	
2006			+		+	+	
2006			+		+	+	
2006		+		+		+	
2006	+			+		+	+
2006			+		+	+	
2006	+			+			+
2006			+	+			+
2006		+		+		+	
2006			+		+	+	
2006	+				+		+
2006	+			+		+	
2006	+			+		+	+
2007		+		+		+	
2007	+			+			+
2007			+		+	+	
2007	+			+			+
2007		+		+		+	+
2007	+			+		+	
2007	+			+		+	
2007			+		+	+	
2007			+		+	+	
2008			+		+	+	
2008	+			+		+	+
2008	+				+	+	+
2008		+			+	+	
2008			+		+	+	
2009			+		+	+	
2009	+			+		+	
2009		+		+		+	
2009			+		+	+	
2009	+			+			+
2009	+				+	+	+
2009	+	+		+		+	
2009	+			+		+	
2010	+			+		+	
2010	+			+		+	+
2010	+			+		+	

2001-2010 m. atskleidė, kad aktyviausi muziejaus fondų lankytojai – privatūs asmenys (41 prašymų, plg. - 24 įstaigų prašymai). Privačiam lankytojų segmentą sudaro: studentai (14), mokslo darbuotojai (6), moksleiviai (4), žiniasklaidos atstovai (3), gidai (2), kiti (12).

Privačių lankytojų fondų medžiagos panaudojimo tikslai:

- a) mokslui, studijoms – 23 atvejai;
- b) pažintiniam, reprezentaciniam – 11 atvejų;
- c) komerciniam – 7 atvejai.

Kopijuota fondų medžiaga:

- a) vaizdo – 26 atvejai;
- b) teksto – 22 atvejai.

Įstaigų ir organizacijų fondų vartotojų (24 prašymai) fondų medžiagos panaudojimo tikslų analizė:

- a) mokslui, studijoms – 3 atvejai;
- b) pažintinis, reprezentacinis – 4 atvejų;
- c) komercinis – 17 atvejų.

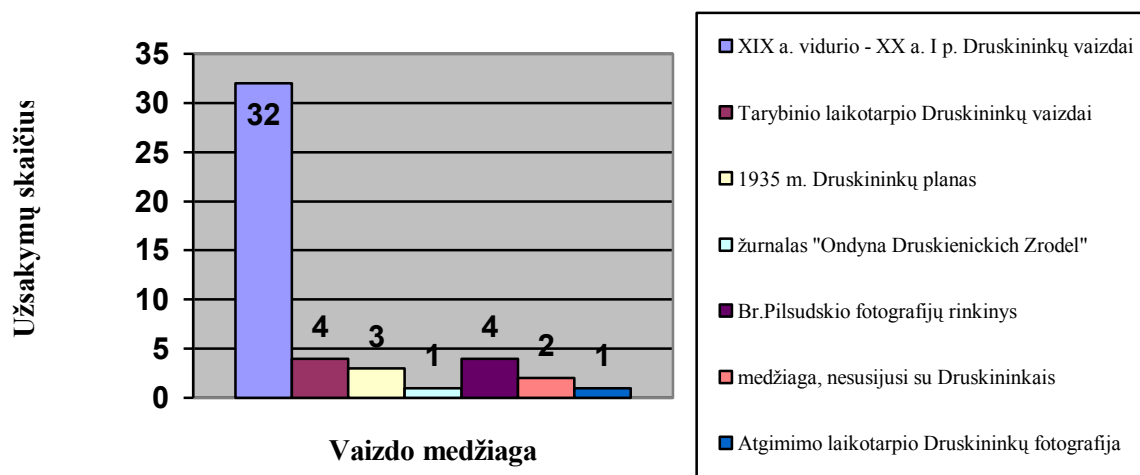
Kopijuota fondų medžiaga:

- a) vaizdo – 23;
- b) teksto – 4.

Privačių fondų lankytojų interesai daugiausiai susiję su mokslu ir studijomis (23 atvejai), o įstaigų ir organizacijų fondų vartotojų – su komerciniais tikslais (17 atvejų). Abiejuose vartotojų sektoriuose buvo paklausesnė vaizdo medžiaga.

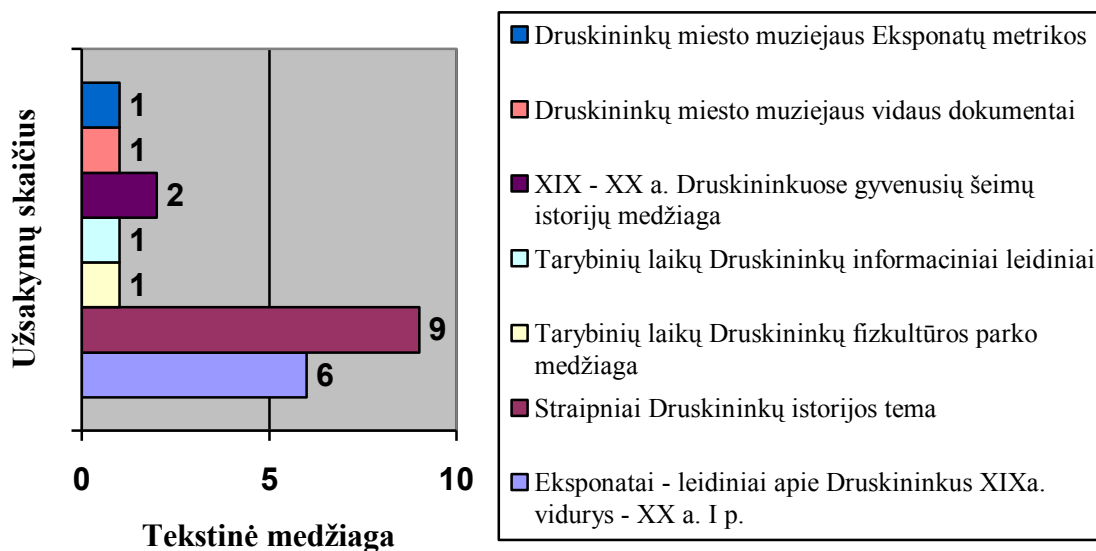
Vaizdo medžiagos pagal išteklių turinį panauda atskleidė: ir privačius muziejaus fondų interesus, ir įstaigas, firmas, organizacijas labiausiai domina XIX – XX a. I p. Druskininkų vaizdų rinkinys (2 paveikslas).

2 paveikslas. Vaizdo medžiagos pagal išteklių turinį panauda

Tekstinės medžiagos panaudos tyrimas (3 paveikslas) parodė: daugiausiai studijuoti straipsniai Druskininkų istorijos tema bei eksponatai – Druskininkų istorijos šaltiniai.

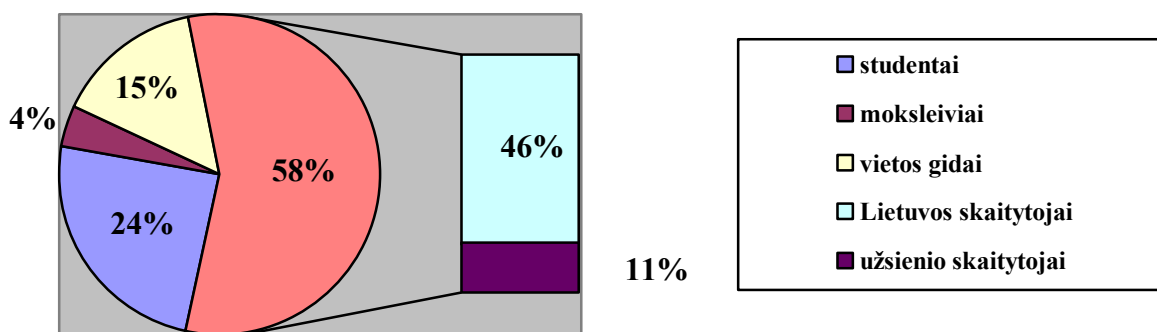
3 paveikslas. Užsakytos tekstinės medžiagos pagal turinį rūšys. Grafinė išraiška

Išanalizavus Druskininkų miesto muziejaus bibliotekos Naudojimosi knygomis registracijos žurnalo turinį (iš viso 114 lankytojų), galima būtų išskirti tokias vartotojų grupes (4 paveikslas) :

- studentai;
- moksleiviai;
- vietos gidai;
- Lietuvos ir užsienio skaitytojai.

4 paveikslas. Druskininkų miesto muziejaus 2001-2010 skaitytojų grupių grafinė išraiška

Didžiausią bibliotekos skaitytojų dalį sudaro Lietuvos ir užsienio skaitytojai (52), mažiausiai - moksleiviai (5), bet kartu su studentais sudaro antrą pagal dydį grupę (33).

Naudojimosi literatūra tikslai:

- a) mokslui, studijoms;
- b) gidų pasakojimui;
- c) straipsnių rašymui;
- d) pažintiniam.

Studijuotą literatūrą galima būtų suskirstyti į:

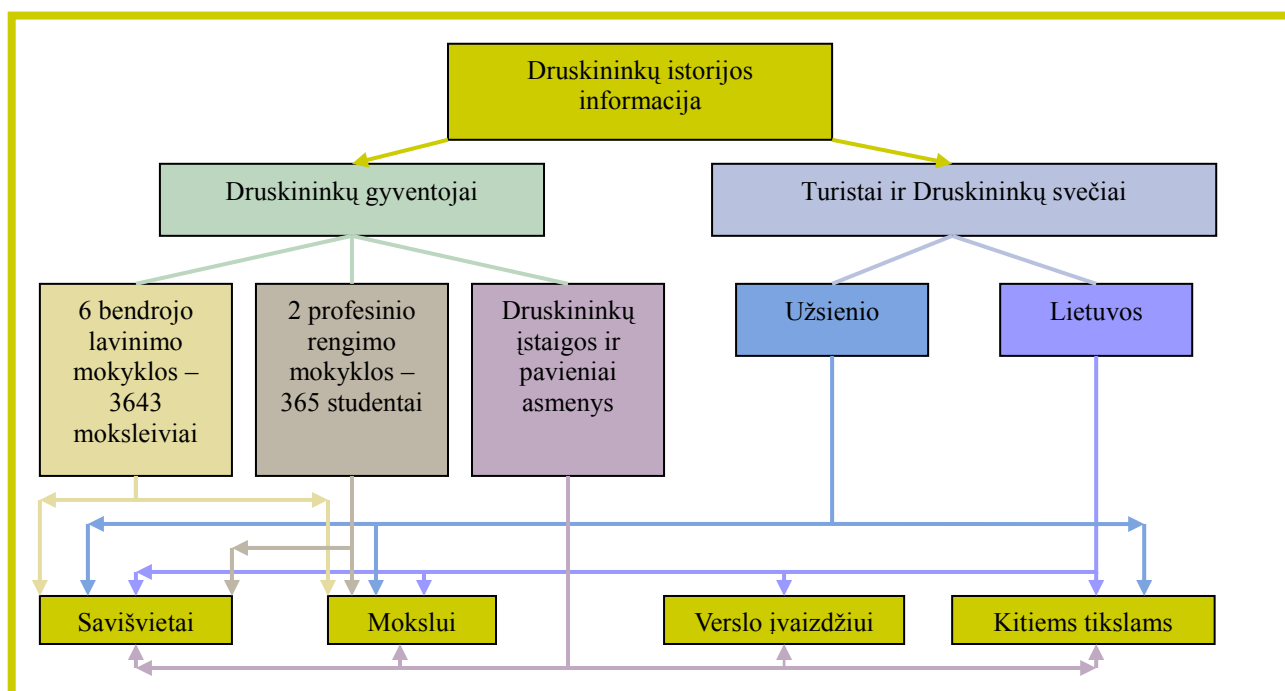
- a) straipsnius ir leidinius Druskininkų istorijos tema – 64 naudojimosi kartai;
- b) literatūrą, tiesiogiai nesietiną su Druskininkais – 75 kartai.

Studijuotos literatūros pagal turinį rodikliai rodo, kad Druskininkų miesto muziejaus bibliotekoje lankytojai pasiskirstė panašiai: ieško tiek kraštotyrinės bei mokslinės medžiagos apie Druskininkus, tiek ir kitokio pobūdžio informacijos. Tai gali būti susiję su Druskininkų svečių laisvalaikio praleidimo būdu ir su tuo aspektu, kad daugelis atvykėlių grupės skaitytojų skaitė enciklopedinio pobūdžio leidinius, kuriuose taip pat esama Druskininkų istorinės medžiagos, bet kokius to leidinio skyrius skaitytojas studijavo, Druskininkų miesto muziejus duomenų neturi.

Druskininkų miesto muziejaus oficialių dokumentų turinio analizė:

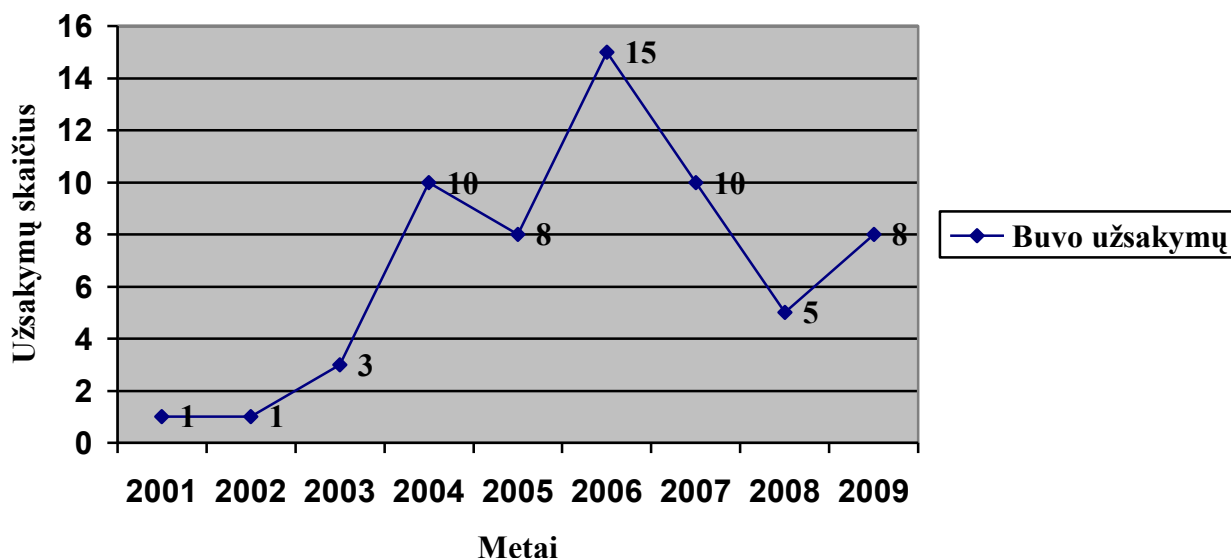
1. Atskleidė Druskininkų istorinės informacijos galimus adresatus (5 paveikslas);
2. Išskyrė iš muziejaus saugomų išteklių pagal panaudojimą kaip aktualiausią lankytojams Druskininkų istorijos medžiagą, ypač ikonografinę.

5 paveikslas. Druskininkų istorinės informacijos galimi adresatai

Apibendrintai būtų galima teigti, kad Druskininkų miesto muziejuje saugomos medžiagos panaudos tikslai siejami daugiausia su mokslu, studijomis, įstaigos įvaizdžio kūrimu ir silpnai susiję su tuo aspektu, ar paslauga mokama, ar – ne. Nors muziejus nėra paskelbęs savo Druskininkų ikonografinės medžiagos rinkinio (ekspozicijose rodoma tik maža dalis), o naudojimąsi fondais reglamentuoja Druskininkų miesto muziejaus vidaus nustatyta tvarka ir patvirtintos Druskininkų miesto muziejaus teikiamų paslaugų kainos (patvirtintos Druskininkų savivaldybės tarybos 2005 m. vasario 28 d. sprendimu Nr.T1-805)¹⁴, vizualinės archyvinės medžiagos poreikis yra didžiausias. 2005 m., Druskininkų miesto muziejui įvedus fondų medžiagos kopijavimo mokestį, paslaugos vartotojų¹⁵ kiekis su nežymiais svyravimais išliko toks pats (6 paveikslas).

6 paveikslas. Kopijavimo paslaugos užsakymų bendra tendencija

Druskininkų savivaldybės švietimo įstaigų statistikos analize (9 lentelė) siekiama:

1. Nustatyti edukacinių programų¹⁶ poreikį;
2. Pagal gautus rodiklius įvertinti Druskininkų švietimo įstaigų požiūrį apie Druskininkų miesto muziejų kaip Druskininkų istorijos formuotoją mieste.

¹⁴ Naudojimosi Druskininkų miesto muziejaus biblioteka ir fondais tvarka (patvirtinta Druskininkų miesto muziejaus direktoriaus 2005 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. 1-13). Naudojimosi Druskininkų miesto muziejaus biblioteka ir fondais tvarka buvo sudaryta pagal Lietuvos archyvų, Lietuvos mokslų akademijos bei Lietuvos nacionalinių muziejų naudojimo archyvais ir rinkiniais tvarkomis.

¹⁵ Druskininkų miesto muziejaus fondų lankytojų prašymai beveik visada buvo susiję su prašymu leisti pasidaryti medžiagos kopijas

¹⁶ Druskininkų miesto muziejuje yra sukurtos edukacinės programos – Druskininkų istorijos pamokos

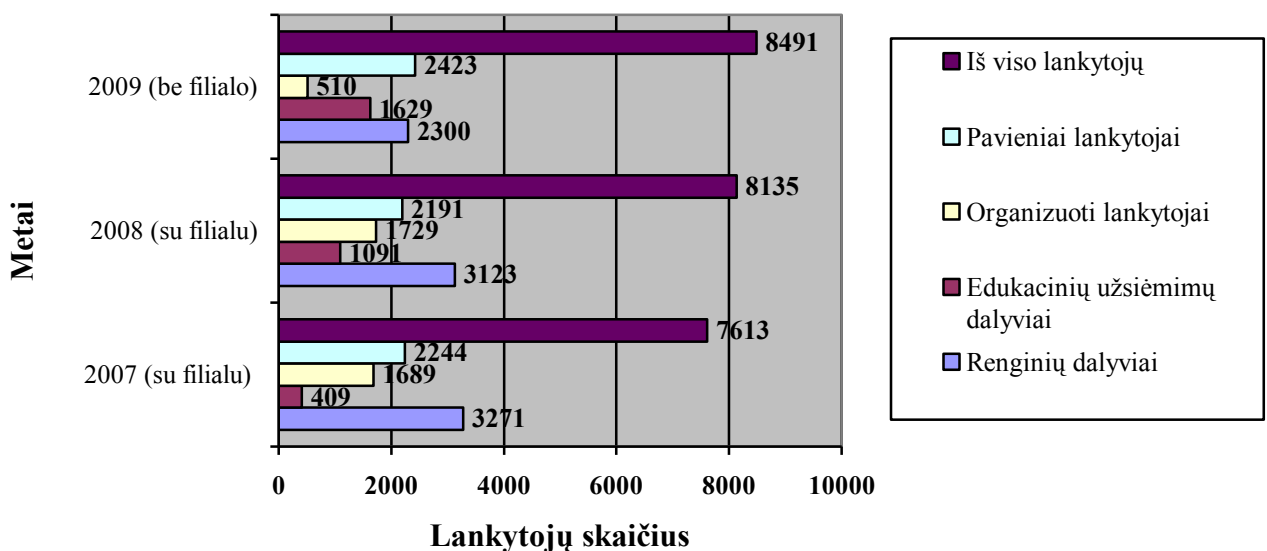
9 lentelė. Druskininkų savivaldybės švietimo įstaigos¹⁷

Bendrojo lavinimo mokyklos			Profesinio rengimo ir aukštosios neuniversitetinės mokyklos		
Mokyklos pavadinimas	Mokinių skaičius	Interneto svetainės adresas	Mokyklos pavadinimas	Mokinių (studentų) skaičius	Interneto svetainės adresas
„Atgimimo“ vidurinė mokykla	1142	http://atgimimas.w3.lt	Druskininkų amatų mokykla	165	http://www.dam.lt/
„Ryto“ gimnazija	780	http://www.rytogimnazija.lt/	Kauno kolegijos Verslo vadybos fakulteto Druskininkų skyrius	200	http://www.kauko.lt/kolegija.php?id=239
„Saulės“ pagrindinė mokykla	765	http://www.saulesmokykla.lt/			
Leipalingio pagrindinė mokykla	258	http://www.leipalingis.lt/			
Viečiūnų pagrindinė mokykla	173	http://www.vieciunai.lt/			
Švietimo centras	160	http://www.dsc.lt/			
Iš viso	3643				

2007-2009 metais muziejaus edukacinėje programoje apsilankė 3427 Druskininkų bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių.

7 paveikslas rodo bendrą dalyvių didėjimo tendenciją, plg. 2007 – 409 dalyviai, 2008 – 1092 dalyviai, 2009 – 1629 dalyviai¹⁸.

7 paveikslas. Druskininkų miesto muziejaus 2007-2009 m. lankytojų statistika

¹⁷ Duomenys nurodyti Druskininkų savivaldybės tinklapyje: [34] ir Druskininkų amatų mokyklos tinklapyje: [32].

¹⁸ Duomenys pateikti pagal Druskininkų miesto muziejaus 2007-2009 statistines ataskaitas LR Kultūros ministerijai.

Kaip Druskininkų istorijos poreikio adresatai išsiskirtų Druskininkų amatų mokyklos moksleivių ir Kauno kolegijos Verslo vadybos fakulteto Druskininkų skyriaus studentų, kurie yra ruošiami specialistai Druskininkų turizmo rinkos viešbučių sektoriui, segmentas. Viešbučio darbuotojo profesinė kompetencija yra susijusi su Druskininkų miesto kultūros ir istorijos populiarinimu, t.y. su pakankamu kurorto istorijos išmanymu.¹⁹

Bendras Druskininkų turizmo firmų sektoriaus tyrimas svarbus dėl susisiekančios Druskininkų kultūros paveldo populiarinimo, kuris yra susijęs su istorija, veiklos. Druskininkų Turizmo firmos - vienas iš svarbiausių galimų Druskininkų istorijos informacinio centro vartotojų segmentų. Druskininkuose veikia net 11 privačių firmų (10 lentelė), kurios užsiima ekskursijų organizavimu Druskininkų mieste. Druskininkuose yra įsisteigusi Druskininkų gidų asociacija, jungianti 25 narius. Druskininkų miesto muziejus atlieka konsultanto vaidmenį Druskininkų istorijos srityje: rengia gidams specialias temines paskaitas apie Druskininkų istoriją, veda specialias temines ekskursijas po Druskininkų miesto muziejaus ekspozicijas, pagal individualius užsakymus renka muziejaus fonduose informaciją Druskininkų istorijos ir kultūros temomis. Druskininkų firmose dirbantys gidai sudaro Druskininkų istorijos formuotojų dalį. Pagal pateiktus duomenis lentelėje aiškėja, kad firmos pritraukti klientams savo internetinėse svetainėse nepakankamai išnaudoja Druskininkų istorijos teikiamas galimybes.

10 lentelė. Druskininkų turizmo firmos

Firmos pavadinimas	Buveinės adresas	Internetinio puslapio adresas	Druskininkų istorijos informacija internete
Dainija	M.K.Čiurlionio g. 84 -14	-	-
Druskininkų gelmė	V.Kudirkos g. 45	-	-
Druskonio vilnis	Sodų g. 29	-	-
Drusva	Žalioji g. 9	-	-
Grūtelė	Antakalnio g. 11-1	-	-
Ligaturas	M.K.Čiurlionio g. 99	www.ligaturas.com	+
Mínolga	M.K.Čiurlionio g. 99	www.minolga.lt	-
Poilsio erdvė	-	www.poilsioerdve.lt	-
Relaturas	M.K.Čiurlionio g.61	www.relaturas.lt	+
S.Indziulienės II	Antakalnio g. 11-1	-	-
Via Nobile	M.K.Čiurlionio g. 44	-	-

Norėdama išsiaiškinti Druskininkų istorijos informacijos poreikį, darbo autorė 2010 m. balandžio 6 – 30 dienomis atliko anketinę apklausą. Apklausą buvo vykdoma Druskininkų miesto muziejuje, Kauno kolegijos Verslo vadybos fakulteto Druskininkų skyriuje, Druskininkų Turizmo ir

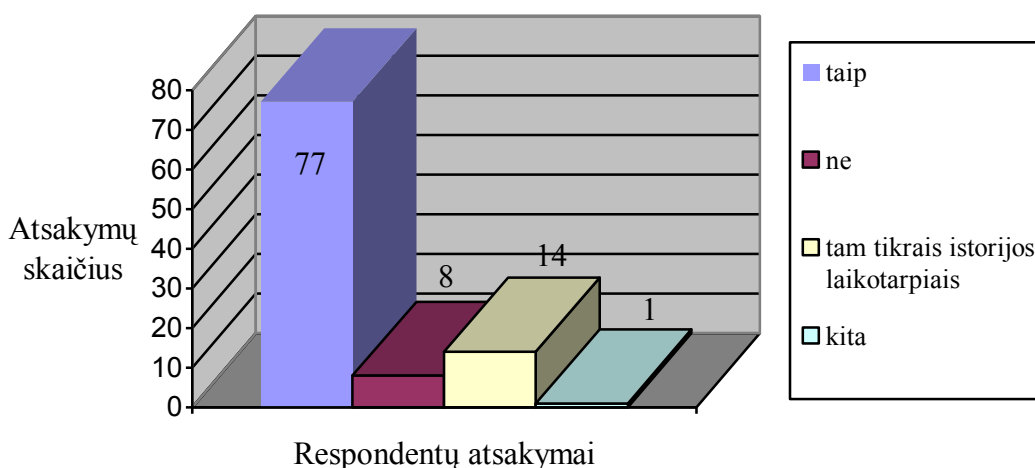
¹⁹ Kauno kolegijos Verslo vadybos fakultetas Druskininkų skyrius realizuoja šias studijų programas: *Turizmas ir viešbučių vadyba; Verslo vadyba. <...> Įystant ir tobulinant Druskininkų kurorto turizmo infrastruktūrą, rengiant investicinius projektus, tobulinant apgyvendinimo paslaugas teikiančių įstaigų darbą, svarbiais veiksniais tampa kvalifikacija, nuolatinis žinių bei įgūdžių atnaujinimas, dalyvavimas įvairiose mokslo, kultūros, turizmo ir laisvalaikio, renginių organizavimo bei sportinio turizmo parodose<...>* [33].

Druskininkų amatų mokyklos viena iš mokymo programos viešbučio darbuotojo specialybės aprašyme figūroja dvi kompetencijos: <...> *teikti informaciją apie lankytinas vietas, objektus ir renginius, supažindinti su lankytinomis Druskininkų ir apylinkių vietomis, paaiškinti svečiams apie krašto kultūrą* [32].

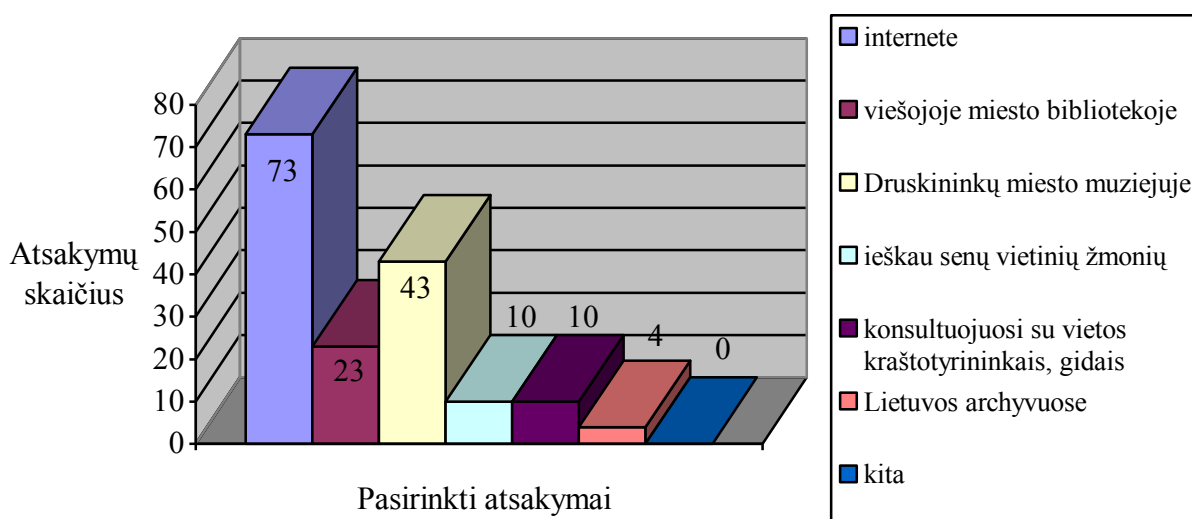
verslo informaciniame centre, Druskininkų viešojoje bibliotekoje, kituose Druskininkų muziejuose. Buvo išdalinta 111 anketų (6 priedas), į kurią atsakė 100 respondentų. Galima išskirti tokius respondentų požymius: į anketą daugiausiai atsakė druskininkiečiai (73 žmonės), 43 respondentai - 18-30 metų, 30-50 metų amžiaus – 37 asmenys, daugiausia dirbantys ir turintys aukštąjį universitetinį arba aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą (71).

Apklauso duomenys įrodė Druskininkų istorijos informacijos poreikį (iš 100 teigiamai atsakė - 77, neigiamai - 8) bei Druskininkų miesto muziejų įvardijo kaip pagrindinę instituciją, galinčią pasiūlyti daugiausia Druskininkų istorinės medžiagos (Druskininkų miesto muziejų pasirinko – 43) (8 ir 9 paveikslai). Net 73 respondentai Druskininkų istorijos informacijos ieškotų internete. Tai tik įrodo, kaip svarbu internete skelbti kuo patikimesnę informaciją, nes šiuo informacijos paieškos būdu daugiausiai naudojasi jauni žmonės, kur ieško studijoms naudingų dalykų.

8 paveikslas. Ar domitės Druskininkų miesto istorija?

9 paveikslas. Kur ieškote istorinių žinių apie Druskininkus?

Galima teigti:

1. Druskininkų miesto muziejaus oficialių dokumentų turinio tyrimas, Druskininkų miesto muziejaus lankytojų, Druskininkų švietimo įstaigų bei Turizmo firmų statistikos analizė išskyrė pagrindinius Druskininkų istorijos poreikio adresatus: moksleivius ir studentus, Druskininkų įstaigas bei organizacijas, gidus, svečius iš Lietuvos ir užsienio.

2. Druskininkų miesto muziejaus atlikta respondentų anketinė apklausa bei Druskininkų miesto muziejaus lankytojų (ypač edukacinių dalyvių) statistikos duomenys atskleidė padidėjusį Druskininkų istorijos informacijos poreikį ir suintensyvėjusią Druskininkų miesto muziejaus švietėjišką veiklą.

3. Druskininkų miesto muziejaus atlikta respondentų anketinės apklausos atsakymai Druskininkų miesto muziejų įvardino kaip pagrindinį Druskininkų istorijos informacijos formuotoją.

2.2. Druskininkų istorija Druskininkų savivaldybės kultūros ir turizmo politikos strategijoje

Nacionalinė regioninė politika formuojama atsižvelgiant į Europos Sąjungos regioninės politikos prioritetus ir tikslus. Regioninė politika glaudžiai susijusi su Europos Sąjungos struktūrine politika, kurios tikslas - finansinėmis priemonėmis ir koordinuojant nacionalines regionines politikas mažinti Europos Sąjungos narių ekonominio - socialinio išsivystymo skirtumus.

Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 m. strateginio plano tikslas - identifikavus savivaldybės stiprybes, galimybes bei silpnybes ir grėsmes, nustatyti Druskininkų savivaldybės vietą ir vaidmenį šalies ir tarptautiniame kontekste, suformuluoti plėtros perspektyvas tam, kad būtų tikslingai nukreiptos viešosios ir privačios iniciatyvos didžiausią naudą atnešančių uždavinių ir priemonių įgyvendinimui savivaldybėje ir už jos ribų.

Druskininkų savivaldybės strateginis planas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro patvirtinta „Regionų plėtros planų parengimo ir atnaujinimo metodika“ (Įsakymas Nr. 482, 2002 m. spalio 4 d.), Bendrojo programavimo dokumentu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr.1713 „Dėl Lietuvos kurortų plėtros koncepcijos“ Lietuvos Respublikos Regioninės plėtros įstatymu Nr. IX-1285 (Nauja redakcija 2002 m. gruodžio 24 d.) bei kitais dokumentais. Parengtas Druskininkų savivaldybės strateginis plėtros planas 2004 - 2013 m. atitinka ir neprieštarauja Lietuvos Bendrojo Programavimo Dokumento 2004 - 2006 m. (BPD) nuostatomis ir numatytiems Lietuvos plėtros bei Alytaus regiono strateginiame plane nustatytiems prioritetams, tikslams ir priemonėms.

Druskininkų savivaldybės strateginis plėtros plano 2004 - 2013 m. tikslams įgyvendinti yra

numatyti uždaviniai ir priemonės, nurodyti konkretūs pasiekimo rodikliai, preliminarus jų įgyvendinimo laikas, paskirtas atsakingas padalinys bei planuojamas apytikslis lėšų poreikis.

Pagrindinės Druskininkų kurorto veiklos yra nurodytos šios:

gydymo (antirecidyvinius gydymas, sveikatą gražinantis gydymas, rehabilitacija, palaikomoji rehabilitacija, kt.);

sveikatinimo veikla;

turizmo, pramogų, kultūros, sporto, konferencijų organizavimo veikla;

apgyvendinimo, maitinimo, finansinės,

informacinės paslaugos.

Informacinės paslaugos apima savivaldybės gyventojų informavimą verslo ir viešųjų paslaugų klausimais ir turistų informavimą gydymo, apgyvendinimo, turizmo, poilsio, laisvalaikio praleidimo ir kitais klausimais. Į informacines paslaugas įeina ir elektroninio ryšio paslaugos. Pagrindinis šių paslaugų teikėjas yra VšĮ Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras.

Muziejaus vykdoma veikla įeina į bendrą Druskininkų kurorto „turizmo, pramogų, kultūros, sporto, konferencijų organizavimo“ sektorių.

Druskininkų istorijos kontekstas, nusakantis pagrindinius kurorto pranašumus, yra pristatytas Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 m. strateginio plano skyriuje „1.3. Druskininkų savivaldybė“: *Druskininkai - vienas seniausių gydomųjų kurortų Lietuvoje. Vietovės vardas susijęs su druska, kadangi nuo seno Druskininkuose trykšta mineralinių druskų turinčios versmės. Manoma, kad apie Druskininkus galima kalbėti nuo XVI amžiaus, kuomet kaimo gyventojams pastebėjus gydomąsias versmių savybes, Druskininkų vardas buvo paminėtas Lietuvos Metrikoje. Oficiali kurorto įkūrimo data yra 1794 m. birželio 20 d. - šią dieną Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Stanislovo Augusto Poniatovskio dekretu Druskininkai buvo paskelbti gydomąja vietove. Tačiau tikru kurortu Druskininkai tapo tik po Vilniaus universiteto profesoriaus I.Fonbergo 1835 m. išspausdintų Druskininkų šaltinių mineralinio vandens cheminės sudėties tyrimų. Gavus leidimą Druskininkuose plėtoti kurortą, buvo statomos gydyklos, maudyklės, kūrėsi įvairios gydytojų draugijos, ir jau XIX a. pabaigoje Druskininkai buvo garsūs ne tik visoje carinės Rusijos imperijoje, bet ir už jos ribų. Vėliau, nors ir stipriai nukentėjęs karo metais, tarybinio laikotarpiu miestas pritraukdavo žymų besigydančiųjų skaičių ne tik iš Lietuvos, bet ir iš visos Sovietų Sąjungos <...> [35].*

Remiantis Druskininkų istorijos kontekstu apibūdinamos ir dabarties kurorto problemos (aukščiausias nedarbo lygis Lietuvoje), kurios miestą „garsina“ blogąja prasme: <...> *Po Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo nutrūkus turistų srautams iš buvusios TSRS, o vėliau vis mažėjant teritorinių ligonių kasų finansuojamų ligonių srautams iš kitų Lietuvos miestų, Druskininkai išgyveno ekonominę - socialinę krizę, nulėmusią aukščiausią nedarbo lygį palyginti*

su kitais Lietuvos regionais<...> [35].

Tame pačiame Druskininkų savivaldybės pristatyme išryškunami teigiami Druskininkų savivaldybės dabarties pokyčiai bei numatomos ateities optimistinės prognozės: <...> nuo 2000 metų, Druskininkų savivaldybei nustačius Savivaldybės plėtros prioritetus ir ėmus kryptingai gaivinti Druskininkus kaip kurortą, skatinti ir inicijuoti turistų traukos centrų kūrimą bei teikti lengvatas verslo plėtrai, kurortas pradėjo atsigaivinti. Pradėta modernizuoti kurorto infrastruktūrą, išryškėjo pirmieji sėkmingi viešosios ir privačios iniciatyvos dėka įgyvendinti projektai, tapę reikšmingais turistų traukos centrais. Minėti veiksmai sąlygojo turistų srautų augimą Druskininkuose, naujuose objektuose buvo kuriamos darbo vietos, intensyvėjo „savaitgalinių“ poilsiautojų srautai ne sezono metu iš didžiųjų Lietuvos miestų. Taip viešosios, o vėliau ir privačios iniciatyvos dėka prasidėjęs Druskininkų atgimimas pastaraisiais metais įgauna vis spartesnį pagreitį<...> [35].

Max A.Jeleniewski, Hagos Miesto vystymo departamento vadovas, konferencijoje „Strateginis miestų planavimas“ savo pranešime „Strateginis planavimas kintančioje aplinkoje. Roterdamo patirtis“ pabrėžė: <...> Kultūra ir menas yra integruoti į miesto atkūrimo politiką. Nuo tada Plato miestas buvo žinomi kaip pilietinės veiklos ir kūrybingų susitikimų vietos, o taip pat ir biurokratijos machinacijų ir elito valdžios žaidimų vietos. Akcentuojant kultūrą, siekiama, kad seniūnijos būtų parodytos iš kitos pusės nei problemų turintys rajonai. Kultūros galima rasti visur: architektūroje, ekonomikoje (užimtumas), viešose vietose, mene ir emancipacijoje (galių suteikime). Ši idėja nėra nauja, nors skamba ir nedažnai. Roterdamo Erasmus universitete, Klamer „Meno ir kultūros ekonomika“ vadina tai „įvaizdis yra viskas“ ir menas bei kultūra gali sukurti tą įvaizdį. Jis teigia, kad Roterdamas yra „patrauklus miestas <...> gražus miestas, kur vyksta įvairūs dalykai, kur žmonės yra stebinami. Tai padeda, kai miestas remia Meną“<...> [36].

Druskininkų savivaldybės poilsio ir kultūros įstaigų plėtros 2009 - 2011 m. programoje yra teigiama: Kultūra yra sudėtinė visuomenės politinės, socialinės, ekonominės raidos dalis. Realizuojamos Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu Nr. X-1722 nustatytos savarankiškosios savivaldybių funkcijos: gyventojų bendrosios kultūros ugdymas ir etnokultūros puoselėjimas (dalyvavimas kultūros plėtros projektuose, muziejų, teatrų, kultūros centrų ir kitų kultūros įstaigų steigimas ir jų veiklos priežiūra), savivaldybių viešųjų bibliotekų steigimas ir jų veiklos priežiūra. Programa sudaryta remiantis Druskininkų savivaldybės tarybos 2008 m. gruodžio 4 d. sprendimu Nr. Tl-286 "Dėl Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 m. strateginio plano tvirtinimo <...> [37].

Įgyvendinant Lietuvos kultūros politikos nuostatus ir vykdant Nacionalinę kultūros plėtros programą darbas plėtojamas tokiomis kryptimis: bibliotekų, muziejų, kultūros centrų darbo organizavimas, profesionalaus ir mėgėjų meno dalinis rėmimas, įvairių kultūros projektų, kultūros įstaigų materialinės bazės atnaujinimas bei stiprinimas ir kt.

Druskininkų savivaldybės poilsio ir kultūros įstaigų plėtros 2009 - 2011 m. programoje išsakoma pagrindinė Druskininkų savivaldybės muziejų siekiamybė: <...> *Muziejų vertybės turi tapti gyva kultūros, istorinės atminties, švietimo sistemos ir patriotinio ugdymo dalimi. Būtina sudaryti sąlygas intensyvinti muziejų ugdomąją veiklą, plečiant muziejų vaidmenį, kad muziejų kolekcijos, gyvasis kultūros šaltinis, taptų prieinamos bendruomenei*<...> [37].

Druskininkų miesto muziejaus veikla susisiektų su kitomis Druskininkų įstaigomis šiais aspektais:

kraštotyrinės veiklos vykdymu - su Druskininkų savivaldybės viešąja biblioteka;

bendruomenės narių iniciatyvų kurti projektus, leisti kraštotyros leidinius finansiniu **rėmimu**²⁰ **bei skatinimu ir etnokultūros puoselėjimu** - su Druskininkų kultūros centru.

informacijos sklaidos apie Druskininkų kultūros paveldo objektus, išymius Druskininkų asmenis bei Druskininkų atminties vietas vykdymu - su Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centru.

Druskininkų savivaldybės poilsio ir kultūros įstaigų plėtros 2009 - 2011 m. programos 1-jo tikslo „Igyvendinti gyventojų ir kurorto svečių kultūros poreikius“ pirmojo uždavinio „Skatinti ir užtikrinti profesionalaus ir mėgėjų meno sklaidą regione, bendrosios kultūros ugdymą“ 1, 2, 3 priemonės numato bendruomenės iniciatyvų kultūros srityje finansinį rėmimą:

<...> 1. *Pagal programą konkurso būdu remti komisijos atrinktus projektus, įvertinant jų kokybę, įtaką kultūriniam gyvenimui, prieinamumą visuomenei. Tai didina gyventojų užimtumą, festivalių organizavimas įtraukia didelį skaičių įvairių aptarnavimo ir gamybos sferų (viešbučiai, maitinimo įstaigos, turizmas, techninis projektų paruošimas).*

2. *Kasmet rinkti metų kultūros puoselėtoją ir skirti premiją Savivaldybės tarybos patvirtinta tvarka.*

3. *Skirti finansinę paramą festivaliams, konkursams, kitiems meno renginiams visoje Druskininkų savivaldybės teritorijoje* <...> [37].

Šios priemonės numato kultūros, į kurią įeina ir kraštotyrinė bendruomenės veikla (kraštotyriniai leidiniai ir atmintinų, istorinių datų minėjimo renginiai), projektų finansavimą.

Antrasis šios programos tikslo „Puoselėti etninę kultūrą“ pirmasis uždavinys: <...> *Prisijungiant ir įgyvendinant Valstybės etninės kultūros plėtros programą tyrinėti, saugoti ir skleisti regiono savitumą atspindintį etnokultūrinį palikimą ir sudaryti finansines sąlygas aktyvinti jo plėtrą.* Ir numatomos priemonės:

1. *Sutvarkyti etnokultūros vertybių, esančių Druskininkų savivaldybėje, registrą.*

²⁰ Druskininkų istorijos poreikį rodo aktyvi kraštotyrininkų veikla. Nuo Druskininkų miesto muziejaus įkūrimo Muziejaus ir asmeninėmis pastangomis, finansiškai paremtomis Druskininkų savivaldybės biudžeto lėšomis, buvo išleista nemažai leidinių šios vietovės garsinimui. Ypač palankiai buvo sutikta Vytauto Valentukevičiaus iniciatyva leisti Druskininkų istorijos kalendorius. Tokių kalendorių, su mažais koncepciniais pakitimais buvo išleista trys: 1999 , 2001, 2004. Be šių kalendorių pačių druskininkiečių iniciatyva buvo išleista ir prisiminimų knygos: S.Radzevičienės „Sakmė Tėviškės šaltinių“ bei Izabelės Skliutaitės - Navarackienės 2009 m. knyga „Prie vaikystės slenksčio. Pirmojo Druskininkų lietuvių vaikų darželio metraštis“.

2. Perkelti etninės kultūros rašytinius, garso ir vaizdo, foto- dokumentus į ilgalaikio saugojimo priemones (elektronines laikmenas). (Visuomeninių organizacijų ir kituose fonduose sukauptos etninės kultūros medžiagos perkėlimas į elektronines laikmenas ir jų sklaida).

3. Tvarkyti surinktus etnokultūrinę vertę turinčius eksponatus ir įrengti ekspozicijų salę. Įkurti ir plėsti medžio skulptūrų parkus vietos legendų motyvais etnografinėse vietovėse.

4. Rengti edukacines programas, skirtas etninės kultūros sklaidai, įtraukti liaudies meistrus, tautosakos pateikėjus į edukacines programas, panaudoti jų patirtį ir igūdžius etninės kultūros ugdymo tikslams, remti ir puoselėti tautodaile, tradicinius amatus ir verslus. <...>

5. Išsaugoti darbo, kalendorines, kurorto ir Druskininkų savivaldybei priklausančių kaimų bendruomenių tradicijas, skatinti jų tęstinumą ir vietos savitumą puoselėjančią veiklą, finansuoti parengtas programas, remti regiono kulinarijos paveldo tyrimą ir gaivinimą.

6. Remti druskininkiečių dalyvavimą folkloro kolektyvuose, vaikų folkloro ansamblių steigimąsi, klubinius žmonių sambūrius, teikti metodinę pagalbą<...> [37].

5 programos tikslo „Išsaugoti paveldą, istorinę ir kultūrinę atmintį“ pirmojo uždavinio „Miesto muziejaus pastato ir patalpų pritaikymas muziejaus reikmėms ir konferencijoms bei miesto reprezentacijai“ tikslui įgyvendinti numatyta priemonė: <...> *Restauruoti ir atlikti kapitalinį muziejaus pastato ir patalpų remontą, reprezentatyviai sutvarkyti teritoriją, sukurti muziejaus pastato apsaugą užtikrinančią erdvę* <...> [37].

2 uždavinio „Muziejaus darbo organizavimas“ - priemonė: <...> *Kaupti, saugoti, eksponuoti ir tradicinėmis bei šiuolaikinėmis informacinėmis technologinėmis priemonėmis populiarinti Druskininkų miesto muziejaus rinkinius. Tęsti dalyvavimą Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS), skirtos muziejų rinkinių apskaitai ir pristatymui visuomenei rengime. Muziejui dalyvaujant Lietuvos Respublikos Vyriausybės parengtoje Muziejų modernizavimo programoje, suprojektuoti bei įrengti ekspozicijos ir fondų saugyklas. Rengti parodas, edukacines programas, dalyvauti tarptautiniuose kultūros projektuose; organizuoti susitikimus, konferencijas, koncertus*<...> [37].

Numatomas Druskininkų savivaldybės poilsio ir kultūros įstaigų plėtros 2009 - 2011 m. programoje programos įgyvendinimo rezultatas 2009 - 2011 metams:

1. Druskininkų, kaip vieno iš atvykstamojo turizmo kurortų užsienio rinkose įtvirtinimas. Kurorte vykstantys gausūs kultūros renginiai ir festivaliai turi tapti žinomais tarptautinio turizmo objektais.

2. Kurorto svečių ir druskininkiečių kultūrinių poreikių patenkinimas, pateikiant aukščiausio lygio menines programas.

3. Sezoniškumo poveikio mažinimas, plečiant aktyvaus kultūrinio turizmo laikotarpį į gretimus mėnesius.

4. Kultūros centro, Viešosios bibliotekos ir Miesto muziejaus atnaujinimas bei modernizavimas.

5. Modernių sistemų, leidžiančių kultūros įstaigose kaupti, sisteminti, saugoti ir skleisti informaciją, sukūrimas.

Druskininkų savivaldybės poilsio ir kultūros įstaigų plėtros 2009 - 2011 m. programoje numatyti galimi programos vykdymo ir finansavimo šaltiniai: savivaldybės biudžeto lėšos, Lietuvos Respublikos biudžeto lėšos, rėmėjų lėšos, lėšos iš ES fondų.

Išanalizavus pagrindinius Druskininkų savivaldybės kultūros ir turizmo strateginius prioritetus pagrindiniuose Druskininkų savivaldybės strategijos planavimo dokumentuose (Druskininkų savivaldybės plėtros 2004 - 2013 m. strateginį planą ir Druskininkų savivaldybės poilsio ir kultūros įstaigų plėtros 2009 - 2011 m. programą), galima daryti išvadą:

1. Druskininkų savivaldybės kultūros ir turizmo strategijoje Druskininkų istorijai skiriamas ypatingas dėmesys – joje ieškoma miestą stiprinančių praeities unikumų, kurie miesto dabartyje ir ateityje gali garsinti, reprezentuoti kurortą.

2. Suformuluoti uždaviniai ir priemonės tikslams pasiekti įpareigoja Druskininkų miesto muziejų siekti tapti atvira kultūros ir istorijos įstaiga, kuri pati aktyviai reikštųsi bendruomenės gyvenime bei skatintų ir telktų bendruomenės narius rinkti, saugoti, populiarinti miesto kultūros paveldo objektus bei kurios sukauptos vertybės būtų prieinamos ne tik tradicinėmis, bet ir šiuolaikinėmis informacinėmis priemonėmis.

2.3. Druskininkų istorijos informacijos formuotojai

Šiame skyriuje nebus analizuojama Druskininkų miesto muziejaus veikla. Jos analizei yra skirta atskira darbo dalis „2.4. Druskininkų miesto muziejaus misija: Druskininkų istorijos sklaida“.

Kiti Druskininkų istorijos informacijos formuotojai išskirti pagal 2 kriterijus:

1. veiklą, susijusią su Druskininkų materialaus ir dvasinio istorinio, kultūrinio paveldo kaupimu, saugojimu ir informacijos apie jį sklaida;

2. turimus Druskininkų istorijos ir kultūros išteklius.

Druskininkuose prie informacijos apie Druskininkų istoriją rinkėjų, sistemintojų ar pateikėjų pagal šiuos kriterijus galima priskirti:

M.K.Čiurlionio memorialinį muziejų,

Vytauto Kazimiero Jonyno galeriją,

Žako Lipšico memorialinį muziejų,

Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejų,

Miško muziejų „Girios aidas“,

Druskininkų viešąją biblioteką,

Druskininkų kultūros centrą,

Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centrą.

Pagal Druskininkų istorijos informacijos formuotojų veiklą ir jų valdomus Druskininkų istorijos, kultūros išteklius, šias įstaigas galima būtų suskirstyti taip:

1. Kraštotyrinės medžiagos, etnokultūros sistemintojus ir kaupėjus (Druskininkų viešoji biblioteka, Druskininkų kultūros centras);

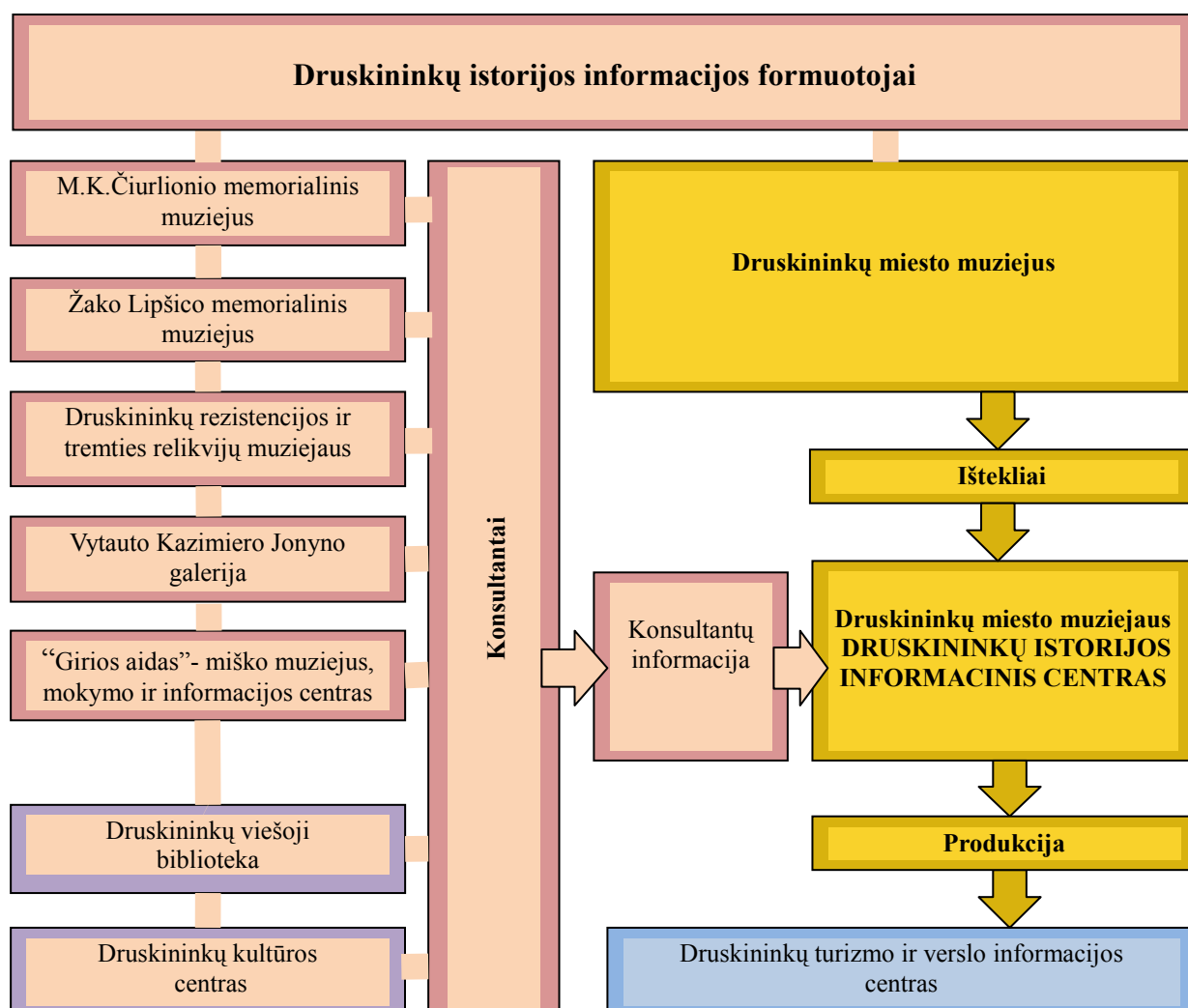
2. Vizualinės Druskininkų praeities informacijos pateikėjus (M.K.Čiurlionio memorialinis bei Druskininkų kultūros centras);

3. Informacija apie žymius asmenis disponuojančias įstaigas (M.K.Čiurlionio memorialinis muziejus, Vytauto Kazimiero Jonyno galerija, Žako Lipšico memorialinis muziejus, Druskininkų rezistencijos ir tremties relikvijų muziejaus, Druskininkų kultūros centras);

4. Kai kurių Druskininkų istorijos laikotarpių ar reiškinų dokumentinio paveldo saugotojus ir viešintojus (Druskininkų rezistencijos ir tremties relikvijų muziejus).

Druskininkų istorijos informacijos centro darbe šios įstaigos gali atlikti **konsultantų** vaidmenį (10 paveikslas).

10 paveikslas. Druskininkų istorijos informacijos formuotojai

Kraštotyros informacijos rinkėjai: Druskininkų savivaldybės viešoji biblioteka, Druskininkų kultūros centras.

Druskininkų savivaldybės viešoji biblioteka įsteigta 1995 m., sujungus dvi suaugusiųjų ir vaikų bibliotekas. 2000 metais, po įvykdytos administracinės teritorinės reformos, prie Druskininkų miesto prijungtos Liepalingio ir Viečiūnų seniūnijos, kuriose buvo 5 kaimo bibliotekos. Šiuo metu Druskininkų savivaldybėje veikia Viešoji biblioteka, 1 miesto ir 5 kaimo filialai. Biblioteka aptarnauja 29,3 % Druskininkų savivaldybės gyventojų – 7,5 tūkst. vartotojų²¹. Druskininkų savivaldybės viešoji biblioteka tęsia kraštotyros darbą, pradėtą nuo 1959 metų Druskininkų bibliotekos²² (įsteigtos 1951 m.), o nuo 1968 m. vykdytą ir jos padalinyje - Druskininkų vaikų bibliotekoje. Dabar Druskininkų viešojoje bibliotekoje kaupiamas kraštotyros, Čiurlionianos fondas. Druskininkų savivaldybės viešojoje bibliotekoje dirba vyresnysis bibliotekininkas bibliografiniam darbui ir kraštotyrai, kuriam priskirtos funkcijos:

1. *Rinkti kraštotyros medžiagą ir rengti kraštotyros darbus;*
2. *Tvarkyti kraštotyros kartoteką ir kitas temines kartotekas;*
3. *Palaikyti ryšius su miesto muziejais ir kraštotyrininkais;*
4. *Rengti informacinių ir kraštotyros leidinių ir darbų parodas;*
5. *Atsakyti į skaitytojų bibliografinės užklausas, registruoti neigiamus atsakymus;*
6. *Teikti metodinę pagalbą bibliografinio ir kraštotyros darbo klausimais filialų darbuotojams vietoje ir išvykų metu.*

Druskininkų savivaldybės viešojoje bibliotekos vyresniojo bibliotekininko bibliografiniam darbui ir kraštotyrai pareiginiuose nuostatuose yra numatyta atsakomybė: <...> *vyresnysis bibliotekininkas atsako už bibliografinio kraštotyros darbo profesionalumą, informacinių patikimumą ir atitikimą galiojantiems standartams <...>.*

Savo darbe vyresnysis bibliotekininkas vadovaujasi metodikomis, nusakančiomis kraštotyrinės medžiagos sistemimą ir tvarkymą bei apibrėžiančiomis, kas yra laikoma kraštotyrinė medžiaga. <...> *Kiekvienas miestas ar kaimas turi savo istoriją ir savus herojus. Viešųjų bibliotekų pareiga rinkti ir saugoti informaciją apie krašto istoriją, dabartį ir išymius žmones. Visa tai vadinama kraštotyros informacija, kraštotyros dokumentų fondu <...> [38].*

Druskininkų viešosios bibliotekos kraštotyros informacijos, dokumentų fondą daugiausiai sudaro Druskininkų laikraščių aprašai. Visa kartoteka yra suskirstyta į temas: Druskininkų dailininkai, M.K.Čiurlionis, Parodos, Šventės, Tautodailininkai ir pan. Nuo 2003 m. pradėta diegti elektroninio katalogavimo sistema LIBIS. Nuo tada Druskininkų viešosios bibliotekos vyresnysis bibliotekininkas bibliografiniam darbui ir kraštotyrai siunčia vietinių laikraščių straipsnių

²¹ Duomenys pateikti pagal 2009 m. Druskininkų viešosios bibliotekos veiklos ataskaitą [34].

²² Duomenys gauti darbo autorės interviu su Druskininkų viešosios bibliotekos vyresniąja bibliotekininke bibliografiniam darbui ir kraštotyrai Galina Jovaišiene metu.

bibliografiją į Nacionalinės bibliografijos duomenų bazę.

Popierinė kraštotyrinės literatūros kartoteka tvarkoma pagal UDK²³ lenteles, kraštotyros kartotekos tvarkymo klausimais konsultuoja Vilniaus apskrities A.Mickevičiaus viešoji biblioteka.

Druskininkų savivaldybės viešoji biblioteka turi popieriniame kraštotyros kataloge 12160 kortelių, kompiuteriniame - 6338 elektroninių kraštotyros bibliografinių įrašų.

Druskininkų savivaldybės viešosios bibliotekos kraštotyrinės medžiagos rinkinio privalumas – tarybinio laikotarpio ir šiandienos Druskininkų periodikos susisteminimas. Šio darbo rezultatas <...> *kraštotyrinės informacijos sklaidai, ugdymui pagarbos savo krašto istorijai, dabarties įvykiams, jo kultūrai yra gana svarbus. Bibliotekininkai gali pasiekti, kad būtų mažiau žmonių, kurie negali atsakyti į klausimą, kuo brangi jiems gyvenamoji vietovė, kuo ji skiriasi nuo kitu Lietuvos vietų. Bibliotekininkų kaip ir visų kraštotyrininkų pareiga - padėti suprasti, kad kiekvienas žmogus yra ne tik gimtinės kultūros vartotojas, bet ir sąmoningas jos tęsėjas, atsakingas už jos išsaugojimą ir puoselėjimą* [38].

Vienas iš Druskininkų viešosios bibliotekos kraštotyros fondo trūkumų – medžiagos paieška apie Druskininkus ir jos kaupimas yra apribotas bendru bibliotekos įsigytų leidinių planu. Nėra tikslingos medžiagos apie Druskininkų istoriją ir kultūrinį gyvenimą paieškos ir tikslingo šios medžiagos išsigijimo, o, pasak Kauno apskrities viešosios bibliotekos vyriausiosios metodininkės Astos Valaitytės: <...> *Kraštotyros fondas - tai ne tik knygos ir periodika, bet ir vaizdiniai, kartografijos, garsiniai regimieji dokumentai, pašto ženklai, smulkioji spausdinta produkcija, rankraščiai. Daugelio šalių viešosios bibliotekos, komplektuodamos ir saugodamos kraštotyros dokumentus, <...> stengiasi rinkti viską, kas gali būti naudinga krašto istorijos studijoms. Smulkioji spausdinta kraštotyros medžiaga įvairiose šalyse suprantama skirtingai, tačiau visur pripažįstama, kad jos pagrindą sudaro vietinė spausdinta produkcija. Tai aptarnaujamame mikrorajone esančių įstaigų, firmų, nevalstybinių organizacijų reklaminiai lankstinukai, pristatantys pačią įstaigą ar organizaciją, jos teikiamas paslaugas ar gaminamą produkciją; politinių partijų bei nevyriausybinių (visuomeninių) organizacijų leidiniai, rinkiminė agitacinė medžiaga, informaciniai reklaminiai leidiniai, veiklos programos ar deklaracijos ir pan.; bažnyčių ar religinių konfesijų, mikrorajone esančių tautinių bendruomenių leidiniai; vietos valdžios leidiniai <...>* [38].

Kitas trūkumas – Druskininkų viešosios bibliotekos kraštotyros kartoteka ne kartą nukentėjo dėl dažnos bibliotekos restruktūrizacijos, iš dalies ir dėl naujų, po sovietmečio pakitusių reikalavimų kraštotyrinės literatūros kartotekų schemai, kuri tada buvo politizuota, o naujasis reikalavimas redaguoti ir persisteminti turimą medžiagą, patyrė ir praradimų: kai kurie kraštotyriniai šaltiniai, susiję su Druskininkais, nėra išsaugoti. Bet, nepaisant to, išlikusi kortelėse informacija yra vertinga sudarant bendrą Druskininkų bibliografiją, pvz., Druskininkų viešosios

²³ UDK – universalioji dešimtainė klasifikacija

bibliotekos kraštotyros kartotekoje yra kortelė su seniausiu 1941 m. šaltinio įrašu. Druskininkų viešojoje bibliotekoje Druskininkų bibliografijų nėra sudaryta ir nėra saugoma sudarytų kitų institucijų Druskininkų bibliografija.

Druskininkų viešosios bibliotekos išteklių naudingi kuriamam Druskininkų istorijos informaciniam centrui:

- kraštotyros kartoteka (reikalinga sudaryti kuo pilnesnei Druskininkų bibliografijai);
- kraštotyrinė Druskininkų medžiaga (leidiniai, albumai, aplankai su straipsnių iškarpomis).

Druskininkų kultūros centras (įsteigtas 2001 m.), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymu (2004 m. liepos 15 d. Nr. IX – 2395) atlieka etnokultūros puoselėjimo, kaupimo, sisteminimo ir viešinimo funkciją.

Druskininkų kultūros centro išteklių naudingi kuriamam Druskininkų istorijos informaciniam centrui:

- šiandienos Druskininkų savivaldybės kraštotyrininkų leidiniai;
- Druskininkų meno kolektyvų fotoalbumai, veiklos apžvalgos, straipsniai apie Druskininkuose vykusius renginius, renginių ataskaitos ir kt.

Muziejai, kaupiantys Druskininkų istorijos atitinkamus aspektus:

1. M.K.Čiurlionio memorialinis muziejus (įkurtas 1963 m). Nors jame daugiausia renkama Druskininkų medžiaga, susijusi su M.K.Čiurlioniu, bet iki Druskininkų miesto muziejaus pirmosios ekspozicijos atidarymo 2000 m., kaip vieninteliame Druskininkų muziejuje, jame rinkta ir Druskininkų vizualinė medžiaga, pvz. į šio muziejaus rinkinius buvo atiduotas labai vertingi Druskininkų fotografų, Baranowski šeimos, XX a. pr. – XX a. I p. stiklo plokštelių negatyvai. Muziejuje veikia skaitykla, kurioje sukaupta literatūra apie M. K.Čiurlionį. Muziejaus sodelyje ir koncertų salėje vyksta koncertai, rengiami vakarai, skaitomos paskaitos, kasmet rengiamos konferencijos, skirtos M.K.Čiurlionio kūrybinio palikimo tyrinėjimo naujausioms studijoms pristatyti.

M.K.Čiurlionio memorialinio muziejaus išteklių naudingi kuriamam Druskininkų istorijos informaciniam centrui - XX a. pr. - XX a. I p. Druskininkų fotografų šeimos stiklo plokštelių negatyvų rinkinys.

2. Druskininkų rezistencijos ir tremties relikvijų muziejus (įkurtas 1996 m.) – visuomeninis muziejus. Ekspozicijos pristato 1944 -1953 m. vykusį visos Lietuvos pasipriešinimo sąjūdį, atskirai nušviečiamos „Dainavos“ apygardos (Pietų Lietuvos) partizanų kovos, moterų dalyvavimas partizaniniame judėjime, įrengtas tremtinių skyrelis. Ekspozicijoje daug fotonuotraukų, daiktinių eksponatų, dokumentų, periodinės spaudos. Muziejuje veikia žymaus kultūros veikėjo, politinio tremtinio ir kalinio, rašytojo ir vertėjo (išvertusio Vergilijaus „Eneidą“, „Bukolikas.Georgikas“, Homero „Iliadą“ ir „Odiseją“, Sofoklio „Tragedijas“, Aristofano, Plauto,

Terencijaus darbus ir kt.), po tremties ir kalinimo gyvenusio Druskininkuose, Druskininkų garbės piliečio (vardas suteiktas 1994 m.) Antano Dambrausko memorialinis kambarėlis.

Druskininkų rezistencijos ir tremties relikvijų muziejaus ištekliai naudingi kuriamam Druskininkų istorijos informaciniam centrui:

- informacija apie rašytoją ir antikinės kalbos vertėją, Druskininkų garbės pilietį Antaną Dambrauską;

- informacija apie Pietų Lietuvos ir „Dainavos“ apygardos partizanų kovas.

3. Vytauto Kazimiero Jonyno galerija (įkurta 1993 m.) Čia eksponuojami Druskininkų garbės piliečio (vardas suteiktas 1997 m.) lietuvių dailininko Vytauto Kazimiero Jonyno, ilgą laiką kūrusio Vokietijoje ir JAV, kūrybos ekspozicija: piešiniai, grafika, tapyba, skulptūra, vitražų projektai. Nuotraukose pristatomi vertingiausi dailininko sukurti bažnyčių interjerai ir monumentaliosios architektūros kūriniai, rodoma filmuota medžiaga.

Vytauto Kazimiero Jonyno galerijos ištekliai naudingi kuriamam Druskininkų istorijos informaciniam centrui – informacija apie Druskininkų garbės pilietį Vytautą Kazimierą Jonyną;

4. Žako Lipšico memorialinis muziejus. Muziejuje įrengta ekspozicija apie XX a. skulptorių, išėvį iš Druskininkų Žaką Lipšicą (Jacques Lipchitz, 1891-1973). Ekspozicijos dalys: Ž.Lipšico gyvenimo ir kūrybos etapai, Ž.Lipšico litografijų kopijų paroda.

Žako Lipšico memorialinio muziejaus ištekliai naudingi kuriamam Druskininkų istorijos informaciniam centrui – informacija apie skulptorių Žaką Lipšicą.

5. „Girios aidas“ - miško muziejus, mokymo ir informacijos centras: <...> *pristatomi meniniai medžio drožybos darbai, parodų autoriai iš visos Lietuvos. Organizuojami Dzūkijos tautodailininkų zoniniai plenerai, kūrybinės stovyklos. Vyksta „Jaunųjų miško bičiulių“ stovyklos, mokymai. Rengiamos mokslinės konferencijos, seminarai<....> [39].*

„Girios aidas“ - miško muziejaus, mokymo ir informacijos centro ištekliai naudingi kuriamam Druskininkų istorijos informaciniam centrui

- informacija, susijusi su Druskininkų tautodaile.

Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras (įkurtas 1995 m)²⁴ – vienas iš pirmųjų turizmo informacijos centrų Lietuvoje. 2003 m. reorganizuotas į viešąją įstaigą, kurios steigėjai: Druskininkų savivaldybė ir Lietuvos Respublikos Ūkio ministerija.

Pagrindiniai Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centro uždaviniai: <...> *teikti turizmo paslaugas bei informaciją turistams ir Druskininkų svečiams, ir verslo paslaugas pradedantiesiems verslininkams, mažoms ir vidutinėms bei kitoms įmonėms ir organizacijoms <...> [40].*

²⁴ Duomenys gauti darbo autorės interviu su Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centro direktoriumi Rimantu Palioniu metu bei iš publikuotos Centro metinės ataskaitos interneto svetainėje [40].

Nuo 2004 m. Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras pradėjo teikti informaciją bei konsultacijas šiomis temomis:

verslo planavimo,
rinkodaros,
įmonių valdymo,
finansų analizės, kontrolės ir valdymo,
finansinių šaltinių paieškos, įskaitant ES struktūrinius fondus,
darbo teisės ir kt. klausimais.

Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras leidžia reklaminius - turistinius miestą pristatančius leidinius, kuriuos platina Lietuvos ir užsienio turizmo mugėse bei pas save ir kitose Druskininkų įstaigose; išleistus leidinius publikuoja Centro internetinėje svetainėje. Kitos šio centro paslaugos susijusios su turistų apgyvendinimu²⁵, verslo konferencijų, seminarų rengimu.

Druskininkų turizmo ir verslo informacinis centras savo įstaigos internetinėje svetainėje yra sukūrus fragmentišką Druskininkų istorinės informacijos sąvadą. Čia Druskininkų istorijos informacija yra pateikta kaip lankytinų vietų orientyras turistui. Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centre istorinę medžiagą randame nuorodoje „Druskininkai“, temose:

„Senieji Druskininkai“ („Druskininkai - Rusijos imperijos kurortas“, „Druskininkai – Lenkijos kurortas“, „Druskininkai – TSRS kurortas“);

„Žinomi žmonės“ (Stanislovas Augustas Poniatovskis, M.K.Čiurlionis, Žakas Lipšicas, Vytautas Kazimieras Jonynas, Karolis Dineika).

Apie paveldo objektus Druskininkuose galime rasti informacijos rubrikoje „Laisvalaikis“, tema „Istoriniai objektai“ (pristatoma 14 objektų ir jų fotografijų).

Informacija šiame tinklalapyje nėra sisteminga, pilna, retai pildoma, daugiau surinkta atsitiktinai, nėra nurodyti šaltiniai, sunki paieška. Labai didelis šios istorinės informacijos trūkumas - labai pasikliaunama kraštotyriminkų surinkta tolimos Druskininkų praeities informacija. Tikslesnė ir pagrįsta istoriniais šaltiniais bei moksliniais tyrimais informacija bei Druskininkų senosios ikonografijos vaizdai yra gauti iš Druskininkų miesto muziejaus.

Kritiškai darbo autorės vertinamas ir Druskininkų istorijos laikotarpių temų formulavimas („Druskininkai - Rusijos imperijos kurortas“, „Druskininkai – Lenkijos kurortas“, „Druskininkai – TSRS kurortas“), kuris gali klaidinti ypač užsienio turistą, skaitantį internetinę medžiagą anglų, lenkų, rusų kalbomis. Darbo autorė rekomenduotų temas formuluoti atsakingiau, kaip tai padaryta elektroniniame žinyne „Kaunas: datos ir faktai“ (pvz., Kaunas Rusijos carų valdžioje (1795-1915 m.)).

Galima būtų teigti, kad **Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centrai** būtų naudingas

²⁵ Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centre yra įrengtas kempingas su visa pritaikyta infrastruktūra.

Druskininkų istorijos informacinio centro paruoštas profesionalus, moksliskai aprobuotas, su šaltiniais pagrįsta istorine, ikonografinė, kraštotyrinė medžiaga Druskininkų istorijos išteklių ir informacijos sąvadas.

Aptartų Druskininkų istorijos informacijos formuotojų (įstaigų) nei pagal koncepciją, nei pagal savo struktūrą nedubliuotų projektuojamas Druskininkų istorijos informacinis centras Druskininkų miesto muziejuje. Informacija apie kituose Druskininkų muziejuose bei Druskininkų viešojoje bibliotekoje, Druskininkų kultūros centre saugomą Druskininkų istorinę, kultūrinę, kraštotyrinę medžiagą papildytų Druskininkų miesto muziejuje sukauptos Druskininkų istorijos medžiagos duomenų šaltinius ir leistų sudaryti kokybišką Druskininkų istorijos informacijos sąvadą, kuris būtų naudingas visoms Druskininkų kultūros įstaigoms.

2.4. Druskininkų miesto muziejaus misija: Druskininkų istorijos sklaida

Druskininkų miesto muziejaus įsteigimo istorija gali būti pavyzdžiu ir įrodymu, kaip pati miesto bendruomenė buvo įsitraukusi į naujos kultūros įstaigos sukūrimo darbą. Muziejuje saugoma visa su Druskininkų miesto muziejaus steigimu susijusi medžiaga: piliečių parašai, straipsniai regioninėje ir respublikinėje spaudoje, tuometės miesto valdžios posėdžių protokolai. Tada vietinėje spaudoje buvo rašoma: <...> *Muziejus kuriamas kaip atviras visiems kultūros židynis, kur pristatoma miesto istorija, kultūra, miesto plėtra, dirbamas mokslinis – tiriamasis darbas, fiksuojami dabarties įvykiai, pasikeitimai, kur atėjęs žmogus galės gauti reikiamą informaciją apie Druskininkus. (...) Įkurtojo Miesto muziejaus tikslas ir būtų nuo pirmųjų dienų pradėti nuosekliai rašyti prasidešančio XXI amžiaus Druskininkų miesto istoriją, kaupti praeities relikvijas <...> [41].* Adelbertas Nedzelskis, vienas iš muziejaus steigimo iniciatorių, įvardija ir konkrečią užduotį miesto bendruomenei: <...> *Baigiasi 20 amžius, ir laikas diktuoja kuo skubiau surinkti medžiagą ir išleisti enciklopedinio pobūdžio leidinį „Druskininkai – XX amžius“. Tai įmanoma padaryti tik sutelkus visas jėgas, darbo būtų daug, užtektų visiems <...> [41].*

Anuomet mieste virė diskusijos atskleidžia, kad muziejus atsirado <...> *kaip reakcija į vietovėje gyvenančių ir dirbančių žmonių poreikius bei pageidavimus <...> [1]. Šiame Muziejaus kūrimo procese patys gyventojai ieškojo savo bendruomenės tapatumo, kurio įkvėpimu šaltiniu gali tapti istorija: <...> *statybinių medžiagų tapatumui konstruoti teikia istorija, geografija, biologija, gamybos ir reprodukcijos institucijos, kolektyvinė atmintis, asmeninės fantazijos, galios aparatai ir religiniai apreiškimai, bet individai šias medžiagas apdoroja...“ <...> Tačiau kartu tapatumo ieškojimas skatina ir domėjimąsi krašto praeitimi (genealoginiai tyrimai, genealogų draugijos), kraštiečių klubų atsiradimą, lokaliai (krašto) istorijos tyrimas. Tapatumo įtakoje praeitis tampa įkvėpimo šaltiniu. <...> daugėja visuomenėje žmonių, kurie nekviečiami, patys domisi paveldu,**

praeitimi, ateina į muziejus, lanko paveldo objektus, naršo istorinius tinklalapiu <...> [12].

Bendruomenės tapatumas, kolektyvinė atmintis ir kolektyvinė sąmonė neatsiejama nuo gilesnio asmens savęs pažinimo, vidinio siekio tobulėti, nuo individo troškimo atrasti savo vietą pasaulyje, kas sustiprintų jo savivertę, savo kokybės suvokimą. <...> *Nūdien aukštojoje kultūroje tvirtai įsigalėjo reikalavimas savižinai, savianalizei, savųjų įgymių, galių, gebėjimų atpažinimui, išplėtojimui, pritaikymui, atsikratant ar įveikiant neatsakingumą, savimaršą, tingulį <...> Anglosaksų kultūroje sąvoka „žmogaus kokybė“ (angl. *Man's quality*) natūraliai aiški, plačiai vartojama ir nemalonių asociacijų nekelia. Ir rusų kalboje šis derinys (rus. *качество человека*) girdus, junglus ir prasmingas. <...> Enciklopedinis anglų kalbos žodynas taip pat prasmingai apibrėžia **kultūros sąvoką** <...> *Culture – 1. the quality in a person or society that arises from a concern for what is regarded as excellent... (Kultūra – 1. asmens ar visuomenės kokybė, kylanti iš tobulumo rūpesčio...)* [42].*

Asmens tobulėjimo ir bendruomenės siekius kaip prioritetinius išskiria šiuolaikinio bendruomeninio muziejaus paradigma: <...> *Visa apimančio muziejaus tikslas – siekti kultūrinio įtraukimo, atstovaujant, dalyvaujant ir suteikiant prieigą tiems individams ar bendruomenėms, kurios dažnai lieka neįtrauktos <...> [1].*

Ryšių su visuomene disciplinoje organizacijos misija apibrėžiama kaip <...> *bendriausias teiginys apie organizacijos egzistavimo prasmę ir esmę. Misija nusako pagrindinę veiklos kryptį, „raison d'ere“, kodėl organizacija egzistuoja, jos būties priežastį, pateisinimą. Ji formuluojama iš vartotojų pozicijų <...> [14].*

Druskininkų miesto muziejaus misija - kaupti, saugoti, eksponuoti, tirti, restauruoti ir propaguoti su Druskininkais susietus istorijos paminklus, kultūros palikimą, meno kūrinius, savo kultūrine bei moksline veikla nuolat telkti miesto bendruomenę.

Misijai įgyvendinti Druskininkų miesto muziejus savo statute formuluoja tikslus:

<...> *1. įsigyja, tiria, sistemina muziejinę bei istorinę vertę turinčius eksponatus, formuoja muziejaus rinkinius, atitinkančius Muziejaus profilį bei fondo rinkinių komplektavimo kryptis;*

2. užtikrina sukauptų vertybių apskaitą, tinkamas saugojimo sąlygas ir apsaugą, jų konservavimą bei restauravimą;

3. rengia sukauptų rinkinių pagrindu ekspozicijas ir parodas, publikuoja tyrinėjimų rezultatus, rengia, leidžia miestą ir Muziejų populiariančius leidinius;

4. priima ir saugo laikinai perduotus eksponatus;

5. bendradarbiauja su švietimo įstaigomis ir rengia muziejines moksleivių švietimo programas;

6. kultūrinės Muziejaus programas vykdo kartu su kitomis organizacijomis, menininkais ir kolektyvais;

7. rengia paskaitas, seminarus, konferencijas ir oficialius miesto renginius;

8. atlieka kitas teisės aktuose numatytas funkcijas <...> (5 priedas).

Muziejaus misijos sklaida matuojama muziejaus veiklos rezultatais:

1. Rinkinio formavimo strategija:

- a) kokiems eksponatams teikiamas prioritetas;
- b) kokios eksponatų kolekcionavimo technikos yra taikomos muziejuje.

2. Rinkinio viešinimo būdais:

- a) muziejaus rinkinio interpretacija - ekspozicija;
- b) rinkinio duomenų bazės prieinamumo forma: interaktyvi, fizinė;
- c) muziejaus publikuojami straipsniai;
- d) bendradarbiavimas su mokslo tiriamosiomis institucijomis, jų atliekami moksliniai tyrimai;
- e) rengiamos konferencijos, kiti muziejų pristatantys renginiai;
- f) kuriamos edukacinės programos;
- g) muziejaus interneto svetainė;
- h) spausdinami reklaminiai leidiniai.

3. Grįžtamuoju ryšiu:

a) suaktyvėjusi bendruomenės kraštotyrininkų veikla, bendruomenės sutelktumas bendruomenės nario - muziejaus lankytojo savivertės ir savirealizacijos didėjimas – tobulesnis žmogus:

- atsiminimų rašymas,
- domėjimasis savo šeimos istorija, genealogijos medžių sudarymas,
- straipsniai vietinėje spaudoje,
- intensyvesnis eksponatų kaupimas;

b) muziejaus teigiamo įvaizdžio formavimas (atsiliepimai spaudoje, interneto svetainėje).

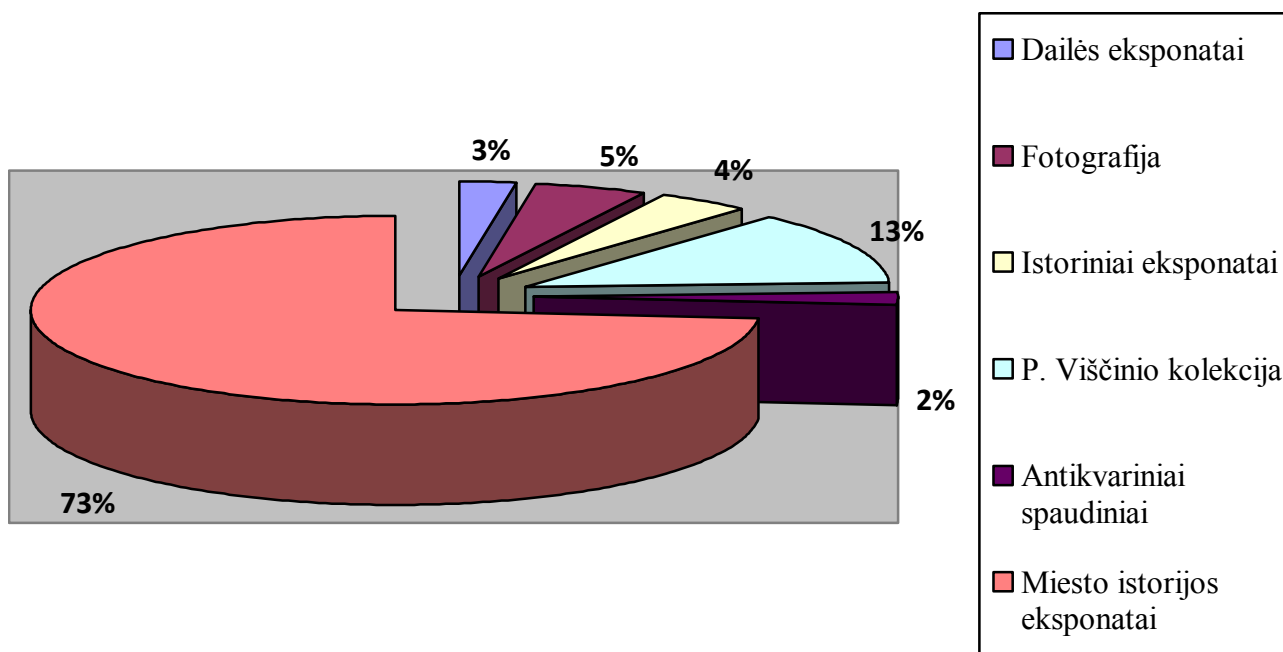
Druskininkų miesto muziejus turi užsibrėžęs konkretų rinkinių komplektavimo prioritetą: rinkti su Druskininkais susietus istorijos paminklus, kultūros palikimą, meno kūrinius. Tam taiko aktyvaus kolekcionavimo technikas: pirkimą, ekspedicijas, skolinimąsi. Įstaigos biudžete yra numatytos lėšos eksponatų ir leidinių įsigijimui. Muziejus seka naujausių spaudinių, susijusių su Druskininkais leidybą. Taip kaupiamas ne tik antikvarinių Druskininkų daiktų rinkinys, bet ir formuojama kuo išsamesnė ir šiandienos Druskininkų „liudytojų“ kolekcija.

Druskininkų miesto muziejaus rinkinių charakteristika

2009 m. duomenimis Druskininkų miesto muziejuje saugoma 2714 eksponatų, iš jų

pagrindinio fondo - 1815 eksponatų (11 paveikslas). Per 2009 m. metus buvo įsigytas 121 eksponatas, iš kurių 73 pagrindinio fondo ir 48 pagalbinių fondo: senieji Druskininkų vaizdų atvirukai, žurnalai ir knygos, antikvariniai buities daiktai, šiandienos Druskininkų vaizdų atvirukai, mineralinio vandens gertuvės ir kt. Gausiausiai surinktas „M“ (miesto istorijos eksponatai) rinkinys - 1335 eksponatai, kituose: „D“ (dailė) – 47, „F“ (fotografija) – 90 nuotraukų, „I“ (istoriniai eksponatai) - 73, „PV“ (Petro Viščinio kolekcija) – 230, „MB“ (antikvarinės knygos) – 40 leidinių.

11 paveikslas. Druskininkų miesto muziejaus pagrindinio rinkinio charakteristika

Iš Druskininkų miesto muziejaus saugomų Druskininkų istorijos ikonografinės medžiagos išsiskiria XIX a. pab. – XX a. I p. Druskininkų atvirukų rinkinys. Šiuo metu jame sukaupta 795 Druskininkų vaizdai. Muziejus savo veiklos programoje yra numatęs atskira knyga išleisti XIX a. pab. – XX a. I p. Druskininkų vaizdų atvirukus. <...> *Ikonografinė medžiaga, vizualiai patvirtinanti seniai užmirštus faktus, įgauna išskirtinę vertę, tyrinėjant istorinę šalies praeitį ir kultūrinę paveldą. Todėl reta istorinė knyga ar straipsnis išsiverčia be grafikos ir tapybos vaizdų, portretų, piešinių, atvirukų ar fotografijų* <...> [43]. Šis leidinys papildytų Lietuvos atvirukų istoriją bei būtų puikus ikonografinis Druskininkų dokumentas, įrodantis Druskininkų, kaip seniausio kurorto Lietuvoje, statusą. <...> *Atvirukas kaip spaudinys arba ikonografinė medžiaga turi ir dokumentinį, ir meninį, ir komunikacinį – emocinį poveikio pobūdį. Jis, kaip ir fotografija, savo vaizdu fiksuoja laikotarpį: statinius, žmonių moralinius santykius, o korespondencijos būdu sužadina siuntėjo prisiminimą, tam tikrą emocinį tarpusavio ryšio jausmą* <...> [44]. Atvirukų rinkinyje atsispindi net du (carinis ir tarpukario) Druskininkų istorijos periodai. Užfiksuota vertinga vaizdinė informacija – dažnai tebūna

vienintelė istorinė medžiaga architektūrinio paveldo atstatymui. Atvirukas tampa rimtu archyvinio dokumentu ir paveldo specialistams, bet ir asmenims, norintiems atkurti istoriją, suteikti savo valdomam, ar gyvenamam objektui „reikšmės“, kurią objektui dovanoja praeitis. <...> *Šiais laikais vis daugiau firmų savo logotipuose nurodo įkūrimo datą, kas rinkodaroje vertinama kaip kokybės rodiklis* <...> [12]. Muziejus tampa vieta, kurioje ieškoma vertės, pamatuotos amžiais, liudijimų.

Druskininkų miesto muziejus taiko rinkinių viešinimo beveik visus būdus, išskyrus rinkinio duomenų bazės interaktyvią prieigą (11 lentelė).

11 lentelė. Druskininkų miesto muziejaus misijos sklaidos analizė

Rinkinio formavimo strategija				Rinkinio viešinimo būdais						Grįžtamuju ryšiu	
Ekspонатų atrankos prioritetas		Ekspонатų kolekcionavimo technikos		Ekspozicijos	Muziejaus straipsniai, reklaminiai leidiniai	Ryšys su mokslo tiriamosiomis institucijomis	Edukacinė veikla	Rinkinio prieinamumo prieiga		Kraštotyriminkų draugijos, kraštotyriminė veikla, bendruomenės sutelktumas	Atsiliepimai apie muziejų
Konkretus	Nekonkretus	Aktyvi	Pasyvi					Interaktyvi	Fizinė		
+		+		+	+	+	+	-	+	+	+

Druskininkų miesto muziejuje ekspozicijos

Pirmieji Druskininkų gydytojai. Pristatomi XIX a. pabaigos leidiniai apie Druskininkus, unikali Vilniaus universiteto Rankraščių skyriaus fondų medžiaga, susijusi su pirmųjų kurorto gydytojų (A.Renjė, K.Volfgango, J.Pileckio, K.Chonskio ir kt.) veikla: jų rankraščiai, spaudiniai, knygų fragmentai, gydytojų portretai. Supažindinama su tuo metu gydymui taikytomis procedūromis, dietomis, kumyso gamyba Druskininkuose, kitais medikų nurodymais ligoniams. Čia eksponuojami Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos muziejaus paskolinti XIX a. mediko darbo įrankiai bei farmaciniai prietaisai. 2008 m. įrengtas XX a. pr. gydomųjų procedūrų kabineto kampelis.

XIX a. Druskininkų pramogų kampelis. XIX a. Druskininkai garsėjo ne tik savo gydomaisiais šaltiniais, bet ir sezono metu - pramogų gausa bei įvairove. Kaip į vieną iš populiariausių carinės Rusijos kurortų, į Druskininkus, gydytis važiuodavo to meto šviesuomenė bei aristokratija. XIX a. Druskininkų gydytojų medicininėse pastabose be dietų, draudžiamų maisto bei gėrimų sąrašų yra ir dar vienas – žalingų pramogų sąrašas. Eksponuojama: XIX a. teatrų, cirko, koncertų, vykusių Druskininkuose, afišos, kortų stalėlis, muzikinė mechaninė dėžutė, XIX a. baldai, aprangos aksesuarai.

Tarpukario Druskininkai. Ekspozicija pasakoja apie 1920-1939 m. Druskininkus ir

apsilankiusius miesto svečius, Lenkijos maršalą J.Pilsudskį, tuo metu gydytojos Eugenijos Levickos įkurtą Gydyimo saule, oru ir judėjimu parką. Pristatomi to laikmečio autentiški daiktai, moteriškos skrybėlaitės, papuošalai, rankinės, suvenyrinės dėžutės - to meto Druskininkų suvenyrai, fotografijos, atvirukai, veikusių viešbučių, vilų reklamos, įkurtas mini restorano kampelis.

Druskininkai senuose žemėlapiuose ir dokumentuose. Eksponuojama įdomiausia Druskininkų steigimo ir vystymo dokumentinė, ikonografinė ir kartografinė medžiaga, kopijuota Lietuvos archyvuose bei muziejuose. Čia taip pat eksponuojami Lietuvos dailės muziejaus paskolinti Kanuto Rusecko (1800-1860), Alfredo Riomerio darbai bei nežinomo XIX a. Lietuvos dailininko „Stanislovo Augusto Poniatovskio“ portretas. Autoriai buvo pasirinkti kaip XIX a. Druskininkus piešę dailininkai (kartu su paveikslų originalais eksponuojami ir Lietuvos mokslų akademijoje kopijuoti: A. Riomerio piešinių albumo iš kelionės į Druskininkus bei K. Rusecko 1837 m. pieštų statomų Druskininkų, vaizdai). 2005 m. ekspozicija papildyta svarbiu Druskininkų istorijai dokumentu - 1788 m. Stanislovo Augusto Poniatovskio raštu, įpareigojančiu pranešti apie Karalystės druskingas vietas ir šaltinius.

Lietuvos išeivijos dailininkų paveikslų ekspozicija iš P. Viščinio kolekcijos. Eksponuojami A. Galdiko, V. Vizgirdos, R. Viesulo, A. Tamošaičio, V. Igno, V. K. Jonyno, K. Žoromskio, Č. Janušo, A. Tamošaitienės, V. Krištolaitytės ir kitų išeivių iš Lietuvos darbai. Šioje patalpoje įrengta muziejaus biblioteka – skaitykla.

XIX a. Druskininkų kurortininkai. Ekspozicija įrengta muziejaus sraigtinėje laiptinėje. Joje pristatomos 1854 m. Vasiljaus von Rothkircho iliustracijos iš caro cenzūros uždrausto dėl pernelyg kandaus požiūrio į aukštuomenės „sveikatinimąsi“ rankraščio „Užrašai apie Druskininkus“. Paveikslėliai demonstruoja tūmetinių Druskininkų svečių pramogas (kortavimą, lošimus, šokius, teatrą, pletkus, pernelyg didelį dabinimąsi, kurortinius meilės romanus), taip atskleisdami visuomenės ydas ir tikruosius „gydymosi“ tikslus.

Druskininkų istorijos lokalinių tyrimų, kraštotyros skatinimas

Druskininkų miesto muziejaus surengtos 6 Druskininkų istorijos lokalinių tyrimų konferencijos arba seminarai kartu su Lietuvos mokslo tiriamosiomis institucijomis (Lietuvos istorijos institutu, Lietuvos geologijos institutu, Kauno technologijos universitetu, Vilniaus universitetu) bei Lietuvos, Baltarusijos, Lenkijos archyvais (Lietuvos centriniu valstybės archyvu, Lietuvos valstybės istorijos archyvu, Lietuvos literatūros ir meno archyvu, Baltarusijos nacionaliniu istorijos archyvu Gardine, Mechaninės dokumentacijos archyvu Varšuvoje, Balstogės istorijos archyvu ir kt.) skatina Druskininkų lokalinių istorijos tyrimų knygų leidybą (2003 m. Druskininkų miesto muziejaus iniciatyva buvo išleista R. Griškaitės knyga „Mineralinis miestelis arba kurortinės kultūros pradžia Lietuvoje“). Konferencijų medžiaga saugoma ir tradicine, ir skaitmenine laikmena

Druskininkų miesto muziejuje:

Jono Drungilo (Lietuvis istorijos institutas) pranešimai: Druskininkų miestelio pradžios problema (XVI a. II p.), „Kurortinio miestelio ištakos: Druskininkai XVIII a.);

Redos Griškaitės (Lietuvis istorijos institutas) pranešimas „Carl von Schmithas ir Druskininkų kurorto pradžia“;

Jono Bučo (Kauno technologijos universitetas) - „Tarpukario Druskininkų urbanistikos ir architektūros paveldas istorijos kontekste“;

Vidos Kniūraitės (Kauno technologijos universitetas) – „Ekonominė ir kultūrinė Lietuvos raida tarpukariu“;

R.Goriačevos (Baltarusijos nacionalinis istorijos archyvas Gardine) – „Druskininkų mineraliniai vandenys. Praeities puslapiai.“;

Z.Jędrychowski (teatro kritikas ir žurnalo „Notatnik Teatralny“ darbuotojas) – „Druskininkų afišos Baltarusijos nacionalinis istorijos archyvas Gardine“;

R.Koženiauskienės (Vilniaus universitetas) - „Jono Čėcioto kūrybos, politinės ir visuomeninės veiklos palikimas“;

Jonas Satkūnas (Lietuvos geologijos tarnyba) – „Druskininkų apylinkių geotopų katalogas ir žemėlapis“;

Gediminas Motuza (Vilniaus universitetas) – „Unikalūs geologinės praeities pėdsakai Druskininkų apylinkėse“.

Su visais konferencijų pranešimais galima susipažinti Muziejaus skaitykloje.

Druskininkų miesto muziejus **remia kraštotyrinę veiklą**, pvz. 2004 m. finansiškai parėmė Vytauto Valentukevičiaus knygą „Druskininkų raidos chronologija“, konsultavo ir ikonografinę Druskininkų medžiaga bei skaitmeninimo paslauga rėmė Stasės Radzevičienės prisiminimų knygą „Sakmės tėviškės šaltinių“ apie kitame Druskininkų krante buvusį Jonapolės dvarą ir kaimą.

Druskininkų miesto muziejaus edukacinė veikla

Druskininkų miesto muziejuje edukacinės programos yra istorijos pamokų tipo ir skirtos Druskininkų moksleiviams susipažinti su miesto praeitimi ir tradicijomis. Edukacinį muziejaus pobūdį lemia ekspozicija. Druskininkų miesto muziejaus rinkiniai ir ekspozicijos nėra ta medžiaga, su kuria būtų galima atlikti įvairių amatų, etnografinių tradicinių buitės darbų demonstravimo. Tai – muziejus, pristatantis kurorto istorijos, kultūros fenomenus ir jo rinkiniai susiję su šia vieta.

Specialiai Druskininkų mokyklų moksleiviams sukurta edukacinė programa „Druskininkai – mano miestas“, supažindinanti su kurorto istorija. Ši programa 2008-2009 m. buvo finansuojama Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Ilgalaikės pilietinio ir tautinio ugdymo programos lėšomis. Sukurtos 8 temos skirtingo amžiaus grupių mokiniams:

- 1- 4 klasėms - „Sūručio pasaka“ ir „Pušynų apsuptyje“;
- 5 - 8 klasėms - „Ekskursija po...“; „Atostogauti smagu“; „Praeities aidai“;
- 9 -12 klasėms - „Mineralinis miestelis“; „Sustok, akimirka!“; „Vasarotojai Druskininkuose“.

Druskininkų istorijos pamoka padalinta į dvi dalis: teorinę ir praktinę. Teorinės dalies metu vaikams pristatoma ekspozicija, pabrėžiami tam tikri kurorto istorijos faktai, II dalyje rodoma paruošta skaidrių programa su užduotimis iš ką tik išklaudytos medžiagos.

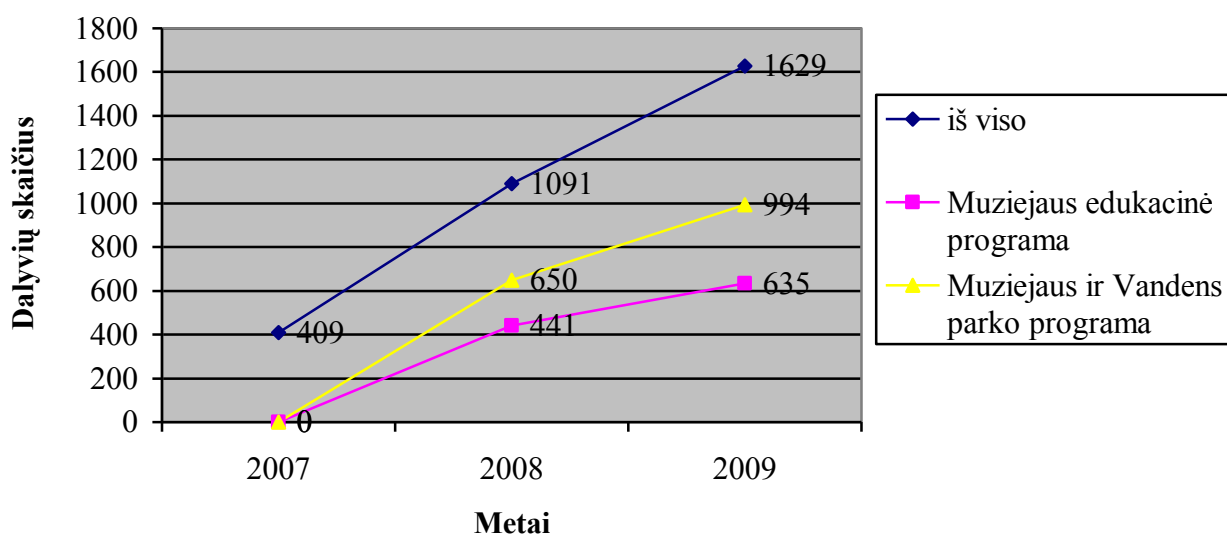
Temų įgyvendinimo metodai: gausiai ekspozicijų ir rinkinių medžiaga iliustruotos paskaitos; galimybė paliesti autentišką medžiagą praktinių užsiėmimų metu; skaidrių ciklai; garso ir vaizdo paskaitos; piešimas, konstravimas; praktiniai užsiėmimai ekspozicijoje; viktorinos – konkursai; kryžiažodžių sprendimas.

Druskininkų miesto muziejus edukaciniams užsiėmimams kuria ir metodines priemones: 2008 m. išleido Druskininkų senųjų vaizdų dėlionės, kurios surenkamos praktinių užsiėmimų metu; 2009 m. - užduočių leidinį „Druskininkų istorijos sąsiuvinis“.

2008 m. dalyvavo 416 mokinių ir 25 suaugusieji; 2009 m. – 595 mokiniai ir 40 saugusiųjų (buvo numatoma 300 dalyvių kasmet).

Kita edukacinė programa „Tavo pamokos Druskininkuose“ skirta Lietuvos ir Lenkijos moksleiviams. Druskininkų miesto muziejus 2008 m. pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Druskininkų vandens parku, pagal kurią moksleiviai už specialią kainą aplanko Druskininkų vandens parką bei Druskininkų miesto muziejų. Pagal šią programą apsilankė: 2008 m. – 650 moksleivių ir 2009 m. – 994 moksleiviai (12 paveikslas)

12 paveikslas. Druskininkų miesto muziejaus edukacinių programų dalyvių skaičiaus dinamika

Druskininkų istorijos tezauro resursai

Muziejaus bibliotekoje saugomos Druskininkų bibliografijos:

1. Bibliografija Druskienik. (Od roku 1837 do 1908). – „Ondyna“, 1929, sąs.3, p.15-16 - 40 pavadinimų.
2. Druskininkų kurortas. Bibliografinė rodyklė, Vilniaus valstybinis V.Kapsuko vardo universitetas Mokslinės bibliotekos bibliografijos skyrius, P.Matkevičius, J.Kazlauskaitė, Vilnius:1965 m. – 311 pavadinimų.
3. Druskininkai – seniausias Respublikos kurortas: bibliografinė rodyklė, A.Petrauskas, Druskininkų kurortas bazinės sanatorijos „Draugystė“ biblioteka, Druskininkai, 1967 m. – 253 pavadinimai.
4. Druskininkų miestas (2306-2393), sudarė Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija, In Kraštotyros darbų katalogas, V dalis , Vilnius, 1985, p.125-130.

Turimus Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos tezauro resursus būtų galima klasifikuoti (12 lentelė):

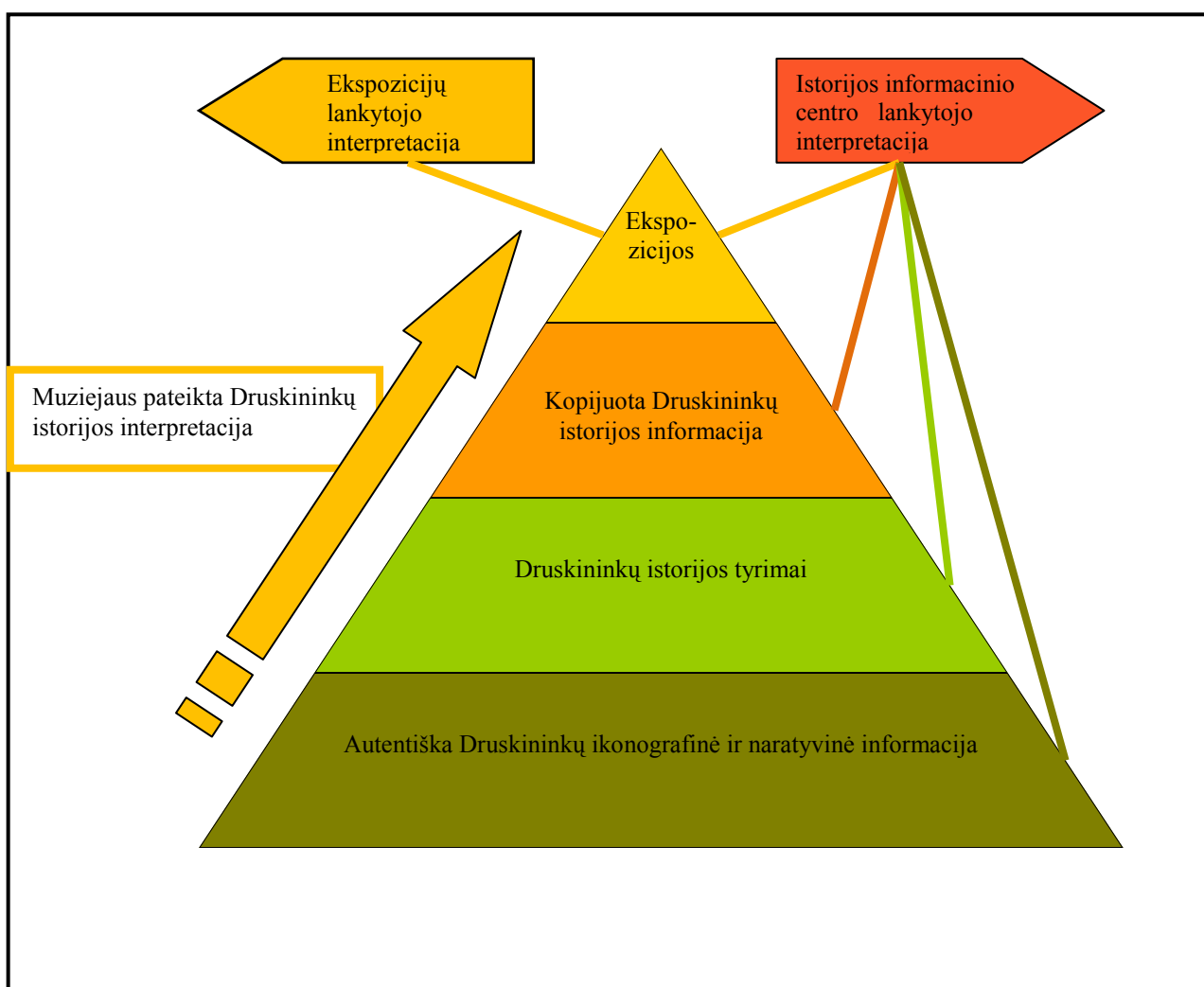
1. unikali autentiška (ir prigimtimi, ir forma) Druskininkų ikonografija ir tekstinė informacija (atvirukai, litografijos, fotografijos; knygos, leidiniai, periodika, smulkieji spausdinti bei rankraštiniai popieriniai eksponatai, pvz. procedūrų talonas ar XIX a. druskininkiečių laišakai);
2. unikalius autentiškus Druskininkų buitines daiktus ir suvenyrus, gydymo priemones;
3. tradicinės ir skaitmeninės laikmenos kopijuotą iš kitų atminties institucijų, kolekcininkų ar pavienių asmenų Druskininkų istorijos vaizdinę ir dokumentinę informaciją (archyvų dokumentų, fotografijų, planų, plakatų, afišų, leidinių kopijos, kino dokumentika, garso įrašai);
4. Druskininkų istorijos tyrimai (kraštotyros darbai, mokslininkų veikalai, konferencijų pranešimai, Druskininkų bibliografinės rodyklės);
6. Ekspozicijos – Druskininkų istorijos chronologija iki Antrojo pasaulinio karo.

12 lentelė. Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos tezauro resursų klasifikacija

Unikalūs Druskininkų eksponatai		Kopijuota Druskininkų istorijos informacija		Druskininkų istorijos tyrimai		
Spaudiniai	Daiktai	Tradicinė laikmena	Skaitmeninė laikmena	Lokalūs istorijos tyrimai	Mokslininkų leidiniai	Kraštotyros darbai
XIX a. – XX a. I pusės atvirukai, fotografijos, litografijos, knygos ir kt.	Buities: mineralinio vandens buteliai, farmaciniai gaminiai ir kt.	Popierinės kopijos: teatrų afišos, skelbimai, plakatai, žemėlapiai	Kompaktinės plokštelės – Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos archyvų, Vilniaus universiteto, Lietuvos mokslų akademijos, kitų muziejų produkcija	J.Drungilo, R.Griškaitės, V.Vaitkevičiaus, R. Goriačevos ir kt. pranešimai	Redos Griškaitė, E. Gineitienė	J.Jančiausko, V.Valentukevičiaus, S.Radzevičienės, A. Steponavičiaus

Muziejaus misijos efektyvus valdymas tiesiogiai susijęs su muziejaus turimo tezauro resursų valdymu - kiek muziejaus disponuojama informacija yra prieinama muziejaus lankytojui. 11 paveiksle parodytas grafinis Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacijos ryšys su lankytoju: aukščiausia piramidės dalis rodo, kokią Druskininkų istorijos informaciją gauna muziejaus ekspozicijos lankytojas, kitoje pusėje – ką jis galėtų gauti išsteigus Druskininkų istorijos informacijos centrą. Ekspozicijos lankytojo Druskininkų istorijos informacija yra apribota Druskininkų miesto muziejaus pateikta Druskininkų istorijos interpretacija, o Druskininkų istorijos centro lankytojo Druskininkų istorijos informacija individualiai atsirinkta ir susikurta Druskininkų istorijos interpretacija tam tikra tema (13 paveikslas).

13 paveikslas. Druskininkų miesto muziejaus istorijos informacijos ryšys su lankytoju

Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos misiją įgyvendina šiais aspektais:

1. Intensyviai ir aktyviai ieško, kaupia Druskininkų istorijos eksponatų;
2. Skatina mokslininkų Druskininkų lokalinės istorijos tyrimus, kraštotyrinę veiklą;

3. Tradicinėmis laikmenomis saugo mokslininkų, kraštotyrininkų darbus Druskininkų tema;
4. Bendradarbiauja su Druskininkų švietimo įstaigomis, pristatydamas edukacines programas moksleiviams;
5. Druskininkų informacijos sklaidai taiko tradicines priemones, nėra sukūręs interaktyvios prieigos prie Druskininkų istorijos informacijos valdomų resursų. Tai išspręstą įsteigtas struktūrinis muziejaus padalinys – Druskininkų istorijos informacinis centras.

3. PROJEKTAS „DRUSKININKŲ MIESTO MUZIEJAUS DRUSKININKŲ ISTORIJOS INFORMACINIS CENTRAS“

3.1. Druskininkų miesto muziejaus apibūdinimas

Muziejaus statusas, pavaldumas

Druskininkų miesto muziejus - Druskininkų savivaldybės biudžetinė įstaiga, įregistruota Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registre 1999 m. gegužės 26 d., kodas 188205689, turintis antspaudą su savo pavadinimu, sąskaitas banke. Muziejaus buveinė - M. K. Čiurlionio g. 59, 66164 Druskininkai.

Muziejus turi savo logotipą, patvirtintą Lietuvos Respublikos valstybinio patentų biuro (14 paveikslas).

Druskininkų savivaldybės tarybos 2008 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. T1-325 patvirtintas Muziejaus statusas.

14 paveikslas. Muziejaus logotipas

Druskininkų miesto muziejus savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Lietuvos Respublikos muziejų įstatymu, kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos teisės aktais, Druskininkų savivaldybės tarybos ir administracijos teisės aktais, Druskininkų miesto muziejaus statutu, patvirtintu Druskininkų savivaldybės tarybos 2008 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. T1-325 „Dėl Druskininkų miesto muziejaus statuto naujos redakcijos patvirtinimo“

Muziejaus personalas

Muziejuje patvirtinti 4 etatai: direktorius - 1 etatas; vyriausiasis rinkinių (fondų) saugotojas - 1 etatas; vyriausiasis finansininkas - 1 etatas; muziejininkas - 1 etatas. 3 darbuotojai turi aukštąjį išsilavinimą, 1 - aukštesnįjį išsilavinimą.

Direktorius organizuoja visą muziejaus veiklą ir atsako už ją.

Vyriausiasis rinkinių (fondų) saugotojas atsako už rinkinių apskaitą ir saugojimą bei rinkinių apskaitos dokumentų tvarkymą ir saugojimą.

Vyriausiasis finansininkas organizuoja įmonės ūkinės ir finansinės veiklos buhalterinę apskaitą ir kontroliuoja ekonomišką materialinių, darbo ir finansų resursų naudojimą bei įmonės nuosavybės saugumą.

Muziejininkas veda ekskursijas, edukacinius užsiėmimus, aptarnauja lankytojus bei atsako už muziejaus dokumentų tvarkymą ir saugojimą.

Muziejaus turtas ir lėšos

Muziejus finansuojamas iš Druskininkų savivaldybės biudžeto pagal Tarybos patvirtintą sąmatą.

Muziejaus turtą sudaro:

1. ilgalaikis materialusis (pastatai, patalpos, kitas turtas) ir nematerialusis turtas, trumpalaikis turtas, atsargos, finansiniai ištekliai ir kitas su Muziejaus veikla susijęs turtas. Muziejus šį turtą valdo patikėjimo teise, naudojasi juo neatlygintinai, jį tausoja ir saugo;

2. muziejinės vertybės, kurių apskaitą, saugojimą, restauravimo ir naudojimo tvarką bei saugojimo sąlygas reglamentuoja Instrukcija ir kiti teisės aktai.

Muziejaus lėšas sudaro:

1. Steigėjo asignavimai;
2. tikslinės subsidijos;
3. lėšos, gautos už mokamas paslaugas ir nuomą;
4. fizinių ir juridinių asmenų parama;
5. kitos teisėtai įgytos lėšos.

Muziejaus finansinės veiklos kontrolę vykdo Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba ir kitos valstybinės institucijos ar įstaigos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Druskininkų miesto muziejaus pastatas – kultūros paveldo objektas *vila Linksma*

Druskininkų miesto muziejus yra įkurtas reprezentaciniame XX a. pradžios pastate, viloje „Linksma“, gražiame architektūros paminkle ant Druskonio ežero kranto, miesto centre. Vilos ir aplinkos dėmė žavi gyventojus bei kurorto svečius, dėl to ši vieta yra dažniausiai fotografuojama Druskininkuose. Muziejaus pastatą galima vadinti Druskininkų vizitine kortele. Kadangi Vila Linksma yra LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registro objektas, teisinė paminklosauginė aplinka yra ypatingai palanki ir svarbi vykdant vilos infrastruktūros gerinimo projektus. Muziejuje įrengtos ekspozicijos, vyksta renginiai, parodos, kamerinės muzikos koncertai, skaitomos paskaitos; kurortinio sezono metu muziejaus terasoje vyksta tradiciniai koncertai „Vasaros serenados“ (iš tarptautinio festivalio „Druskininkų vasara su M.K.Čiurlioniu“) ir kiti miesto renginiai. Didėjant turistiniams srautams ir atsiradus visapusiškų pramogų bei kokybiškų paslaugų poreikiui, vila „Linksma“ tampa nauju, patraukliu turizmo ir kultūros traukos objektu kurorte. Yra paruošti muziejaus aplinkos sutvarkymo bei pastato vidaus rekonstrukcijos techniniai projektai. Maksimaliai išnaudojus strategiškai palankią Druskininkų vietą ir jau turimą miesto infrastruktūrą, bus tinkamai sutvarkyta aplink vilą „Linksma“ esanti erdvė. Rekonstravus vilos „Linksma“ pastatą pagal šiuolaikinius techninius ir protokolinius reikalavimus, muziejaus patalpose bus sukurtas modernus istorijos ir kultūros centras, pritaikytas aukščiausiojo lygio susitikimų, konferencijų, seminarų bei kitų renginių organizavimui.

Muziejaus veiklos koncepcija, strategijos, perspektyvos

Druskininkų miesto muziejus 2001 m., pradiniame veiklos ir rinkinių formavimo etape, yra parengęs „Druskininkų miesto muziejaus koncepciją“ (patvirtinta Druskininkų savivaldybės tarybos 2001 m. sprendimu Nr. 498 (5 priedas). Šiame dokumente be pagrindinės muziejinės veiklos

numatomas ir platus spekytas kitų veiklų:

- keičiamų parodų eksponavimas;

- skaityklos – mediatekos, kurioje būtų kaupiami leidiniai apie Druskininkus ir druskininkiečius įvairiomis laikmenomis (laikraščiai, Leidiniai, žurnalai, knygos, kompaktinės plokštelės, kitos elektroninės formos), plėtra;

- reprezentacinė funkcija (aukšto rango svečių priėmimas, miesto Garbės knygos saugojimas);

- leidybinė veikla;

- koncertų ir konferencijų organizavimas;

- edukacinis darbas su vaikais ir jaunimu;

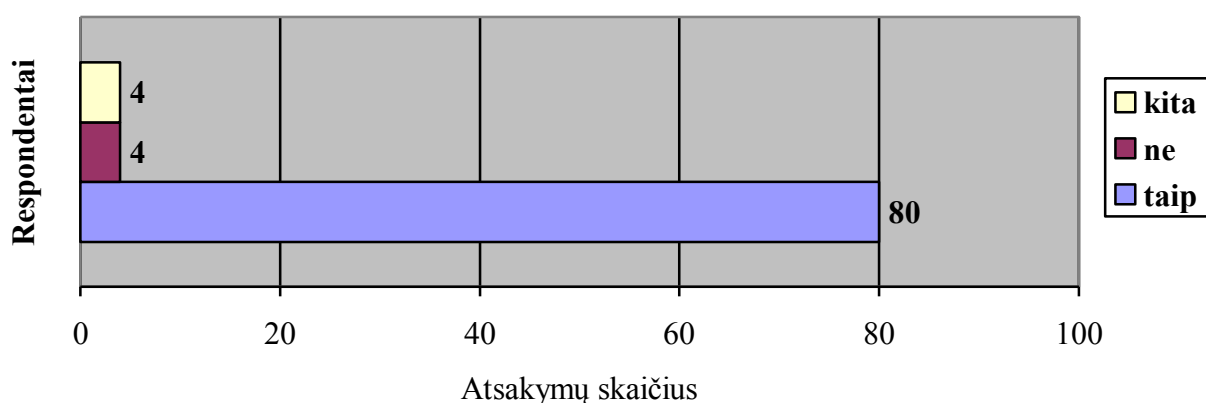
- šalia bilietų kasos – nedidelis antikvariatas, sendaikčių parduotuvėlė;

- retro stiliaus kavinė pusrūsyje (su lauko kavine terasoje).

Druskininkų miesto muziejaus koncepcijoje užsibrėžtas tikslas (skaityklos – mediatekos, kurioje būtų kaupiami leidiniai apie Druskininkus ir druskininkiečius įvairiomis laikmenomis (laikraščiai, leidiniai, žurnalai, knygos, kompaktinės plokštelės, kitos elektroninės formos), plėtra), formaliai galima sakyti yra įgyvendintas, nors ir su sudėtinga informacijos paieškos ir prieinamumo (tik fizine) procedūra. Išaugę šiandienos žinių visuomenės poreikiai, Muziejuje sukauptas gausus Druskininkų istorijos eksponatų rinkinys bei išaugęs Druskininkų kurorto populiarumas kelia naujus iššūkius Druskininkų istorijos informacijos poreikiui bei sklaidai.

Pagal atliktą Muziejaus lankytojų, miesto gyventojų ir svečių anketinę apklausą²⁶ yra pritariama nuomonei, kad Druskininkų istorijos informacinis centras yra reikalingas (15 paveikslas).

15 paveikslas. Druskininkų istorijos informacijos poreikis. Respondentų nuomonė

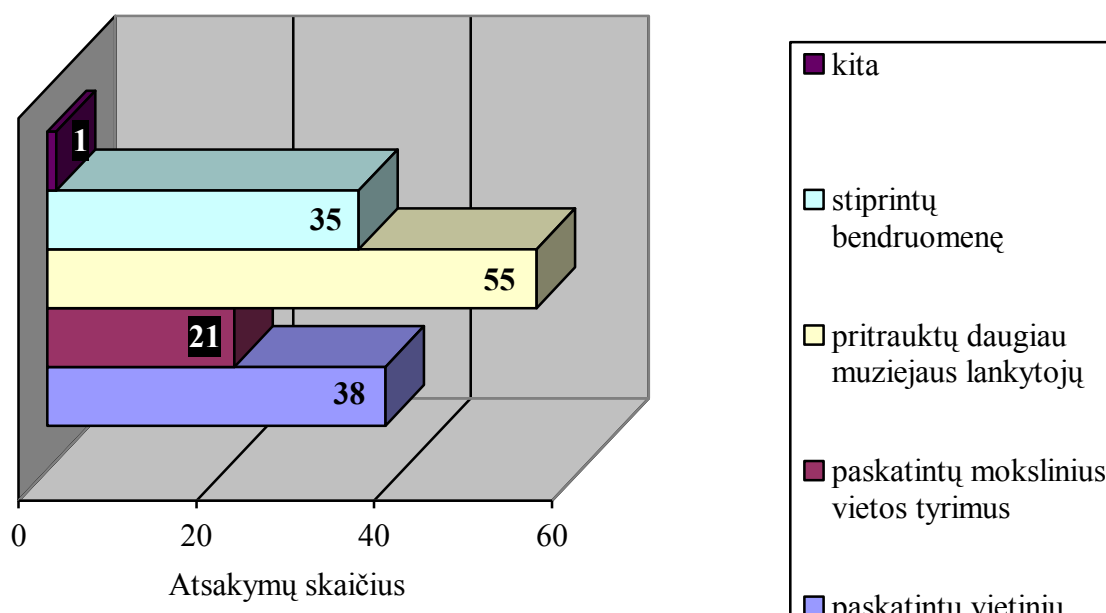

Į klausimą net 80 respondentų į klausimą atsakė teigiamai. Tą patvirtinta ir respondentų prie teigiamo atsakymo prirašyti sakiniai, pvz.: <...> *tai – miesto prestižo reikalas* <...> , <...> *toks centras būtina* <...> ir pan.

²⁶ Anketinės apklausos organizavimas ir bendras respondent apibūdinimas pateiktas darbo 2.1. dalyje „Druskininkų istorijos informacijos poreikio bendrieji bruožai“ (p.33-34), - autorės pastaba.

Druskininkų istorijos informacinio centro įsteigimo veiklos rezultatui matuoti buvo pasiūlytas teiginys: „Druskininkų miesto muziejuje įsteigtas Druskininkų istorijos informacinis centras...“, kurį reikėjo pabaigti vienu ar keliais atsakymo variantais, arba pasiūlyti savo variantą. Didžiausią naudą – „pritrauktų daugiau lankytojų“ - respondentai nurodė pačiam Druskininkų miesto muziejui. Kiti atsakymų variantai pasiskirstė panašiu procentu, kiek daugiau pasirinko variantą: „paskatintų vietinių moksleivių domėjimąsi miesto istorija“. Gauti rezultatai parodo, kad visuomenė mato tiesioginę naudą ne tik Muziejui, bet ir bendruomenei (16 paveikslas).

16 paveikslas. Respondentų nuomonė apie Druskininkų istorijos informacinio centro reikšmę

Paklausti, ar sutinka su teiginiu: „kuo daugiau bus viešai prieinamos istorinės informacijos apie Druskininkus, tuo bus didesnė reklama miestui“, net 91 respondentas atsakė teigiamai.

Vieną iš svarbiausių Druskininkų miesto muziejaus veiklos galimybių interviu metu įvardijo Druskininkų miesto muziejaus direktorius Gintaras Dumčius. Tai - nesutvarkytos kopijuotos archyvinės Druskininkų istorijos informacijos, gautos iš Lietuvos, Baltarusijos ir Lenkijos archyvų (iš viso 27 kompaktinės plokštelės): <...> *Jiems tirti reikėtų dar vieno žmogaus, kuris galėtų perskaityti rankraščio tekstą rusų, lenkų (bent jau!), o reikėtų ir vokiečių, prancūzų kalbomis, juos surinkti kompiuteriu ir išversti į lietuvių kalbą analizuoti bei įvesti į Druskininkų istorijos informacijos apyvartą. Kol kas muziejuje mes tuo nors ir užsiimame, bet šis darbas atliekamas nesistemiškai, su pertraukomis, nes trūksta darbuotojų svarbiausioms muziejaus veikloms.* Darbo autorės paklaustas, ar problemą galėtų išspręsti specialus Muziejaus padalinys, interviuotojas atsakė teigiamai: *Tikrai pritarčiau tokio centro steigimui muziejuje, tuo labai, kad ir patalpą, skirtą*

panašiai veiklai turime ir nuo pat pirmųjų dienų muziejuje stengiamės, kad kiekvienas lankytojas čia rastų jam rūpimą informaciją, susijusią su Druskininkais.

Suvedus anketinės apklausos, interviu atsakymų rezultatus ir ištyrus Druskininkų miesto muziejaus veiklą, nustatyta Druskininkų miesto muziejaus, kaip pagrindinio Druskininkų istorijos informacijos formuotojo, vidaus situacija, Muziejaus turimas stiprybes ir silpnybes bei galimybes ir grėsmes (13 lentelė).

13 lentelė. SSGG analizė

Stiprybės	Silpnybės
<p>1. Pastatas, kaip kultūros vertybė, - vienas gražiausių miesto reprezentacinių pastatų.</p> <p>2. Patogi dislokacija (pastatas stovi Druskonio ežero šiaurės rytiniame krante, šalia bažnyčios, pačiame miesto centre).</p> <p>3. Muziejuje įrengta vienintelė mieste nuosekli Druskininkų istoriją pristatanti ekspozicija.</p> <p>3. Sukaupta muziejaus kolekcija, iš kurių ~ 3/4 - Druskininkų istorijos eksponatai.</p> <p>4. Suskaitmeninta 850 eksponatų, iš jų – 400 Druskininkų atvirukų.</p> <p>4. Aktyvi edukacinė veikla (paruoštos 5 teminės Druskininkų istorijos pamokos, 2 temos – moksleiviams iš Lietuvos ir Lenkijos).</p> <p>5. Veikia skaitykla su turima lankytojui aptarnauti technine įranga : televizorius, kompiuteris, internetinė prieiga, skaitytojams skirtos 2 darbo vietos.</p> <p>6. Stipri meno ir kultūros vadyba (per metus įvyksta ~ 40 renginių)</p> <p>6. Muziejuje sudaromos galimybės darbuotojams kelti profesinę kvalifikaciją.</p> <p>7. Miesto valdžios ir bendruomenės suinteresuotumas muziejaus veiklos plėtra.</p>	<p>1. Ekspozicinių patalpų trūkumas.</p> <p>2. Muziejaus fondo saugyklos, archyvo, modernaus katalogo nebuvimas.</p> <p>3. Muziejuje saugoma daug neiširtos Druskininkų istorijos informacijos.</p> <p>4. Trūksta muziejaus interneto svetainės.</p> <p>5. Trūksta interaktyvios skaitmeninės Druskininkų informacijos duomenų bazės.</p> <p>6. Lankytojus aptarnaujančio personalo trūkumas.</p>
Galimybės	Grėsmės
<p>1. Informacijos apie Druskininkus gausinimas, muziejinės kolekcijos kaupimas ir pristatymas visuomenei.</p> <p>2. Moksliskai išanalizuoti kopijuotą archyvinę Druskininkų istorijos informaciją, kurią būtų galima įvesti į Druskininkų istorijos apyvartą.</p> <p>3. Sukurti interaktyvų Druskininkų istorijos sąvadą.</p> <p>3. Turimų rinkinių resursų pagrindu įkurti Druskininkų istorijos informacijos centrą.</p>	<p>1. Dėl personalo trūkumo galimas nekokybiškas lankytojų aptarnavimas.</p> <p>2. Muziejaus interneto svetainės ir interaktyvios skaitmeninės Druskininkų istorijos informacijos duomenų bazės trūkumas apibūdintų Muziejų kaip nešiuolaikišką, „tolimą“ vietos bendruomenei, prastintų Muziejaus įvaizdį.</p> <p>3. Šiuo metu interneto svetainėse skelbiama Druskininkų istorija su moksliskai nepagrįsta informacija leidžia plisti Druskininkų istorijos įvairioms diletantiškoms interpretacijoms, kurios prastina ir kurorto įvaizdį.</p>

Atlikta anketinė respondentų ir eksperto apklausa bei Druskininkų miesto muziejaus SSGG analizė, leidžia teigti: geresnei Druskininkų istorijos informacijos sklaidai reikia sukurti atskirą Druskininkų istorijos informacinį centrą, kuriame galėtų būti vystoma mokslinė tiriamoji veikla, informacijos apie muziejaus aktualijas veikla, veiktų skaitykla ir skaitmeninis dokumentų archyvas, būtų sisteminama Druskininkų istorijos informacija, skaitmeninami Druskininkų istorijos eksponatai, rašoma Druskininkų chronologija, aptarnaujami Centro lankytojai, ruošiamos edukacinės programos bei atnaujinama informacija apie muziejų interneto svetainėje, konsultuojami interesantai.

3.2. Bendras projekto apibūdinimas: tikslas, uždaviniai, tikslinės grupės ir viešinimas

Projekto tikslas – sudaryti geresnes sąlygas Druskininkų istorijos informacijos sklaidai ir valdymui.

Projekto uždaviniai:

1. Įsteigti (juridiškai įteisinti) Druskininkų miesto muziejuje struktūrinį padalinį - Druskininkų istorijos informacinį centrą:

- parengti dokumentus struktūrinio padalinio įsteigimui;
- numatyti projekto finansavimą iš Druskininkų miesto muziejaus biudžeto.

2. Sukomplektuoti būtiną įrangą šio centro veiklai:

- skaitmeninimo ir programinės įrangos įsigijimas;
- specialisto parengimas dirbti šia įranga;
- archyvinės medžiagos kopijų pirkimas ir viešinimo juridinių klausimų sprendimas.

3. Sukurti internetinę svetainę ir duomenų bazę:

- internetinių vardų pirkimas;
- firmos, kuriai bus patikėta Muziejaus interneto svetainės kūrimas, samdymas.

4. Atrinkti, paruošti ir susisteminti Druskininkų istorijos informaciją fizinei ir interaktyviai prieigai.

- sudaryti pilną visų laikų Druskininkų bibliografinę rodyklę, nurodančią ne tik Druskininkų miesto muziejuje, bet ir kitose Druskininkų kultūros įstaigose, kurias galima priskirti prie Druskininkų istorijos formuotojų, kitose atminties institucijose saugomus šaltinius

- sudaryti leidinių kartoteką (abėcėlinį, teminį, personalijų ir t.t.);

- aktyviai bendradarbiauti su muziejais, valstybės ir užsienio archyvais, bibliotekomis, kolekcininkais, rinkti informaciją apie jų saugomus Druskininkų istorijos informacijos šaltinius.

- atrinkti eksponatus skaitmeninimui (pagrindinis kriterijus – Druskininkų informacija, pirmenybę teikiant prastos būklės eksponatams: laikraščiams, senoms blunkančioms fotografijoms, įvairiems

dokumentams bei Druskininkų ikonografinėi informacijai).

- etapais, pagal detalų planą, analizuoti skaitmeninę Druskininkų istorijos informaciją, gautą iš Lietuvos ir užsienio atminties institucijų, jų tyrinėjimus pateikti visuomenei;

- archyvinės medžiagos kopijų pirkimas ir viešinimo juridinių klausimų sprendimas internetinių vardų pirkimas,

- sudaryti Druskininkų istorijos įvykių sąvadą.

- domėtis šių dienų moksliniais, pažintiniais ir reprezentaciniais Druskininkų leidiniais, juos kaupti Druskininkų istorijos informacinio centro bibliotekoje.

- Druskininkų miesto muziejuje saugomo tezauro pagrindu ir Druskininkų istorijos informaciniame centre disponuojama Druskininkų istorijos informacija paruošti edukacines programas moksleiviams.

Tikslinės grupės:

Druskininkų miesto bendruomenė:

- vietos gyventojai, siekiantys tenkinti savo kultūrinius poreikius;

- moksleiviai;

Druskininkų įstaigos.

Druskininkų svečiai, turistai.

Kiti.

Projekto viešinimas

Atsižvelgiant į projekto apimtį, šiam projektui numatomas toks viešinimo planas:

1. Pranešimai spaudai. Tikslas – sudominti vykdomu projektu šalies ir regiono žurnalistus.

2. Informaciniai pranešimai internetiniuose tinklapiuose.

3. Reportažas per Druskininkų regioninę televiziją. Tikslas – informuoti apie projektą Druskininkų savivaldybės gyventojus.

4. Plakatai, lankstinukai, kurie bus platinami Druskininkų savivaldybės švietimo, turizmo, sveikatinimo įstaigose.

5. Druskininkų istorijos informacinio centro iškilmingas atidarymo renginys. Tikslas – įsteigto Centro pristatymas bendruomenei.

3.3. Druskininkų istorijos informacinio centro organizacinė struktūra ir finansavimas

Druskininkų miesto muziejaus statute muziejaus direktoriui yra suteikti įgaliojimai:

1. Organizuoti visą muziejaus veiklą;

2. Teikti Steigėjui tvirtinti perspektyvines veiklos programas;

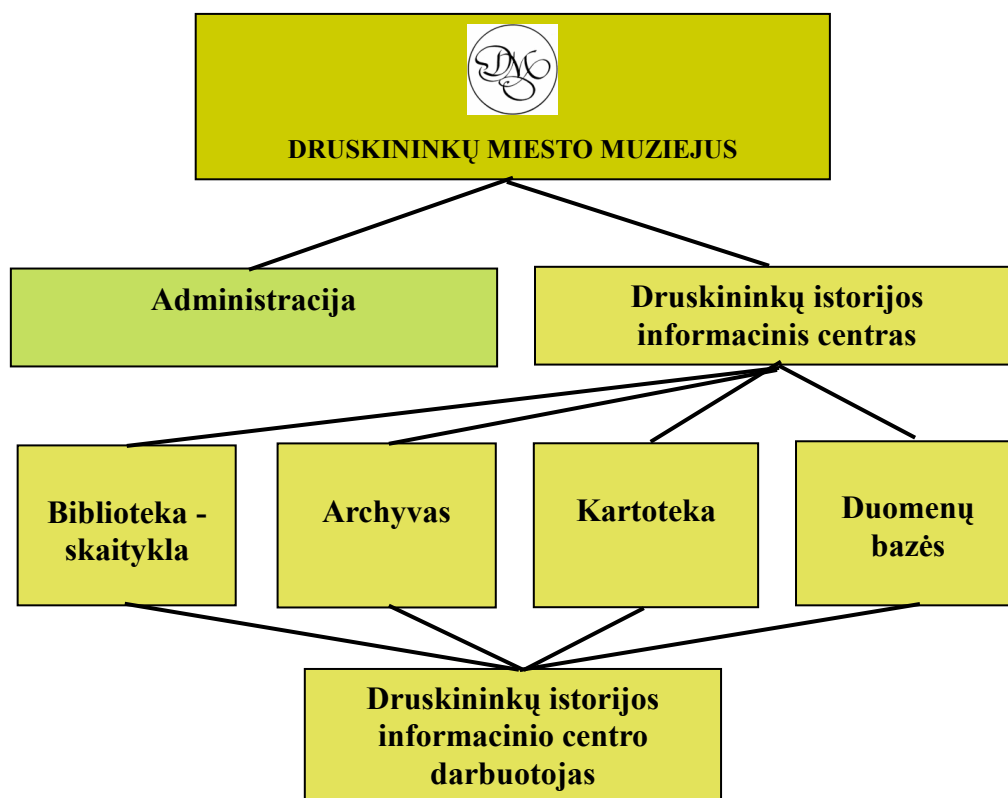
3. Teisė tvirtinti Druskininkų miesto muziejaus:

- organizacinę struktūrą;

- darbuotojų pareiginius nuostatus ir vidaus darbo taisykles;
- etatų sąrašą, tarnybinius atlyginimus ir priedus;
- ekspozicijų bei parodų teminę struktūrą ir parengtus publikuoti leidinius
- ir kiti įgaliojimai.

Teisė tvirtinti Muziejaus organizacinę struktūrą bei etatų sąrašą leidžia Druskininkų miesto muziejaus direktoriaus įsakymu patvirtinti Druskininkų istorijos informacinio centro steigimą kaip Muziejaus padalinį ir numatyti jo struktūrą bei pareigybę (17 paveikslas).

17 paveikslas. Druskininkų miesto muziejaus ir Druskininkų istorijos informacinio centro organizacinė struktūra

Pagal dabartinius Druskininkų miesto muziejaus metinio biudžeto išlaidų sąmatos rodiklius, galima preliminariai suformuoti ir finansinių išeigų orientyrus bei tokio stuktūrinio padalinio finansinį išlaikymą, ir suderinus su Steigėju, numatyti planuojamą metinį Druskininkų miesto muziejaus biudžetą (14 lentelė).

14 lentelė. Druskininkų istorijos informacinio centro įsteigimo išlaidos

Išlaidų apibrėžtis	Suma litais	Vienkartinis veiksmas	Nuolatinis, kartotinis veiksmas
1. Kompiuterinės ir programinės įrangos įsigijimas	10 000	+	
2. Skaitmeninio įrangos, tinkančios skaitmeninti eksponatus, įsigijimas	22 000	+	
2.1. Skaneris A3 formatas	12 000	+	
2.2. Skaitmeninis fotoaparatas	10 000	+	
3. Internetinių vardų pirkimas, interneto svetainės, skaitmeninės duomenų bazės sukūrimas	30 500	+	
3.1. Internetinių vardų pirkimas	500	+	
3.2. Interneto svetainės, skaitmeninės duomenų bazės sukūrimas	30 000	+	
4. Serverio nuoma	300		+ (1 metams)
5. Archyvinės Druskininkų istorijos šaltinių kopijų įsigijimas	2 000		+
3. Darbuotojo atlyginimas (neatskaičius mokesčių)	33600		+ (1 metų)
Iš viso	98400	62500	35900

3.4. Projekto įgyvendinimo rezultatas ir reikšmė

Projekto rezultatas – Druskininkų istorijos informacinio centro įsteigimas - išspręstą profesionalaus ir teisėto informacijos apie Druskininkų miesto istoriją kaupimo ir jos prieigos, platinimo ir formavimo problemą bei užpildytą neišnaudotą Druskininkuose nišą - koncentruotą ir sistemintą istorinę, ikonografinę, mokslinę, kraštotyrinę bei bibliografinę informaciją bei ruoštą nuoseklų žinyną apie Druskininkus.

Projekto reikšmė: sukurtas Druskininkų istorijos informacinis centras turėtų pagerinti socialinių Druskininkų bendruomenės reikmių tenkinimą per informacinę, edukacinę veiklas, suaktyvintų švietėjišką Muziejaus veiklą, skatintų Druskininkų istorijos kraštotyrinius ir lokalinės istorijos tyrimus, telktų bendruomenę, didintų kolektyvinio identiteto jausmą, žmogaus savivertę. Populiarindamas ir saugodamas Druskininkų kultūros paveldą prisidėtų prie turizmo plėtros regione, tuo pačiu ir šalies įvaizdžio gerinimo.

IŠVADOS

Magistro darbo atliktas tyrimas leidžia teigti: yra poreikis ir potencialios galimybės steigti Druskininkų miesto muziejuje Druskininkų istorijos informacinį centrą.

Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinio centro organizavimas remiamas atliktu šiame magistro darbe tyrimu teorinės ir praktinės patirties:

- Naujosios muzeologijos bendruomeninio, vietos muziejaus sampratų - išaugę šiuolaikinės žinių visuomenės poreikiai kelia naują iššūkį atminties institucijoms. Į muziejų bendruomenė žiūri ne tik kaip į lobių saugotoją, bet ir tam tikros informacijos duomenų saugyklą, kurioje saugoma bendruomenės kolektyvinė atmintis ir į kurią turi teisę įeiti kiekvienas jos narys;

- Lietuvos muziejų informacinių centrų (skyrių) sudarymo ir veiklos pobūdžių - tokio muziejaus struktūrinio padalinio kokybė priklauso nuo tikslaus, konkretaus darbo objekto formulavimo, nuo valdymo informacijos kaupimo, išteklių sisteminimo bei viešinimo ir prieigos (fizinės, interaktyvios) būdų.

Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų informacinio centro sudarymo reikmę pagrindžia atliktų šiame magistro darbe būtinausių galimybių studijai tyrimų rezultatai :

- Druskininkų miesto muziejaus misijos ir rinkinių bei istorinės informacijos išteklių, nurodančių poreikį ir pajėgumą šio muziejaus Druskininkų istorinės informacijos sklaidos, taip pat šio muziejaus sąveikų amplitudės su kitais Druskininkų istorinės informacijos formuotojais ir naudotojais (svarbiausiai, vietiniais) atkleidė šio muziejaus galimybes Druskininkų istorijos informacijos formavimo ir teikimo paslaugų monopolizavimo.

- Druskininkų istorijos informacijos poreikio bei visuomenės požiūrio į planuojamą Druskininkų miesto muziejaus Druskininkų istorijos informacinį centrą: nustačius informacijos vartotojų tikslines grupes, atlikus respondentų anketinę, ekspertų apklausas, organizacijos SSGG analizę, - manoma: Druskininkų istorijos informacinio centro atliekama Druskininkų istorijos informacijos sklaida ir jos formos būtų patrauklios ir lengvai prieinamos visoms tikslinėms grupėms: Druskininkų bendruomenės nariams (vietos gyventojams, siekiantiems tenkinti savo kultūrinius poreikius, moksleiviams), Druskininkų įstaigoms, svečiams ir turistams bei kitiems vartotojams.

- Planuojamo šio centro struktūra bei numatomi tik būtiniausi specialistų ir finansiniai ištekliai racionaliai veiklai plėtoti.

BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS

1. VAN MENSCH, Peter. Muziejininkystė ir vadyba: priešai ar draugai? [interaktyvus] [žiūrėta 2010 balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą:
< <http://www.bms.edu.lv/resources/Muziejininkyste-angl-LT.pdf> >.
2. KERŠYTĖ, Nastazija. *Lietuvos muziejai. Pokyčiai ir testinumas*, Vilnius: Vilniaus universitetas, 2007, p.11. ISBN 978-9955-33-161-2.
3. MANOVICH, Lev. *Naujųjų medijų kalba*. Vilnius: MENE, 2009. 470 p. ISBN 978-9955-834-03-8.
4. LUKOŠEVIČIUS, Olijardas. Regioniniai muziejai: paskirtis ir reikšmė. *Lietuvos muziejai*, 2003'4, p. 5-8. ISSN 1648-7109.
5. GRIGAS, Romualdas. Lokalumas ir tapatybė (identitetas): sociopolitologinės išvalgos. In *Lietuvos lokalinių tyrimų padėtis: mokslinių straipsnių rinkinys*, Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, 2005, p. 17. ISBN 9955-20-078-2.
6. NIKŽENTAITIS, Alvydas. Lokalinės istorijos tyrimai Lietuvoje: naujas iššūkis Lietuvos istoriografijoje? In *Lietuvos lokalinių tyrimų padėtis: mokslinių straipsnių rinkinys*, Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, 2005, p. 13-15. ISBN 9955-20-078-2.
7. LUKŠAITĖ, Ingė. Lokalinės istorijos sampratos. In *Lietuvos lokalinių tyrimų padėtis: mokslinių straipsnių rinkinys*, Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, 2005, p. 9. ISBN 9955-20-078-2.
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimas Nr. 1445 “Dėl regionų kultūros plėtros 2008-2012 metų programos patvirtinimo”, *Valstybės žinios*, 2008, Nr.4-134.
9. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. gruodžio 16 d. įsakymas Nr. ĮV-716 “Dėl muziejuose esančių apsaugos, apskaitos ir saugojimo instrukcijos patvirtinimo” [interaktyvus] [žiūrėta 2009 m. lapkričio 3 d.] Prieiga per internetą:
< http://www.muziejai.lt/Informacija/Nauja_RAAS_instrukcija.doc >.
10. KLIGIENĖ, Nerutė. Aukštosios technologijos prisiliečia prie praeities: dvidešimt pirmojo amžiaus rizikos ir iššūkiai [interaktyvus] [žiūrėta 2009 m. lapkričio 3 d.] Prieiga per internetą:
< <http://mokslasplius.lt/multimedija/node/10> >.
11. VAITKEVIČIŪTĖ, Valerija. *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: Žodynas, 2002.1119 p. ISBN 9986-465-62-1.
12. LAUŽIKAS, Rimvydas. Paveldo komunikacija ir tinklaveikos visuomenė. In *UNESCO programa Pasaulio atmintis Lietuvoje*. Vilnius: Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija, 2009, p. 2-6. ISBN 978-9955-718-03-1.

13. LAUŽIKAS, Rimvydas. Skaitmeninių duomenų saugojimas muziejuose, In *Meno kūriniių technikos ir tyrimai. Muziejinių eksponatų priežiūra, I dalis*, Vilnius: Lietuvos muziejų asociacija ir Lietuvos dailės muziejus, 2008, p.345-369. ISBN 978-609-95029-0-8 (I dalis); ISBN 978-609-95029-1-5 (bendras).
14. GLOSIENĖ, Audronė. *Ryšių su visuomene ABC bibliotekininkams: mokomoji knyga. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 1999, 52 p. ISBN 9986-530-62-8.*
15. Kraštotyra. *Jonavos rajono savivaldybės viešoji biblioteka [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą:*
< http://www.jonbiblioteka.lt/index.php?option=com_content&view=section&id=9&Itemid=83/ >.
16. Elektroninis žinynas „Kaunas: datos ir faktai“. *Kauno apskrities viešoji biblioteka [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą:*
< http://datos.kvb.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=20&Itemid=80 >.
17. Lietuvos muziejų informacijos, skaitmeninimo ir LIMIS centras [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.emuziejai.lt/LIMIS/index.html> >.
18. Nacionalinės dailės galerijos Informacijos centras [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą:< <http://ic.ndg.lt/> >.
19. M.K.Čiurlionio informacijos centras [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą:< <http://www.ciurlionis.lt/index.php?f=center&lg=lt> >.
20. Sovietinių skulptūrų muziejaus *Grūto parkas* Informacinis centras – muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą:
< <http://www.grutoparkas.lt/muziejus.htm> >.
21. GLOSIENĖ, Audronė ir MANŽUCH, Zinaida. Informacijos ir komunikacijos vadyba. *Informacijos mokslai*, 2003, 25, p.19-31. ISSN 1392-0561.
22. Žemaičių vyskupystės muziejaus Informacijos skyrius [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.varniai-museum.lt> > ir
< http://www.muziejai.lt/Telsiai/Zemaiciu_vyskupystes_muziejus.htm >.
23. Alytaus kraštotyros muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.alytausmuziejus.lt/virtualios-parodos-16/lt/> >.
24. Kaišiadorių muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/> >.
25. KARDELIS, Kęstutis. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: vadovėlis, Šiauliai: Lucijus, 2007, p. 398. ISBN 9955-655-35-6.*
26. „Atgimimo“ vidurinė mokykla [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <http://atgimimas.w3.lt> >.
27. „Ryto“ gimnazija [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą:

< <http://www.rytogimnazija.lt/> >.

28. „Saulės“ pagrindinė mokykla [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.saulesmokykla.lt/> >.

29. Leipalingio pagrindinė mokykla [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.leipalingis.lt/> >.

30. Viečiūnų pagrindinė mokykla [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.vieciunai.lt/> >.

31. Švietimo centras [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.dsc.lt/> >.

32. Druskininkų amatų mokykla [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.dam.lt/> >.

33. Kauno kolegijos Verslo vadybos fakulteto Druskininkų skyrius [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.kauko.lt/kolegija.php?id=239> >.

34. Druskininkų savivaldybė [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.druskininkai.lt/> >.

35. Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 m. strateginis planas, sudarytojai: Druskininkų savivaldybė, UAB Verslo procesų valdymas, Alytus, 35 p.

36. JELENIEWSKI, M.A. Strateginis planavimas kintančioje aplinkoje. Roterdamo patirtis. In *Strateginis miestų planavimas*: konferencijos medžiaga, Vilnius: Ekonominių tyrimų centras, 2001, 96 p. ISBN 9955-9327-3-2.

37. Druskininkų savivaldybės 2009-2011 m. strateginis veiklos planas [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 21 d.]. Prieiga per internetą: < http://www.druskininkai.lt/EasyAdmin/sys/files/01_7.doc >.

38. VALAITYTĖ, Asta. Kraštotyros dokumentai bibliotekoje: smulkieji spausdinti leidiniai, kartografija, vaizdiniai, dokumentai. *Šiandien aktualu*: metodikos, rekomendacijos seminarams, Vilnius: Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2002, p. 55-61. ISSN 1392-1428.

39. „Girios aidas“ – miško muziejus, mokymo ir informacijos centras [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 21 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.dmu.lt/aidas/> >.

40. Druskininkų turizmo ir verslo informacinis centras [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 21 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.info.druskininkai.lt> >.

41. NEDZELSKIS, Adelbertas. Sukurto ir kuriamo muziejaus dabartis, *Druskonis*. 1999 m. spalio 11-17 d., Nr. 41 (522).

42. BERŽINSKAS, Gediminas. Etika komunikacijoje. In *Elevacinė etika*, Kaunas, 2008, 229 p. ISBN 978-9955-9430-9-9.

43. KERŠYTĖ, Dalia. *Vilniaus vaizdų atvirukai 1897 – 1915*. Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus, 2005. 560 p. ISBN 9955-415-41-X.

44. ŠLIVINSKAS, Almantas. Atviruko samprata ir tipologija. In *Ekspozicijos kaip komunikacinis artefaktas VI mokslinė konferencija*, 2003: Šiaulių „Aušros muziejus“, p. 12-16. ISBN 9986-766-33-8.
45. RÜSEN, Jörn. *Istorika. Istorikos darbų rinktinė*, Vilnius: Margi raštai, 2007. 472 p. ISSN 1392-1673 ISBN 978-9986-09-330-5.
46. BUMBLAUSKAS, Alfredas. *Gyvosios istorijos programa*. Vilnius: Kultūros paveldo institutas, 1998. ISBN 9986-955-00-9.
47. JUKNEVIČIUS, Petras. Lokalinės istorijos tyrimai panevėžietišku žvilgsniu [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < http://www.versme.lt/pav/Panevezio_1_ist.pdf >.
48. Lietuvos muziejai [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.muziejai.lt/Muziejai/muziejai.htm> >.
49. Lietuvos nacionalinis muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.lnm.lt> >.
50. Lietuvos dailės muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < http://www.ldm.lt/LDM/sp_RVS.htm >.
51. Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://valdovurumai.lt/> >.
52. Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.zoomuziejus.lt> >.
53. Lietuvos aviacijos muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.lam.lt> >.
54. Lietuvos etnokosmologijos muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.cosmos.lt> >.
55. Lietuvos Jūrų muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://juru.muziejus.lt> >.
56. Lietuvos liaudies buities muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.llbm.lt> >.
57. Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.ltkmkm.lt> >.
58. Maironio lietuvių literatūros muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.maironiomuziejus.lt> >.
59. Respublikinis Vaclovo Into akmenų muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.akmenumuziejus.lt> >.
60. Šiaulių „Aušros“ muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per

interneta: < <http://www.ausros.muziejus.lt> >.

61. Trakų istorijos muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.trakaimuziejus.lt> >.

62. Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcija [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.kernave.org> >.

63. Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.jmuseum.lt> >.

64. Vytauto Didžiojo karo muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < http://www.kariuomene.kam.lt/lt/karo_muziejus.html >.

65. Jono Basanavičiaus sodyba - muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.basanavicius.lt> >.

66. Kauno apskrities pedagoginis muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.pedagoginismuziejus.lt> >.

67. Antano Baranausko ir Antano Vienuolio Žukausko memorialinis muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.baranauskas.lt> >.

68. Birštono muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.birstomuziejus.lt> >.

69. Birštono sakralinis muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.sakralinis.lt> >.

70. Elektrėnų savivaldybės literatūros ir meno muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.elsktrenumuziejus.lt> >.

71. Jonavos krašto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < www.jonavosmuza.lt >.

72. Jurbarko krašto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.jurbarkomuziejus.lt> >.

73. Kauno miesto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://kaunomuziejus.lt> >.

74. Kėdainių krašto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.kedainiumuziejus.lt> >.

75. Kelmės krašto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.kelmesmuziejus.lt> >.

76. Kretingos muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < <http://www.kretingosmuziejus.lt> >.

77. Literatūrinis Aleksandro Puškino muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per interneta: < http://www.vilniausmuziejai.lt/a_puskinas/index.htm >.

78. Marijampolės kraštotyros muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.marijampolesmuziejus.lt> >.
79. Mažosios Lietuvos istorijos muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.mlimuziejus.lt> >.
80. Molėtų krašto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://muziejus.moletai.lt> >.
81. Nalšios muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.nalsia.lt> >.
82. Panevėžio kraštotyros muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.paneveziomuziejus.lt> >.
83. Pasvalio krašto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.pasvaliomuziejus.lt> >.
84. Povilo Stulgos lietuvių tautinės muzikos instrumentų muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.muzikos-instrumentu-muziejus.lt> >.
85. Prienų krašto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.prienumuziejus.lt> >.
86. Raseinių krašto istorijos muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.raseiniumuziejus.lt> >.
87. Rašytojo Thomo Manno memorialinis muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.mann.lt> >.
88. Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.oginskiriet.lt> >.
89. Rokiškio krašto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.muziejusrokiskyje.lt> >.
90. Utenos kraštotyros muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.utenosmuziejus.lt> >.
91. Vinco Mykolaičio – Putino memorialinis butas-muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.vilniausmuziejai.lt/putinas/> >.
92. Venclovų namai - muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.vilniausmuziejai.lt/venclova/> >.
93. B.Grincevičiūtės memorialinis butas-muziejus „Beatričės namai [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.vilniausmuziejai.lt/beatrice/> >.
94. Vyskupo Motiejaus Valančiaus gimtinės muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.nasrenai.lt> >.
95. Zarasų krašto muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per

interneta: < <http://www.mmlab.ktu.lt/mmlab/ZarasaiE/zkm.htm> >.

96. Žemaičių dailės muziejus [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.oginski.lt> >.

97. Žemaičių muziejus“Alka“ [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 3 d.] Prieiga per internetą: < <http://zam.mch.mii.lt> >.

98. MACDONALD, R.Robert. The resilient city: the mission of city museums in the XXI century, pranešimas CAMOC's Constituent Conference Moscow April 2005 [interaktyvus] [žiūrėta 2010 balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą:<<http://camoc.icom.museum/conferences/moscow.php> >.

99. Stockholm city muzeum. Documentary room. [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 1d.]. Prieiga per internetą:

< <http://www.stadsmuseum.stockholm.se/faktarummet.php?visa=utkrift&sprak=english> >.

100. FORSMARK, Ann-Sofi. The visual memory of a city. Strategies for collecting, storing, and making photographs accessible in the Stockholm city museum, In *Muziejiniai Vilniaus istorijos kontekstai*, Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2008, p. 164-169. ISBN 978-9955-868-03-3.

101. KOS, Wolfgang. Redefining the mission: from the historical museum of the city of Vienna to the Wien Museum, In *Muziejiniai Vilniaus istorijos kontekstai*, Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2008, p. 126-135. ISBN 978-9955-868-03-3.

102. Haworth, John. Culture Builds Communities: Collaboration, Service, Animation. Pranešimas CAMOC's Constituent Conference Moscow April 2005 [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: < <http://camoc.icom.museum/conferences/moscow.php> >.

103. HENDITCH, Max. Urban history museum strategy: the museum of London, In *Muziejiniai Vilniaus istorijos kontekstai*, Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2008. ISBN 978-9955-868-03-3.

104. CLINTON, E. White, Jr. & DAVID P.Christy. The Information Center Concept: A Normative Model and a Study of Six Installations. *MIS Quarterly*, Vol. 11, No. 4 (Dec., 1987), p.451 [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą:

< <http://www.jstor.org/pss/248973> >.

105. STRAUB, Detmar W.; Beath, Cynthia Mathis, *Journal of the American Society for Information Science*, v 42, n 2, p.128-31, Mar 1991 [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.] Prieiga per internetą:

< <http://www3.interscience.wiley.com/journal/10049411/abstract?CRETRY=1&SRETRY=0> >.

106. UNESCO-ICOM Museum Information Centre [interaktyvus] [žiūrėta 2010 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą: <<http://icom.museum/centre.html>>.

REQUIREMENT AND ESTABLISHMENT PROJECT OF DRUSKININKAI TOWN MUSEUM'S DRUSKININKAI HISTORY INFORMATION CENTRE

Roma Dusevičienė

Summary

This final thesis discusses the local museum's, corresponding to the paradigm of the new museology community museum, organization of the history information dissemination while using the new museum structure – History information centre. Modern information society sets the mission to the museum – to provide full **local information** and to create not only physical but interactive approach to the thesaurus data base saved in the museum. The author of the thesis studies the Museum of Druskininkai Town, which corresponds to the understanding of a society museum because of its origin and mission. The Museum of Druskininkai Town presents unique successive Druskininkai history exposition, Druskininkai exhibits as well as copied archival documentary data are collected and saved. Furthermore, Druskininkai local history scientific conferences, educational programmes for students and other cultural activities are organized. The museum of Druskininkai Town has got solid set of Druskininkai history information data in its disposition. The problem arises while thinking about much more productive information administration and management.

The object of the thesis – analyzes of the suggestions to establish Druskininkai history information centre in The Museum of Druskininkai Town.

The problem of the thesis – historical Druskininkai information is not fully used to propagate Druskininkai town and its regions, there is lack of unique, systematic informational set and it is not scientifically approved. The main **goal** – to analyse the demand for Druskininkai History Information Centre and afterwards to present a set of means - project. The result of the realized project – the establishment of The Information Centre of Druskininkai of The Museum of Druskininkai Town. **The tasks:** to analyse understanding of information centers; to analyze and evaluate the nature of informational centers in Lithuania; to analyze demand and formation tendencies of information about Druskininkai history; perform the museum visitors' questionnaire survey and to interview 3 experts, to perform official analysis of the documents in The Museum of Druskininkai Town; to present the result of the research - the project to establish The Information Centre of Druskininkai of The Museum of Druskininkai Town; to present final conclusions.

Methods used: resource analysis; documents and data analysis; questionnaire survey, interview method; SWOT analysis.

The Information Centre of Druskininkai of The Museum of Druskininkai Town establishment demand analysis data and the project to establish this center are presented as the result of the thesis.